

E Ato cū glof- E Isa et moralisatione

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

Vimmi deus lar

gior premi via stan e. fons refrige-
ry terre vices obtemperans a q stilla
tonis gracie plenitudo sticti mihi do-
crite pocula salutaris donu conferat
gze. vt ful² me² heterat² corpe desidua
denigratus. octorum² rubigine excels
lentilissimis efficacissimis doctrine do-
ctib acuator² ut sensus me² interior ex
cecat² erroris nebula. et cœtatis pof²
sus culpide elemare lugubri pñcipe te
nebraz luminoso fulgere diuina pneu-
ho frates charissimi depcamur oea
dilecti insulsi nostris cordib infundat
clusus ossib carnis pôdere ad summo
velatu fantasmatis lintheo carnis ex-
igedo diligat diligedo possideat et sic
opatoe ceptis meritoria adipiscat
abilis inter actus sc̄tos ecclie triupha-
as in solio suauiter dispones diuina ces-
as in speculo cœsta pretra. pñtiaz futu-
ri regnū est pmanēs sine fine

matis misericorditer illustrat. O hoe fratres charissimi depecauit oea
gnanies suum bonum fonte misericordie ut insulsa nostris cordibz infundat
rose charismatis. vt spus noster inclusus ossibus carnis potere ad summum
ru bonorum eleuef noticiam et cor nostre velutu fantasmatibus lintheo carnis ex-
ucus suum bonum intelligat. diligendo diligendo possideat et sic
mudificet a viciis scilicet a dno et operatibus corporis meritiorias adipiscatur
eternitatis gloria situatus irreuocabili inter peciles sanctos ecclesie triumphe-
tis ubi sedet unica trinitas maiestas in solio suauiter disponens diuina cel-
lestia sive terrestria videt eternitatis in speculo cuncta pietatis punita futu-
ra. qd nob tribuar plasmator omnium cuius regnum est permanens sine fine

Egimus in cātico puerbiorū Salomonis Filiū mihi aquam
de cisterna tua, et fluenter purei ut fontes tui dirigērū foras in
plateis aq̄ sp̄rgent. Filiū quinq̄ dī rōne gnatois. vii Filiū an dī
patrīos incurrit in annos. Quinq̄ rōe fructificatōis, et informa
tionis. Unū in psal. dī. Gloriare filij audite me. timore dñi doceſ
bo vos. et ita accipit h̄. Ite bibere est p̄bū neutrale. bibere enī ponit. p
intelligere. viii in Alexād̄o. Atq̄ hec dicēre vigili bibit aure mḡm. bibit
.i. intelligit. Ite hoc nōmē aq̄ l̄ multas habeat sc̄atōis. tñ p̄ h̄ ac
pit id est qđ sap̄cīa. Unū in libro sap̄cīe dī. Et aq̄ sap̄cīe salutaris po
tauit eos. Et in Elsa. dī. Q̄ es sūtētes venite ad aq̄s. i. ad sap̄cīā vel ad
doctrinā l̄scip̄lēdā. Ite notādū ē. qđ aq̄ abluit immūditias. cedat s̄
tim. refrigerat calorē. fecūdā aim. et ē cōis. Et a sili doctrina sap̄cīis ab
luit prauos mores. vi Salomō i. puer. dī. Argue sap̄cīē. t̄ diliget te. do
ce iustū. t̄ festinat accipe. s. doctrinā et correc̄tē. Et sicut aq̄ abluit sordes
exteriores. ita sit̄ sap̄ia interiores. Sedat sitū. i. cupiditatē. t̄ auariciā. Unū
in euāgeliō dī. Quib̄ ex hac aq̄ nō sit̄ in eternū t̄c. Refrigerat mo
gus illucitos. et lascivitā carnis p̄rōem hois ipētū faciētes. fecūdā aim au
ditoris. viii in Alexād̄o. Imbuit arrigiam secūdā ibiib⁹ aurē. t̄ doctrinā
aim fecūdācē. Ite dī. et iā ēē cōis. qđ t̄to hs̄ alios iſtruit. t̄tō libi maf
ḡsc̄iam multe p̄lēcip̄at et acq̄it. Huxta illū. Qui aliū docet seip̄m iſtruit. Sc̄ie
tia enī sic describit. Sc̄ia et ch̄uxta illū. incōparabili nobil animi possessio. qđ
stributa p̄ pres suscep̄tū in cēnē. t̄ auar. dedicas̄ possessio. nūl̄ distri

huius cito elabitur **D**ecomendatōe vero p̄hie ita dicit magister Chriſti
anus. Sicut aux̄ tu theſlauꝝ acq̄re ſcie detet emi neq̄t demī veneno malis
cie. fraudes fūꝝ. dentes murꝝ nō rimer ſcia p̄fert mores. z honores. z irri
tat vicia. Hanc acq̄re opis mire eſt ipam p̄tentib. hac diratus honorat
tus modis eris oīb. Itē ſcia etiā dā theſlaurus q̄ nec igne p̄burit. nec ti
nea corrodit. quē latro nō expoliat. nē ſunt hoīem in anxiātate meū.
Itē de p̄mēdatōe nō p̄ hie dicit Tulli. O dur vīte mirabilis ſtūtū orna
tū vīcioꝝ expurgat̄t̄. curarū remoto ad eternē beatitudinē merū te
extēdis. Itē Salomō dicit de ſcia. O filio li mei doceſinā magis q̄ theſlauꝝ
rū diligite. Enī qdā P̄lus p̄b̄ theſlauꝝ docti q̄ḡ diuitiis aux. Itē ci
ſterna eſt ſcīa aque receptiua reſonā. Per ciſternam p̄o mens hoīis in
hoc loco deſignat̄. Dens em̄ hoīis deb̄z eſſe p̄ humilitatē ſcīa. z ſic aq̄
doctrine reſceptiua. vii in canticiſ. Purpura regis tenalib⁹ iungit. i. recor
datio paſſionis xp̄i. q̄ eſt menti hoīis ſiliſ. qz d̄z eſſe ſcīa p̄ humilitatē. re
ſonans p̄ inſtructōem. z informatōem. Ut q̄ predicta auſoritas breuer
colligat bitera aqua de ciſterna eſt mente hoīis audire. z intelligere. z meſ
morie p̄mēdat̄ ſcīam. z doceſinā fluēta p̄utei deriuari. fontes foras. z
in plateis aquas ſpargere. nihil aliud exiſtum niſi ſapientiam libenti anī
mo vniuersoꝝ. z ſinguloꝝ p̄tueib⁹. z ſcīenī informare. Lū iſiḡ de ciſter
na p̄fentis opuſculi poſſit haurire q̄llet potum ſcīetē ſalutaris. qd̄ ap̄
paret p̄p̄mā mādātu huius libelli cū ſit de rumore dñi quē ſapientie totū
eſſe p̄fāt exordiū. quod etiā ſatis innuit autor ille nos inuitans ad ſapieñ
tia vbi dicit. Ut ſapiens vires audi q̄dſcere poſſis. Subiuges. Ergo ad
es. z q̄ ſit ſapientia diſcē legendo. Quod ſiquid ſatis eliciſ ex interpratio
ne vocabuli. Lato em̄ grecop̄ idiomate alantis ſapientis dicitur pre
ſentis carminis ſapientiſſimus coherens dogmatib⁹. qz nihil ē dicit Goet
ius cuius orum cauſa legitima nō p̄cedat in huius ortum libri ſue p̄n
cipio cauſam q̄druplicem (q̄ occurrit ad p̄ſtitutionem rei cuiuslibet inqui
ramus) materialē. z finalē efficientē. z formalē. Cauſa materialis
igitur ſue materia huius libri quod idem eſt ſunt quartuor tūces cardina
les. ſ. prudentia. iustitia. fortitudo. temperanția. que diſcuntur cardina
les metaphorice. qz ſicut oſtium rēſtatur in cardine. ita omnes alie virtu
tes ad illas quartuor. vt species ad ſua genera p̄ncipaliter reducuntur.
Prima introductur. ſ. prudentia. per prudentiam introducitur in ſcientiis
z virtutib⁹ homo prudens. que ſuſ describitur. Prudentia eſt ſtūs p̄ quam
homo que cogitat vel que agit ad luminaria dirigit tōnis. Tel ſe deſcri
bitur fm̄ Tullium. Prudentia bonaꝝ malarumq̄ rerū cognitio ſue deſ
criptio cum electōne vniuers. z deſtaſtōne alterius. Hanc p̄mēdat̄ vbi
dicit (Consuleuit etiā) Eius autem ſunt tres ſpecies. Intellectus ſue iſeſ
ligentia. qz idem eſt qd̄ ratio ſue prudentia. z memoria. Prima ſe deſcri
bitur. Intelligentia eſt p̄ quam animus ad audiendum licet trahitur. ce
hanc tangit vbi dicit. Precepta mea ita legitio vt intelligas. z ibi. (Inteſc̄
voſeris zc̄). Secunda ſe deſcribitur. Ratio ſue prudentia eſt p̄trario p̄ vī
tiorum caurela. z hanc tangit. vbi dicit (Foro te para). Tercia ſe deſcri
bitur. Memoria eſt virtus ad dimittendum via virtutes recolens. vñ
Seneca. Inter omnia nature commoda nihil dignius memoria ſe erit
z hoc tangit vbi dicit (que de legeris memento). Secunda vero p̄n. p̄. lis

e A. ii

dirigit. s. iustitia. qz p iusticiā ad regna celestia dirigit hō iust. qz sic describitur. Iustitia est p̄tus seruatrix hūane societatis q̄ iure cōitatis p̄fertur cuius qd̄ suū est. Et est duplex iusticia. s. naturalis. z positiva. Iustitia naturalis est vis increata q̄ naturaliter inexistit. Sed iusticia positiva est q̄ vnicuiqz (qd̄ suū est) acquiritur. s. deitati cultū. z obedientiā. hūanitati iusta. Qē h̄ multipli. s. maiori reverentiā. p̄ pari p̄cordiā. minori disciplinaz sibi p̄pūcrōem z penitentiā. p̄ pericō hoc tangit ibi (Stude agere qd̄ iustum est). Q̄ius quicqz sunt sp̄es. s. pietas. religio. gratia. obseruātia. veritas. Prima sic describitur. Pietas est p̄tus p̄ quā hō primo etiā in creatura se benignum ostendit. z hoc tangit ibi cum dī (parents am). Sc̄da describitur. Religio est p̄tus p̄ quā hō reddit deo qd̄ suū ē. s. obedientiā. z honorē. de qua dī. ibi (deo supplica). Tertia sic definitur. Gracia est p̄tus que deo. z hoīe reddit amabilem possidit. de qd̄ dī ibi (salutē literat̄). Quartu sic definitur. Obseruātia est obseruatio dignitatis in aliquo. vel p̄tus que disponit hoīem ut impendat tuilibet reverentiā qd̄ debet. Juxta illud. (Maior i cede. minore ne p̄spēris) Quinta sic definitur. Veritas est p̄tus q̄ virtū duplicitatis seducēdo abhorret. s. falsitatem. qz fallitos est duplicitatis vicū seducēdo. Juxta illud (Nil metit). Tercia p̄tus p̄ncipal' vincit. s. fortitudo. Fortitudo em̄ q̄libet dī in hac lachrymarum valle sp̄ouales hostes mūndū videz carnes. z demonē virili expugnare. qz mūndus caro demonia diuersa mouet p̄lia. Hec aut̄ definit in hunc modū. Fortitudo est p̄tus p̄ quā anim' aduersus nō frangit. nec p̄spēris eleuat. Ut sic Fortitudo est periculorum line rōnis turbatōe susceptio neqz labōrū diuturna pessio. de qua dī ibi (Pugna. p̄ patria) Ut sic. Fortitudo est vis aggrediendi ardua. tolerādi aduersa. qz nihil insuperabili forti. Et alibi. In via p̄tutis nulla est via. Hec aut̄ h̄ tres filias s. magnificētia. patiētia. z p̄seuerātia. Prima hō sic definitur. Magnificētia est p̄tus q̄ res difficiles p̄ posse aggredi nō abhorret. ut habeat. ibi (pugna. p̄ patria). Sc̄da hō sic definitur. Patiētia est p̄tus p̄ quam hō fortuninas equo animo sustinet. Unū illud (Patere legē quam tulisti ipse) Tercia sic definitur. Perseuerātia est p̄tus q̄ facit hoīem cū spe de bono in melius. puehi. Lupta illud (p̄tute vtere). Quarto hō p̄ncipialis temperatia. Et describitur. s. temperatia. Et definitur. Temperantia est pie. z sobrie vivere in h̄ mūndo. z abstinere a carnalibz desideriis. que dicuntur aduersus animam militare. Unū prudentius feruent bella horrida Ferunt offīsū inclusarē. qz caro accipit aduersus sp̄m. sp̄m aut̄ aduersus carnem zc. qz sic definitur aliter. Temperantia est p̄tus cohībens motus illicitos sua la p̄spēritatis in nos impetuū facientes. Ut sic. Temperantia est p̄tus cogitaciones impetuosas cohībens illicitasqz refrenās. Ut sic. Temperantia est virtus in rōnis libidinem. z in alios motus illicitos firma dominatio. q̄ rāgitur. ibi (Unū te tempora. quia raro) que triplicem partit plēm. s. continētiam. clementiā. z modestiam. Prima sic describitur. Continentia est virtus cohībens motus carnis illicitos. Unde illud (Irasci abs renō) Sc̄da sic definitur. Clementia est virtus p̄ quam erga omnes ita nos habemus q̄ de nobis p̄queri nemo p̄t. Unū illud (Blandus esto). Tercia sic definitur. Modestia est p̄tus vestū. z cibō p̄ q̄rens virilitatē. z nō sup̄fusagē. Unū illud (Ceterū cūdiam serua) Et sic p̄t que sic causa materialis

sue matera huius libertatis

Inferio p̄fūl etrea materiam, s. circa p̄dicas
p̄tutes, z cap sp̄s. Inferio em̄ autoris est nō tm̄ carnalem filium, s. vniuersos hoies instruere quos more boni vicarij specialiter appellat filios.
q̄ a via vicioz erronca p̄ precepta sua salutifera intendit ad viā reducere
veritatis. Causa vero finalis est utilitas que est in priuata c̄stum ad p̄p̄
prium filium, z cōmuni c̄stum ad nos, s. vt pleto libro, extirpati vichos
more prudētis agricole fr̄tum semina nostris in cordib̄ inseramus, et
sic verius p̄ vite calamitatē, z miseriam p̄ dei adiutoriū euitemus. Causa
efficiens est ignora, id est ignore autoritatis, q̄ p̄ntis opis autor ignorat,
hinc est q̄ iste littellus d̄ apocryphus, ab ap̄o qd̄ est valde, z tripos qd̄ ē
obscūp̄ vel dubium. Valde em̄ dubium est z obsecūp̄ quis compoluit p̄/
sens opus. In publicis em̄ ethicoz sentētijs duos tantum catones legi
tur fuisse quorum vnuis dicebatur. Lensorius a censeo censes, q̄a in vībe
Romana de morib⁹ hoīm censor erat, quem cōstat ante tempus Iulij ce
saris expirasse. Alius p̄o dicebat vicensis ab yrīca ciuitate in qua seip
sum venenum hauiens interfecit. Maluit enī itam finire corporeaz q̄
sub imperio cesarī amittere libertatem, sed p̄stat. q̄ neuter istorum hoc
opus p̄posuit. Alter em̄ ye dictum est ante tempus Iulij cesaris expirasse
ut Alter in tpe Iulij vt p̄actū est seip̄m veneno interfecit. Sed p̄stat
qđ Lucanū fuisse post Iulij, q̄ facra ei delcripsit, de q̄ in hoc opere hā
temus, s. (Si romana cupis, z punica noscere bella) Lucanū q̄ras zc.

Patz ergo autoris huius libri post Lucanū fuisse, z nulla autoritas
testat fuisse tertium Latonē, nisi illum de quo dixit derisorie Luuenal, sc̄
Tercius et celo cecidit caro. Hoc autē dicebat de quodam q̄ religiosum
se fingebat. Alij aut̄ dicunt q̄ Seneca hoc opus composuit. Alij p̄o dicunt
q̄ Joānes chrysostomus ita dictus a chrysīs qd̄ est aux. z thomos qd̄ ē
os, quasi habent os aureum, hoc est facundiam desiderabilesup̄ aux. et
lapidem p̄tosnum. Unū p̄o dicit. Indiscutib⁹ manet, z adhuc sub iudice lis
est. Dicunt tñ qd̄a q̄ sic intitulat. Incipit Ethica Latonis, i. moralis scia
nō, q̄ Laton p̄posuit, sed q̄ illa q̄ posuit ipm Latonis nomen, vt et au
torisabilitor appellauit. Et sic pat̄z cui parti philosophie supponatur, sc̄
ethice. Ethis em̄ grece mos latine dr. z icos scia quasi moralis scia. Tros
cat em̄ de morib⁹, z fr̄tutib⁹. Sunt em̄ tres p̄es ph̄es, s. Naturalis de
qua tractat physici. Rōnalis de qua tractat logici. Moralis de qua tra
ctant autores q̄ loquuntur de morib⁹. Sc̄iēta em̄ moralis est de expulsi
one vītij, z adepteōne fr̄tutis. Virtus em̄ sic describit. Virtus est animi
habitus, nature veneratio, mox p̄ietas, cultus diuinitatis vel honestat⁹,
honor hoīs, beatitudinis meritum sempiterne. Alius titulus assigna
tur sc̄. Incipit distichum Latonis, z dī adya quod est duo. Stigos qd̄ est
p̄lus, q̄ sp̄ in duob⁹ p̄liby una autoris sua p̄tinet. Alij dicunt q̄ titulus
realis est. Incipit Tulli⁹ de p̄ceptis Latonis, q̄ ip̄e fm̄ quosdā h̄ opus
p̄posuit cu agressus esset rhetorica describendā, sed lib̄ū magis sub p̄
longoie autorisabilitis, s. Latonis (vt legeret lib̄etus) nuncupauit. Lau
sa p̄o formalis est modus agendi, q̄ est duplex, psaliticus, s. vi habeat in prolo
go, z meriticus, vt haberet in executōe. Ut̄ em̄ stilo examerio opus suu⁹ z
distingueōes quartu⁹ distinguendo.

Fnotandum est ergo. q̄ auctor operi suo p̄misit plogum. In eis p̄stria parte auctor p̄siderans homines vltra modū secularibz desiderijs in hiancē. za via veritatis remotos se datur auxiliū pollicetur. cum dī (Cum animaduerterē q̄ plurimos zē.) In scđa vero p̄te alloquitur s̄lium suum. z omnes (nb ḡsona filij sūt eisdem bñ viuendi insinuās ratioñ nem. cum dī (Hunc te fili charissime zē.) In tercia autē parte agitur de cultu diuino cum dī. (Itaq̄ dēo supplica zē.) In quarto p̄o parte agit de pietate erga parentes. z cognatos. vt ibi (Parentes ama. Cognatos cole) In quinta z ultima p̄te agit de p̄tibz z sc̄iebz z cauteſia vicior. z in h̄ terminat plogus iste. Dicit ḡsic (Lū ait aduerterē zē.)

Fnotandum est ergo q̄ hec particula (cum) multas habet fcatōnes q̄nq̄ tenet copulariae. vt hic. Ego cū petro currimus. i. ego. z petrus Quādōq̄ tenet associatiue. vt cū dī. Sancte dionysi cū lociis suis orate p nobis. Q̄nq̄ informatiue. vt hic. Nomen fcat subam cum qualitate p̄ p̄ia zē. Q̄nq̄ em̄ tps. vi hic. Lū locus affuerit te p̄cor esse yip. Et etiā in hoc loco (Lū ait aduerterem q̄ plurimos hoies zē.) Q̄nq̄ notat cām. vt hic. Cum tu sis meus amicus deleo te diligere. Q̄nq̄ fcat instrumen tum. vt hic. Cum gladijs. z fustibus exierunt obuiam dño ad capienduz eum. Quandoq̄ etiam fcat dominū. vt hic. Iste vadit cum rege. z reg cum eo. Quandoq̄ vero vilitatem notat. vt cū dī. Pacem feci eum aduersario meo. Quandoq̄ fcat cohabitōem. vt hic. Iste moram trahit cum magistro in domo sua zē. Quandoq̄ etiā fcat p̄trarietatem. vt hic. Factum est silentiū in celo dū coluter. id est draco pugnaret cū michaële. s. p̄tra michaële. Quandoq̄ fcat p̄comitantiā in loco. Unde in euangelio. Et tu cū illis eras. dixerūt iudei ad perrū q̄ calefaciebat se ad p̄mas cū ceperunt iesum. vñ Copulat associat̄r̄ formā tempora causam. In strumentā notat habitum simul z dñatur Prodest aut habitat dat p̄tra p̄comitā. In hoc autē loco notat tps hec dictio o cū z p̄cedit z̄bū. q̄ habet vñ relatiōis in se inclusam. id ēm̄ est cū ait aduerterē. illo tpe q̄ ait aduerterē. Uel p̄ teneri causatiue. qua tāgit causam suscep̄ti opis sicut pat̄. His vñsis littera v̄deatur.

AUm animaduerterem q̄ plurimos homines errare grauiter in via morum Succurrentum z consulendum opinioni eorum estimau. maxime vt gloriose viuenter et honorem contingenter

T(Animaduerterem) id est vertendo in animo meo perciperem z sepe p̄siderarem vel cogitarem. Et nota. q̄ animaduerteris duas habz fcatōnes. q̄ animaduerteris prout et deponēs id ēt qd punio. Una apls Aliaduerterē sunt facinorosi. q̄ bruti ad bruta sunt ad humana descendentes vel declinantes. id est peccata. humanum ēm̄ est peccare

sed diaboliscum in peccatis pleuerare. Ut ibi lex adaduerit. id est punit
si aduerso tis in eurz idem est qd cogitare (qplurimos). i. valde plurimos
qz multi sunt vocati pauci vero electi

Con notandū q̄ hec dicit (b) multipli sumuntur q̄ q̄ associatiue,
q̄ q̄ augmentatiue, q̄ q̄ paratiue, q̄ q̄ negatiue. vñ. Associatiue q̄
ponit, vt pbat ille. Verbula q̄ tulit hic currit cū tam vir q̄ mulier. Deno
tat augmentū q̄ cestafato dicens. In moes grauitate nunc vir q̄ plurim
mus erat. Comparatus interdū velut hic exempla pbabunt Fortis alexa
der clariss q̄ fortior exerat. Abnegat interdū sicut dauid pbat esse Res
bona sperare dño star pncipib⁹ q̄. Q̄ q̄ augmentatiue, vt q̄ plures, id ē
valde plures. Sed cū dico q̄ plurimos ibi capit q̄ r̄thmodo ad ornari.
q̄ vlera suglatuum nō est augmentatio (Hoies) dico, q̄ dñe esse rō
nales, sed p̄ prauam vitam facili sunt burtales (errare), i. errorib⁹ vacare z
vicijs, z in via veritatis z vñtus z rōnis discedere (grauior) id ē ad grā
uamen anime sue, z hoc innuit illos non tantum venialiter, sed etiam
mortaliter delinquentes (in via morum) id est cum deterent eē in via mo
rum bonorum, z in rōne z in scientia, z in noticia veritatis.

Con notandū q̄ aliud est errare in via morum, z fidei, aliud extra
viam morum z fidei. In via morum errant illi qui quādoq̄ vicijs inhe
rent. Poreft ergo dici q̄ pagani errant extra fidem catholicam, christiani
vero peccantes in fide catholica. Cum ergo eos ita p̄ciprem p̄tutib⁹ de
ficere, z errorib⁹ deviantes (estimauit) id est in corde meo bonum esse pro
positū z valde utile cogitauit z c. (fore), i. futurum esse. Unde illud Dic de
venturis fore, de p̄sentib⁹ esse, z Quidius. Q̄ se quoq̄ in fatis reminisci
tur affore tempus, i. futurum esse (Succurrendum), id est subueniendum
p̄ aliquem tractatum ad auxiliandum q̄tum ad tempus z (consulendum)
id est consilium p̄bendum q̄tum ad animā, z q̄tum ad corpus, q̄a vtrū
q̄ indiger p̄silio (opinioni) id est prae estimatiōnē (corum) jealitec delin
quentium quia credebat se bene vivere, z non bene viuebant z sic falce
bantur, quia fallitur incipiens cum se putat esse scientem. Similiter pura
bant bona esse mala Ierlus. Stultus stulticiā semper putat esse sophiam
q̄ opinio est rep̄ incerta, z nullā firma rōne existimatio. Vñ (opinio)
est fama corum ut recuperant p̄ mea documenta sue dogmata bona fa
mam (maxime), i. p̄cipue (ut gloriose viuerent) id est ut viuerent virtuos
se, z honeste in hoc seculo, q̄ dphus q̄ viuit in honeste, nō viuit. Unde in
fra. Nam sine doctrina vita est quasi mortis imago (gloriose) id est glor
ificato q̄ id deo, q̄ dñ. Qui gloriat in dño glorie (z honorem p̄tingeret)
secularē dignitatē p̄sequeretur p̄ bonos mores, z honorem viuite p̄ bo
nam famam vel vitam.

Nunc te fili charissime docebo, quo pacto mores tui ani
mi componas. Tgitur mea precepta legit, vt intelligas
Legere enim z non intelligere negligere est.

A 113.

Vic Incipit secessus hunc pemi in filium suum alloctur. et sub persona filii auctor est quemlibet. eidem enim viuendi insinuas rem. Ut sic auctor iste aliorum poetas, enim scrutantur tria facit. ponit vbi dicitur (Liber adiutoriem). In uocat vbi dicitur (Nunc te fili charissime) Narrat vbi dicitur (Si deus est animus?) Finita ergo proponere accedit ad inuocatorem aduocas filium suum sub persona filii omnes alios alloquens in hunc modum. O charissime fili p. hoc et deus (charissime) capteat beniuolentiam. q. hoc quod deus filii ostendit se habere cum eis amicitiam ampliorum. Quid propter quod filius alicuius est aliquis charitatem? charior cognatus. charissimus vero patri. et mari. et sic loquitur expellens (docebo te) id est tibi (sulam) (q. pacto). i. q. ordine vel quod roget. vel (q. pacto). i. q. pacis auctor. q. pactum non est plurimum. sed duorum sensus et querit. vel pacis est iter disidet affectu gratie p. dicitur diffinita (ponas). i. adaptes et informes (mores cuius animi). Leo gitaroess cuius animi vel motus (cuius animi). i. animis tuum ad hoc ut sis morigeratus. et benevolus. Ut sic (docebo te). i. instruam (q. pacto). i. quo modo (ponas). i. simul ponas (mores cuius animi) id est oculis virtutes cardinales per quas mores et alias virtutes acquirimus. per quas etiam dominum cogitationes animi operantur. et locutiones corporis dispensari. Et enim deus (ponas). i. simul ponas. q. quanto virtutes cardinales. i. iustitia prudenter fortitudo. temperantia sunt fructus talis naturae et nunc se defenerunt. et quodcumque vestigia reliquias et carcerem ymaginem oibus spoliar. (Itaq.) illarum uel legaliter. quoniam quidem ita est quod filius meus est et volo te docere. q. precepta patris bona sunt ad filium (legito). i. colligitur. vel (legito). i. per lectio et dicitur (mea precepta). i. mea documenta (ita). i. tali modo et tali aspectu (ut intelligas). i. intus legas et retineas et ad memoriam reducas et noli obliuioni tradere. Legito de ceterum ad litteram ut intelligas (est) ad sensum. q. lira occidit. spissus autem viuificat. vii. **T**hobias. Permit pueras legendem fratrum viuiscere spumis honoris (Legere). i. lectio audire. et fratrum exterius et coricem (em). i. certe (et non intelligere). i. non intus legere. sensus qui latet in fratre ne memore. ne comendare immo obliuionis sicut pueri (negligere) id est audire vultus pendere. q. de physis q. Lectio lecta non intellecta est res negligenda. **G**aius Paulus. Lectorem docerinol neglige. sed gramma quod vite est quod est. et contemptus lectoris. qui animum suum ad instructonis documentum non applicat. Et quid docerinam contemnit leipsum decipit et seducit. Dicit Ihesus dominus. q. ad virtutes difficile surgimus. advicia vero sine labore dilabimur. (Itaq. deo supplica)

Lterminata lectione peticula in quo filium suum et quemlibet sub persona filii ad legendum et ad intelligendum sua documenta allicit. In hoc loco terciam agreditur partculam huius proemij in qua agit de cultu dominino et dat principale mandatum de dei obseruantia dicens ita (Itaq.). id est ideo (deo supplica) id est supplicabiliter siue humiliiter deum precare et animum tuum da deo omnipotenti ut pote creatori summo. qui te ad imaginem suam et similitudinem creavit. ut dicitur genesis primo et qui patet. et quis vivere facit. et qui pro te sanguinem suum fudit. et qui ad eternam premiata expectat. et hoc est summum preceptum. et recordat satris scripturis theologicas. q. dei dilectione primum preceptum est in lege. Unde dicitur deum deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. Et alibi p. 15

tu quiseris regnum dei et oia adiicias vobis. Et p[ro]p[ter]e[us] ut optime. In istius saep[er]e
timor domini. Tunc ergo deum et nihil deest et deum nos est vivere. et ipsi seruire re-
gnare est. Supplica ergo deo et non diis. Unus deus per os psalmista dicit. Videlicet
ego sum solus et non est alius deus propter me. subtilis gens. Ego occidam et ego
vivere faciam. Patremque deus propter ceteris sit coledus; quia in manib[us] ei[us] mors
et vita. Deo deus in lucidario. Deus est tam mirabilis suavitatis. tam inestim-
abilis pulchritudinis. ut angelus de septuplo sole sua pulchritudine vin-
citur in eo iugiter desiderat aspicere. Nec est mirum si ei[us] pulchritudine vel
visione melliflue glorientur. Nam deus est summum bonum et nihil melius nec suum
nec erit. Nemo ergo mortalius deum vidit unquam quia homo non possit frui tam subtilissi-
ma et clarissima visione donec clarificetur post mortem in carne et spiritu. Deum vero
theologos est vita iustorum et gaudium bonorum spes eternae beatitudinis. Et in
phos homo. Deus est cuius est certe et ubique circumsuetus homo nescit. Et deus qui est eter-
na vita dans suis (Pateres amant) Premonito filio suo ad amorem sum-
mi patris. quod est pater est creature. in hoc loco monet ipsum ad amorem pa-
tris carnis. Primum enim precepit est deus diligere. Sunt hoc decessus precepta legi
quae primitur in loco decalogi. quod tradita fuerunt moysi in lege. Dicit
autem decalogus a deo quod est deus et logos quod est sermo. Inde deus decalo-
gus. littera primis deinceps precepit dominica. Sunt ergo ista quae continentur in his ver-
bis. Unum credere deum. nec iures vanas per ipsum. Sabbata sanctificare. hateas
in honore parentes. Non sis ocelos. fur. mechus. testis iniquus. Alterius
nuptiarum. nec rem cupias alienam. Dicit ergo parentes amant. Ut nota quod par-
entes sunt superiores et inferiores et a latere descendentes. et omnes teneri una
ri dispergitur. Superiores sunt pater et mater quas amare teneris cum ma-
gno affectu et maxima reverentia. Inter eos patrem. quod est docuit et decretum
Harrer quod te peperit et lactauit et per te dolores protrahit et miseras com-
portauit. Preterea quod madatur est in lege. honor et patrum et matrum et cetera. ut fa-
zia et in oblatione deus. Et pater et matris portiaris honor et cetera. Preterea ali-
bi deus. Si quis patrem et magistrum maledixerit morte morietur. Inferiores sunt filii
et filiae quod debet amari cum magno appetitu et magna reverentia. et a patre et mas-
tre fideliter eruditur. Et fratres et sorores sunt a latere descendentes quod detent
amari. scilicet pars affectu et pater reverentia et mediocriter affectari. Sed nota quod
pater et mater parentes proprie nuncupantur Pater. quod est pars et efficiens. mater
quod pars est causa reficiens. et id sic gloriosum est (parentes amant). I. patrem et matrem
cum omnibus appetitu et reverentia. vii seruus. Blasius. parentes nostros reverentiam
serua diligamus. Et alibi. honor patrum et matrum ut veniat tibi beatitudo
a domino et cetera (Lognatos cole). Hodo docer nos auctores cognatos et primos
venerari. Et nota quod non solum de cognatis carnalibus et sanguineis intendit. sed
etiam de quibuscumque christianis et proximiis quod cognati et fratres nostri sunt quo
ad deum et ideo diligendi sunt iuxta illud. Quia facta opera nostra mei ipse est misericordia
pater et soror et frater. Et deus cognatus a coniunctu est filius et natus. quasi filius natus
id est de eadem sanguinitate. Dicit enim Hieronymus. Domine hoiem fratres
tuum et iudica. Demento quod in artifice didicisti nos et oculis sumus ab eodem
propositi. ab adam et ab eadem matre scilicet eiusa et ab eadem materia. sed limo terre
et eodem creatori creatus sumus. Unus oculis adiunxit et sumus cognati. Dicit ergo
(Lognatos cole). I. proximos tuos diligere et venerare si sint sapientes. vel
tote. I. oculi vestib[us] et cibarib[us] si sint pauperes et nudii. Unus quidam. Si n[on] s[ed]

dis amicis sanctis potieris amicis Illud p̄bū colo est p̄bū polisenū. vñ eo
lo dñi. i. honoro dñi. colo amicū. i. diligo amicū. vñ. Agros rus formā su-
peros colit atq; parentes. Hos arat hoc habitat. ornat. honorat. amar.
(Datū serua) Hic incipit q̄nta ps z ultima hui⁹ pemij. in qua agit de
virtutibz z moribz z cautele multiplici viciorū ita dicens (Datū serua). i.
rem tibi dispositā z om̄issam scias bene z fideliter custodire. vel (datū ser-
ua). i. rem tibi datā ab aliqua antiqua psona diu in memoria dantis ha-
beas ut libentius derur tibi aliud. vel (datū serua). i. substātia tibi datam
pdigalister nō expendas. Quidā em expendūt largius res sibi das nō
labore. p̄pro acq̄stas. vel (datū serua). i. illū q̄ tibi dederit munera in me-
moria haleas vt idem in tpe/terribus oportuno. q̄ munera sumpta li-
gant. vel (serua). i. caue (datū). i. rem quā vuln̄ aliq̄s dare tibi Quia dñ
in thobiade Nōnūq̄s fugē qd̄ datur suscep̄tio doni arbitrii vendit liberi-
tates opes. Preterea dñ. Si plurimūq̄ datū respue zc. Vel (datū sua)
id est qd̄ via dare serua z considera anteq̄ des. q̄r dñ infra. Lui des video
Datū cū dñ cū detur. donū h̄o anteq̄ datur. Vel (datū) i. quinq̄
sensus corporales quos dñs tibi conculit z scientiam quā tibi dñs ero-
gauit. vt eam multiplices z reliquias distribuas diligenter serua. vt cū in
die iudicij opozebit te villicatōis tue reddere rōnem possis dicere. Dñe
quinq̄ talenta tradidisti zc. z dicat tibi. Euge sc̄ne bone (Foro te para)
¶ Nota duplex est forū. sc̄z causale vbi tractant cause. z venal vbi ven-
ditur merces. vñ sensus cū (Para te foro) id est negoc̄s forensibz vt sis
facūdus z sapiens. q̄r quatuor sunt necessaria in foro causa p̄. sc̄z accusare
religōdere. iudicare z testificare. Sic ḡ informa te in actibz z moribz vt in
foro causarū nō accuseris ab aliquo in honeste. vt scias si accusatus fueris
pp̄ter delictū aliquid respondere. Ut si in iudicio electus fueris b̄m rōnis
calculū arbitris nō tra vel odio. p̄cibz vel muneribz vacuat vt sit apō
te acceptio psonaz. Quia dñ. Iudicis est recti nec munere nec p̄flecti
Iudicij recte tu libram dirige. ne te Iudei electe prece nec p̄ prece fles-
te. Vel para te foro. sc̄z rerū venaliū. id est sic vendas z cinas ve nemine
decipias nec propter imprudentiam tuam inscius derimentuz incurras
Vel (foro) id est dei iudicio. Unde estote parati. quia nesciis hoīa neq̄
diem (Cum bonis ambula) id est cum bonis hominibz z sapientibz con-
uersatōem hateas. vt quorum iniūctus fueris consortio. eoru⁹ proficias
et exemplo. Ut Salomon in Proverbijs. Qui cū sapiente graditū sapi-
ens efficietur. Siliter qui cum prauis z stultis. vnde David. Tu sancto
sanctus eris zc. Et alibi. Tu verteris si pueris socieris. Si sanctū seq̄
ris tu quoq̄ sanctus eris. Ergo (Cum bonis ambula) id est vade zc.
(Anteq̄ voceris ad p̄silium ne accesseris) id est ad p̄silentes z loquētes
tacite secreto noli accedere nisi prius ab aliquo appelleris ne tibi possit re-
putari arrogante z ascribitur ignorante. q̄r ex quo aliquis accedit ad
p̄silium nō vocatus videatur q̄ illud sine sua nō possit perpetrari insipien-
tia. z etiā ne tibi dicatur amice retrocede a nobis. nō loquimur res ardu-
as. z sic cū pudore deceat reuerti. vel ne dicatur. Lup⁹ est in fabula. vel
neturte coitate qd̄ est malus. vel ne reus alicuj⁹ criminis videaris. vñ
infra dñ. Ne cures si quis tacito sermone loqueretur (Dñdus esto) id est
honestus vita z p̄sc̄tia honestate triplici. sc̄z corp̄is. oīis. z querlatōis

ut sic placeat deo et hominibus. quod legitur. Beati mūdū corde qm̄ ip̄i deū videbitur.
Uel (mūdus) id est mūdū p̄trarius mūdanā despiciens vanitatem. quod mūdus non mūdat et dūdus ēm̄ est suo nomini p̄trarius totus fraudis
et nequitie repletus miseris et pauperes vilipendens. maiorib⁹ reuerentiam inferens. de peiori in peius quotidianus labens. Uel (mūdus). i. man
do filii. et p̄ficiaris quartuor virtutib⁹ cardinalib⁹. sicut mūdus p̄ficitur
ex quartuor elementis (Salutare litenter) id est affectuose nō adulatio[n]is
causa. sed cū bono desiderio voluntatis. scz q̄ alterius salutē ve tuā p̄prio
desideres et affectes. Uel (salutare litenter). i. illū a quo salutare[is] licet dicitur
nemine in via salutaueris. verū est causa et dulatōis (Dator cede)
id est locum da et obedi in verbis et in alijs (maiori) supple in scientia sicut
magistro tuo. Uel maiori etate sicut seni. vel potentia sicut domino secu
lari. vel religione et sanctitate. sicut chordelariis et monachis et alijs religi
osis. vel dignitatis sicut parentib⁹. et etiam ep̄is et magnatib⁹. Semper enim
debet inferior maior et assurgere et eisdem deferre sermonib⁹ et seruire. vñ
in euāgeliō. Quis se humiliat exaltabitur. qui se exaltat humiliabitur.
(Magistrum metue) id est cum timore venerare et diligere. quia non est di
lectio sine timore. Iuxta illud. Est amor ergo timor. sed non conuertitur.
ergo concludi potest. est amor. ergo timor. Uel sic. hic amat ergo timet.
Præterea ut dicit Salomon. tres sunt claves sapientie. Prima amor et tim
or dei et dilectio proximi. vñ Salomon. Initium sapientie timor dei
mini. Intellexus bonus oīb⁹ et. Scđa studiū discipline et sapientie. Sub
haec autem p̄tinetur due. scz affidititas legendi. et frequens et diligenter interrogari. Ede his de Horatius Inne cūcta leges et p̄scrutantes doctos
et alia quedam similiter p̄tinentur que est memoria refinendi. vñ Seneca.
Inter humane nature p̄moda nihil dignius memoria reperiatur. Ter
ram tangit hic cum dicit (magistrum metue) qz q̄ magistrus nō diligit nec
timet ipius dogmata vilipendit. et qui doctrinam p̄temnit seipm̄ seducte.
Scđm̄ alios quinq̄ sunt claves que in illis versib⁹ p̄tinentur. vñ Clavis
puma datur si lectio p̄tinetur. Mente tua funda quicquid leges. ecce se
cunda. Tertia que sequitur stimulando frequenter agatur. Quarta da
bit mores scribenti honores. Quinta eaducarum despicio. diuī
tiarum (Uerecundiā serua). i. sis pudib⁹dus et verecūdus. et caue ne sis
veneros vñ effrons quasi sine fronte. sine pudore. In fronte em̄ cognosci
tur pudor. Uel (verecundiā serua) id est caue ne facias aliquid pudib⁹dū
ve furcum adulterium vel homicidium. ppter qd̄ incurras verecudiā et pu
dorem. qz ut de Salomon. Helius est nomen bonum q̄ dimitte multe.
et alibi. Fama replera malis velocius volat alis. (Rem tuam custodi.)
id est possessionem tuam. ne in prauis vñib⁹ dissipes et expendas. qz dicit
infra. qui sua p̄sumit et. Uel rem tuam custodi in tempore sterilitatis. ve
possis expendere in tempore caritatis. qz dicit. Non minor est virtus q̄ quere
re parta tueri. Præterea dicitur infra. Labitur exiguo quod partum est te
pore longo. vñ qđem. Si p̄ subtilem sensus lis cognitor iles. Sicut Art
stoteles sine diuitiis quasi nil es. Uel (rez tua). i. facultate in p̄m̄ seculo
paupib⁹ eroga. et sic custodes rem tuo. i. celeste patrā. Erogare em̄ est in
fidi custodia conservare. quia qui hoc facit in celis rhezauris. (Diligē
stam adhuc) id est curam et sedulitatem appone cuius negotiis perpetravit.

dis ne ab idoneis acerbis honestis pigricia retrahetis. **Vñ ita** 5. **Sed**
gnacē fugito et vel adhibe. ostende (diligētiā). i. amorem amicis et etiā int̄-
mīcē. **Vñ** in euāgelio 8. diligēt inimicos vestros (Familiā cura). i. pase
ad sufficiētiā. nō ad supfluitatē. Nā p supfluitate est p̄diga et luxuriosa.
p insufficiētiā huosa. qz insufficiētiā ē p̄tus media. et ē in or̄ medio. sc̄z in-
ter parū et minus. **vñ** **D**e ihu tenuere teati. **vñ** **S**icut in om̄i (qz ē) mēli-
rā ponere p̄det. **S**ic sine mēliora deperit om̄e qz est. **Vel** (familiā cura)
id ē peura tanqz paterfamilias bonos p̄mouēdo. malos corrigoendo. icor̄
rigibiles excludendo (Lōiugē ama) nō qz pulchra vel nobile vel diuitem
sed qz castā et honestā et sapientē. qz d̄ Salomon Sapiēs mulier edificat si-
bi domū. **P**reterea (piuge ama) nō cā libidinis. sed cā pl̄is halēde et p̄e-
cata fugiendi. **Vñ** in thobiade. nō incēntiu venēti et. Lōiugē inquaz
tuā et nō aliā. qz qz ingredīst ad yroē p̄ximi nō est mūdus. **S**criptū ē ēn
Nō p̄cupisces yroē p̄ximi tui. i. nō adulterabis. qz fornicatoris et adul-
teros iudicabit deus Preterea. qz de' p̄mit hō no separet. **vñ** **T**hobias
Sponsaz nō cupia et. (Litteros erudi). i. extra ruditatē pone filios plus
qz seruos. qz melioris p̄ditōis sunt. **Vel** litteros erudi. i. illos qz sunt de le-
gitimo mīmonio p̄creati. qz liberi sunt. **Vel** litteros erudi. i. eruditō dis-
ciplinatos redde. qz qz diligēt instāter erudit. **vñ** **S**alomon. Qui parēt
virge odiſ puerū. qz aut diligēt instāter erudit cū. **vñ** qdā. Natū virga dos-
te et morib⁹ instruit ille. Qui parcit qz nō amat. ino nocet. Literi liberoy
caret singulari nūero. **Vel** erudi librōs. i. artib⁹ litteralib⁹ vel mechanicis
vt possint artes sue corporis inopie (li nēcessē fuerit) subvenire. **vñ** infra Si
tibi sine nati (nec opes) tūc artib⁹ illos Instrue. qz possint inopē defendere
vitā. Blādus esto. i. mitis et affablis nō cā adulatōis. sed cā curialita-
tis et benignitas. Esto inquā blandus trib⁹ modis. sc̄z corde. voce. et opē
Blandus. i. humilis corde. qz nō cogites malū p̄tra p̄ximū. Iz porū boz
mū. dulcis et suauis voce et nō irasperis p̄tra deuz murmurādo. sc̄t aliq
faciūt ppter aliquā aduersitatē qz eis euēnit. Iz sis mitis bñdicēdo potius
qz maledicēdo. vt infra. Successus dignos noli tu ferre moleste. Si fa-
vorab̄t et benignus ope auxiliando potius aliquēt inopē qz ledendo. **vñ**
Thobias Hec facias alij qz sc̄t tibi cōmo da et. Et alibi. Que tibi vis
fieri mīhi fac et. vnde qdam. Nō facias alij qz tibi fieri non vis (Frasci
abs re noli) id est sine rōnabilis cā. Homo em̄ tratus nescit viam dicerne-
re veritatis. Juxta illud infra. Impedie ira animū ne possit cernere verū.
Et iuxta illud In nullis rebus videt iracūdā verū. Unde ira est subi-
cta animi temperas qua inordinate se concutit et cor hominis ad infami-
am trahit. et etiam sepe corpūs. Oe te ne dicit ad infamias; nam ex ira se-
quuntur odium. iuxta illud. Ira odium generat et. Et odio generatur vel
nascitur iurgū. et ex iurgio nascitur p̄lum. et ex prelio fit homicidium. ad
qz seq̄tūr et aie ex corporis detruētū. P̄ opter homicidū c̄m qdā incur-
runt exiliū. qdam ad carceris ergastulū. alij aut ad laqueū. alij ad incendi-
um. alij diversa mortis genera p̄pellūt. Pr̄ ergo qz ad irā sequi p̄t oppro-
brū sempiterū. In iudicio adesto volūtate sp̄tanea nō coactus. mali
em̄ protrahūt ad iudicium coacti. boni vero sponse. **Vel** in iudicium
adesto. qz in iudicio nō sis querens. sed ole diens iudicium vel iudici. vel in
iudicium ut des p̄tarū iudici. vel in iudicium ne gnucces aliquem p̄mas

nere nec aliquem iustus iudicari. **(Mutuū dā)** q̄ si dice
ret. si aliquid dactib⁹ danti retribus. Tel mutuū. i. mutuare. et alternare
redde. et credere nece fuerit. Et est mutuū q̄ de meo sit tuum et eō uero
sum filioꝝ. vñ visualt dī. Mutua dādo vice sunt filia mater amice
(Lui des video) dico q̄ des mutuū. h̄ inde cui des video. i. cū q̄ habes
hāc vicissitudinē dandi. vñ sic ingrat⁹ aut nō. vñ sic memor bñfici⁹ acce
pti. ne h̄ sic officiperdi. Et cui des bona tua video vñ sic dignus. Des
bes aut dare paupib⁹ egenis. q̄ si das leccatori vñ hystrionis sacrificias dia
bolo. Fuxa illud. Domo donare thus est dare demonis a re. q̄ hystris
omib⁹ dare mthl aliucl est q̄ demonib⁹ immolare. h̄ in euā gelio inueniatur
oī perentie tribue. h̄ in tm̄o de bonis et dignis ireligi⁹. Fuxa illud. Tho
bie. Panētuū. et viuū tuū sug sepulturā iusti 2true. et noli ex eo comedere
cū perctib⁹. vñ illud. Respicias dādo qd̄ vel cui quo qn̄ (Juslurandū
serua). i. sacm̄ firmie. et stabile facias vñ teneas. ne piurio rep̄hendaris
Et (Juslurandū serua). i. 2sidera q̄ illud sic iustū honestū. et vñ. et de q. p
q̄urabis. q̄ alter nō h̄ iurare. q̄ si iurares de re nesciens posses inde pu
blice diffamari. q̄ piuriū. est p se vel p aliquoꝝ grā veritatis abnegatio.
Vel piuriū est medacū sacramēto 2firmatū q̄ est deo. et hoib⁹ odiosum
q̄ vir odiosus nō diligi⁹ in terra. Nō bone macrato celestia munera
gaudet. S̄ q̄ pslāda ē et sine teste fides. vñ qdā. Injuriamēto fid⁹ sat̄ ē
memēto. Et si tu iures qd̄ est dicere cures. (Louiua raro). i. sis qui
ua rar⁹. Fuxa illud. Alii noli esse aut in cibo neq̄ te effundes sug oīm
etcā. Tria enī h̄ q̄ brā vitā hois faciūt. victus tenuis. cogā vilis. et mē
sa sine arte. q̄vltatū quiuū generat fastidū. et sanitatē extirpat
ad epulēriā nouercaf. et atrahit infamā. et dannū parat. libidinē puocat
Dicit enī Iudorū. vbi cū q̄ saturitas ibi dñas libido. et Galien⁹ dī Libo
rum 2cupiscētie aie sunt detrimēta. q̄ q̄comagis impleſ venter tātomaſ
gis minorat aia. Vel 2uiua. i. comedie ita q̄ sit vñ. et antiqua gramma
tica. q̄antid⁹ dicebat quiuuo as. h̄ mō dī. quiuor artis. Unū Sumē cibū
modice modico natura souet. Sic corpus refice ne mens ieiuna graueſ
Unū Hiero. Modicus cib⁹. et temperatus corpi. et aie est vtilis. vñ infra
Morbi nō mali cā est q̄cung⁹ voluptas (Vino te tempora). i. modice
vitre vino. q̄ in illo luxuria vt febris in anguilla est. Ebrieras enī mētis
inducit exilii. et veneris incitat incentiū p quā menti qdā obliuio sui geſ
nerat ex lupsfluiꝝ potuū habudantia. vñ in Alexādro. Rixas q̄ tella mo
ueri imperat. et uader rō is vñle sepultrū ebrieras vñ Solo. Unū et mu
lieres apostatare faciūt sapientes et arguūt senatores. et sicut hypallage Gl
no te rēpera. s. admixtōe aque (Pugna p patria). i. p legib⁹. et pseſ
tudinib⁹. et literare patrie pteruādis. Vel (Pugna p patria). i. ab insul
tib⁹ inimicōz cā defendēdo. q̄ mori p patria dulce est et patrie impendere
vita vel curā. Et morali (Pugna p patria). i. p celesti regno Regnuū;
enī celeste p bona merita delem⁹ acquirere. Hec enī terrena habitatio non
est nostra habitatio. sed locus nostri exili⁹. et peregrinatōis nostre. q̄ non
sum⁹ ciues. sed aduene. Conuersatio vñ nostra in celis est. vnde Paul⁹
Nō habemus hic certā mālitionē h̄ vitā futurā inqremus et. (Qd̄ sa
tis ē dormi⁹ sensus ē. q̄ sufficiēt est tibi dormi⁹ q̄tū ad naturā corrīs. sed
plus vigiles q̄ dormias ita q̄ plus ad salutē aie q̄ ad corporis voluptrat

B 1.

Sopor enim nutrit pigriciam. et animi torpor est sine accidia. Et est accidia deus dulos animi corporis hoilem quietem a bono ceptu facies resiliere. viii. Et. (O satis est dormi). i. sufficiet ne piger efficiaris. Ita ut scriptura de pigris. Sicut osium blas in cardine suo. ita piger in lecto suo. viii. Non dank segni celestis propria regni. Illis iugis quoque nunc facta scriptis. (Alii tamen credis). i. audita ne credes anquam ples illa. quod ille maledictus est qui credit omni spuri. Nam credere quicquid regit actum casum sine propone. Exempli ut demones credunt. sed quod deus est. et tu notat informe quietate. viii. Jacobus in epistola. Accedentes credunt. et tremunt. Quicquid enim regit dominum. ut credo tibi. scio quod es verax. Quicquid etiam regit actum cui prepone. ut credo in deum. et ideo ibi notat inherentiam dei vel certitudinem rei. viii. apostoli. Scio cui credidi. certus sum. Quicquid notat missionem certi noti in futuro. et hinc non datur patrum per puerum dicendo credo. Quicquid notat fidem operante per dilectionem. viii. in euangelio. Qui crediderit a baptisatus fuerit in salu erit. viii. Credere deum ut credere deo plus credere deo. Si credis in eum plus quam ei vel te vult. (Tu te scule) Hec voritate propter esse aduerbi. viii. sensus est. ut tuum possidulas da quod sic securus. et honestus vel sunt due dictiores. (Tu te scule). i. scule pmo scientiam tuam si vis aliquid facere. et tuam rationem discernere do. et deliberando quod vult sic et honestum vult. (Tu te scule). i. propter tuam scientiam non aliquid incipies quod non possis perficere vel finire. viii. infra. Quod potes id tentare. (Meretrice fugie). i. accessum meretricis. et locum in quo habitant. quod fornicatores et adulteros iudicabit deus. i. in iudicio probabuntur. viii. Salo. Loge fac vias tuas a meretrice. quod est hinc est pfunda cauea. putres agri. ali orum insidiatrix in via. et quod si hinc cum viderit thauros eos iterificet. Et alibi de Hiero. Securus est mulier non audire. securius non videre. securissimus non cogere. quod inflammat dum auditur. inuenient autem dum videbunt. et polluit dum tangunt. de g. (Longe fac vias tuas a meretrice) Primo propter eius inimicorum. dicitur. quod lues est aie. et corporis detrimetum. viii. illud Balnea cornici non possunt nec meretrici. Nec meretrice munda. ne cornix alba sit vnde. Iteloge fac vias tuas a meretrice. propter ei cupido. id est. quod precepit tuus seruit. et non per amorem tuum. Juxta illud Thayda quod sibi amat sua non se credit amari. (longe). i. propter eius infidelitatem. Juxta illud. Non est in speculo res quam speculamur in illo. Sic pareret et non est in muliere fides. Et alibi. Non evades quam parua fides latet in muliere. Credere mulieri si credas ei tu decipies. Et alibi. Femina fraus satane mala sero non bona manet. viii. Salo. Fatus distillat labia meretricis. et nitidus oleo guttur eius. nouissima autem ei quasi absinthium sunt amara. Longe fac et non est in causis plurimas. viii. In cotitur sex dana luo. quod denarii do. Unum est bonum. propter de corpore de redundo. Dicitur autem meretrice a merito mereres. quod est fleo fides. quod est Ouldas. Ut fierent oculos erudiendi suos. Ulbras a merito. quod est vinum. et tricofundus. viii. de a merito mereris quod est pium libidinis meret. Ut meretrice quae si meres stricte era. vel quod si finis opinione suae merebatur quod est tibi rapere. (libros legem). i. exerce studium. Dicitur vero liberos. et non librum. quod est vinum. et sufficit ad instruendum aliquem proutlibet. Litera de interior ps corticis. In cortice enim solebat antiquus scribere anulum pargamentum. et inde de litera in quod legitur addiscitur. unde Liber. id est bacchus vel vir sine compedenatus. Est ergo

litter codex. vel raptus ab arbore cortex. Prima bres factū g̃tō. br̃c̃s secū
da. vñ Iſido. Qui vult cū deo semp̃ esse illū decet frequente. orare. et lege
re. Nā cū oramus cū deo loquimur. cū h̃o legitimus deus loquitur nobiscū.
Hec zmoda p̃ferit sc̃tā lectio scripturar̃. seu qz mēris in celest̃ erudit.

(Litteras disce) id est elemēta. vel 2 muniter legē lib̃ros. vt sapiens
efficiaris. vñ Salo. Eli doctrinā magis q̃ aux̃ d̃lige. vñ Plus probo
thesaũr̃ doct̃i p̃diutris aux̃. qz melior est sapientia crucis opib̃ p̃colissi
mis. vñ Horati⁹ Gilius argēt̃ est auro. p̃utib̃ aux̃. Jẽ. Salom̃ ſt.
Delius est lenem addiscere q̃ ignorare. Et alibi. Turpe est nolle doce
ri. vel (Litteras disce) i. actus bono p̃ exempla litterar̃. vñ ifra d̃r̃ Di⁹
scere ne celles z̃. Sed discere est onerosum. sc̃re h̃o glorioſum. Jẽ. Ifis
do. d̃r̃ Prius esto auditor. q̃ doctor. et p̃ disciplinam accepe nomē magistri
Quod legeris memēto. Et qd̃ p̃ficit nobis audire. ñl memoria cōmen
dumus h̃e nihil. Ideo subiugit. Qd̃ legeris memēto. id est in memoria
habcas. qz legere. et nō intelligere negligere est. (Nil mētire). id ē nō
mendac̃. p̃ferre. qz scriptum est. Q̃ris medac̃ occidit anim. q̃ h̃o de fal
sum credes vep̃ dicere nō mentis. vel. (Nil mentire) qz mētiri est p̃ mētē
ire. Mētiri est falso sponte p̃ferre Salo. Qui mentis cuiuslibet pote
statis veritatem detestat. et iram dei sup̃ se vocat. qz plus timeret hominem
q̃ deum. (Neminē trasceris) i. nō aliquē despiceris siue pauperem si
ue insipierem. qz deridens deridebit. vñ infra. Alterius factum nec dictū
templeris vñc̃ (Bonis benefacito) Repondet ad illud quod su
pr̃ dixerat (Qui des video) i. bonis. vñ Dauid. Benefac dñi bonis et
rectis corde. et Seneca B̃nificium est beniuola actio tribuēs gaudiū cu
piens. p̃ferre tribuēdo in illud quod facit. vel (bonis). i. de bonis tuis
pauperib̃ eroga. Oro gare est animi habitus. nature decus vite rō mo
rum piecas. cultus diuinitatis. honor hominis. et eterne beatitudinis me
ritum. Dicit ergo (Bonis benefacito) Unde Paulus apostol⁹ d̃r̃ Ope
remur bonum ad omnes. maxime ad domesticos fidei

(Maledictus ne esto) id est de aliquo ne maledicteris. Vñ d̃r̃ Da
uid. Quare lingua tuam a malo. et labia tua ne loquante dolū. Vñ
(Maledictus z̃) id est non facias aliquid propter quod sis maledic̃
quia scriptum est maledicti non possidebunt regnum dei. Ideo pot̃sis
b̃ndicetus q̃ maledictus. quia benedictis dicetur in die iudicij. Venite
benedicti filii mei. ad dexteram meam accipite regnum quod paratum ē
vobis a principio mundi. Maledictis vero dicerur. Ite vos maledicti in
ignem eternum vbi erit semp̃ iterius horro. quoniam demones eorum
erunt socii qui sunt valde horribiles. vnde Job. Hostis meus terribili
bus oculis me intritus est. etiam habebunt ibi penam ignis afflictionis
eternaliter. de qua exclamauit diuines epulo. qui secundum quosdam fuit.
Abal stultus dicens. Crucior in hac flamma. cuius cruciatus. nunq̃
erit finis. Laueat ergo peccator de criminib̃ us faciendis et dolet de p̃re
titis. vt dulcem vocem. et blandam audire in futuro iudicio cum sanctis
possit. vñ Aspera vox ite. sed est blanda venite. Dicerur reprobis ite. ves
nite. p̃bis Sponsus ego vite vos introduco venite. Ões oblite vacueye
nitis abite. (Ad p̃etorium statu) Hor̃ recordat huic qd̃ superi⁹ dire
rat (In iudicium adesto) Et sic duo notes. sc̃z cū citatus fueris venias t

B q

etiam astare debeat ppter reverentia exhibet. **D**inop. non est astare. masor
non sedere. **D**icit g. (ad ptorum statu). i. apud iudices ut possis casus adi-
sci. **P**retorium est sedes iudicatis re. (Ad ptorum statu) non ad pstabili-
sum potius oratorum. non ad leccatoꝝ turbornum. s; potius ad sobrioz ptor-
ium non ad stultoz colloquium. led ad cōtione sapienti. (Quoniam iudicat)
eētate. iusti iudicium ab iniusto differendo. **I**lli scriptum est. Juste iudicat
refiliū hominum. **O**ct alibi. **O**rudentini q̄ iudicatis terrā. Juste enim iudicare
gloriosum est apud deum et apud iudicem meritum. vñ Salo. Statuta dolo-
la abominationis est apud deum. **D**ebez aut̄ q̄sque iudex his quatuor cauere.
sc̄ amore odio. ira. et p̄nicio. ne ira vel odio destruat cām iusta. et amore vñ
p̄mo foueat iniustā cām. vñ **J**udicium est recti nec munere nec p̄ce fecit.

Existimatōem retine. i. si videris aliquem bonū faciente non statim existi-
mes et iudices esse bonū. et econverso anq̄ p̄fecte pbaueris. q̄ pudibūdū ē
aliquem hodie laudare. et eudem eras vitupare. vel (Existimatōem retine)
i. bona fama. q̄s dicat. Ira te habeas ut alij p̄m existimare te et bonū. ve-
diceas bona opinio de te. **V**ñ sic (Existimatōem retine). i. si hoies bene ex-
istimat de te illā existimatōem retine bonis opib⁹ insiste. vt sp̄ bonū de
te possint hoies existimare vel si mala existimatōem de te audias. illam de-
p̄me ne vterius p̄cendat illa mala existimatio. et crede q̄ hec sit melior vñ
aliter cū incertus fueris de aliqua re illā retine ne diuulges anq̄ rei discus-
seris veritatē. (**L**ösultus esto zc). i. sapiēs et plenus p̄siloꝝ scias al-
lis p̄sulere. vt te p̄sulant p̄sulores. **L**ösultus ēst a q̄ p̄t̄ p̄silium. **L**ösultor
vero qui petit. vñ. **C**onsultor rogat. **C**onsultus consilium dat. (Ira
cundia tēpera). i. ira longuā. vñ **P**aulus Sol. i. christus non occidat id ē
auferat a vob. supra iracundiam vestrā. i. ppter iracundiam vestrā. Et Ha-
uid. **I**rascamini. et nolite peccare. i. in ira p̄seuerare. quod est mortale pecc-
atum. vñ dī. Ira est omnium viciꝝ ianua. Iracundia p̄d est libido vilesceſ
in eum q̄ te videat lessire iniuria. Et infra dī. Litis p̄terre zc. q̄ iracun-
dia est ira inueterata q̄ nō p̄t̄ apud actorem suū venia repire. vñ **H**orati-
us. Qui nō moderabit̄ ira. Infactū voler esse dolor. quod suaserit z mēs.
Et alibi. Ira furor brevis est. aīm rege q̄ nisi paret. Imperat zc. id ē im-
petuosam voluptam retinet. hec in Horatio. (**V**irtute vtere). id ē
viriliter agas rem. vnde **S**alomon. Qui diminute agit rem suā opus su-
um dissipat. vel (Virtute vtere). i. teipm bonis opib⁹. et virtute istrue. **G**el
(vtere). i. exercere. Sunt enim q̄dam in aliquo virtuosi q̄le tamē non exercit,
et tales nō vñtrū virtute. q̄ nos vñtimur re dum est in actu. vñ **V**irtus est
habitus mēriti bene p̄stitutus. vñ **T**hobias. Infere virtutes zc. q̄ dī vñ
re. et nō abutre. q̄ se simulat esse virtuosum. et nō est. vel fingit se vñ pro-
per laudem virtute abutit. **V**irtute p̄o vñt̄ q̄ appetit virtutem q̄ ppter seip-
sam appetenda est. Est enim p̄cium suūp̄sūs. **V**irtus enim de bonis operib⁹
bus est precium eternae beatitudinis. (**T**roco lude). id est ioco simplicit
q̄ nulla n̄ gerit infamia sue damnū. Et est trocus lignū volubile. et rotun-
dum q̄d pueri p̄curientes scutis in ḡz huc. et illuc voluūt. Et dī a tro-
co s q̄d ē volubile. Et p̄ hoc genus ludit simplicita et yenialita p̄sequenda s̄c
vicioſa p̄o et dānola quelibet esse fugienda. vñ subiugit. (**A**leas fuge)
id est ludū aleas. et p̄ hoc genus ludū inuitat quelibet dānolas et criminalia
esse fugienda. Exercitium eū alearum. deciorum et consumulūm dissimilat

hoiem pecunias spoliat. bursam evaduat. rixas et pugnas exicitat. homicidia preparat. Dicit ergo (Aleas fuge). i. oem ludii danorum. ubi pecunia perditur. visus caligaf. cupiditas excitat. deus ignorat. negotium et veilicas post ponunt. iracudia. pugna. homicidium preparat. diabolus invocat. Igitur filii misteriorum ista omnia fugae aleas. quod decretum est Clericus aleator aut cestor aut deponens. vel degradans. Et sic per qualiter per specalia dat intelligere generalia. quod per trochii dat intelligere oem ludii simpliciter. et per aleas generaliter oem ludii danorum intelligit. quod per iacturae radice et inimicicia et mala alia. preterea. Et de aleo ab aleo milite grecorum. quod huius ludii inuenit in obsidione trojana. Vel de ab aleos quod est alienum. quod ludentes a rebus suis se alienant (Dinore ne prepseris). i. si sis maior illo erate vel corpe. quod Losiliopolis let cui vim natura negauit. quod quarto maior es ratio humilior sis in omnibus. quod se humiliat exaltabis. et exoneris. vel (Dinore ne prepseris). i. dignitate vel ordine. praece. nobilitate. diuitiis. vel paretela. quod ratione per ascendere quartum ascendi. vñ fortuna vel potes de rhetore Paulus. Preterea tu non es securus quod si fortis illo possis descendere. quod de qualiter in alexandriade. Sollicitus in altum recte. Et alibi. Percurtem Morales oios extollere faustu. celestis opibus recte. (Dinore noli irridere) Autor specificat quod dixerat dices. Quod homo miser vel in miseria redactus. minus est pretendens quam alius. quia si. Est misero peius derisor quam dolor eius. Et ergo (Dinore noli irridere) quod creature dei est quicunque illo sit et deus scit quod de te et de illo sit facturus. debet enim cogitare quod tibi similia per accedere vel etiam grauiora. vñ Guleus fortunae variata imagine lune. Crescit decretus in eodem sistere nescit. (Nil arbitrio virtutis feceris). i. in fortitudine nimia non fides. vñ scriptus est. Dalec. dictus quod fudit in multitudine virium suarum. et Seneca. Multi ignoraverunt vires suas qui credunt tam magnos se esse quod audent attendere superflua bella discrimina venienda vel ventura. immo arbitrio rationis. qui dicat. vires tuas non potius iudices operum tuorum. Quia de David non salutib. his rex quod multa fortitudinem. neque gigas saluabilis in multitudine poterit sue (Pater legem quam ipse tuleris). i. legem quam imposueris. vñ in sequentibus Lurpe est doctor recte. Itz Dogma cuius soror sit te tua culpa remordet. vel (pater legem). i. tu legem impones aliis quam velles ut tibi iponeres. vñ Legem quam tuleris de iure tenere teneris. Quam si respueris iure pueris tritis. quod mors est morte piada. (Alienum noli occupiscere). i. recte alienum quod patriteres in legem. vñ quod sapientia. Frustra legis auxiliu invocat quod amittit in legem. vñ in legescriptu est. Alienum messem ne traheras de agro in agrum quod radix est oem malorum. cupiditas quam quod appetentes errauerunt a fide. Ex cupientia vero alieno rei multotiens. puerit furtum seu raptura. vñ alibi. Noli filii occupiscere diuinas quam cum labore acquirunt et cum timore possident. cum dolore amittere. vñ quodam. Diues diuinas non segregant ab aliis labore. Nec tenet absque metu. nec desinit absque dolore. (Pauca in puerio loquere) quod in multiloquio non decet petim. vñ infra. Inter pueras recte. vel sic. Querito pauca in pueriolo. i. in paruo puerio. nec que superflua ferula habet summe graviter quod dabat tibi. vñ infra. Exiguum munus cum dat tibi paup. amicus recte. Et sic est sensus. que pauca in pueriolo. i. si sis inuestitus ad paruum prans diu modico sis pretensus. quod de Salomon. Delius est vocari ad elemosynam cum gaudio. quam ad vestitulum saginatum cum odio. Et alibi de Salomon

B iii

mon. **D**elictum est bucella sicca cu gaudio sumpta q̄d dom⁹ plena victimis
cu iurgio rē. (Parētes patiēter vīnce). i. patrē z matrē si sint irari con-
tra te. q̄r eis sustinēdū est. Nā nulla ē p̄tus quā patiētia non firmar. Et
alibi. Virtutes animi patiētia dirigit oēs. vñ infra. Verba tu tuleris rē
vñ alibi. Nobile vīncēdī genus ē patiētia p̄tus rē. vel (parētes). i. obediē-
tes tibi. quasi dīcat. sis tēnigīor erga humiles q̄d erga rebēles. vñ in Al-
gādro. Nō min⁹ el postq̄s ceperit miserabilis cē. Parere cu frācto. q̄d frā-
gere posse rebellē. (Būtīch accepti memor esto) Ned caris ingrāt. gra-
titudinē em̄ docet obseruare z hatere in memoria qd̄ datū el tibi rē
buendū in tē op̄tū. q̄d de ingrato q̄d illud opprobriū. Littera aro.
laterēq̄s lauo. dū seruia prauo. vñ Sc̄i. Būtīch accepti ne obliuiscaris.
q̄d mūera lūmp̄a ligat. (Divīne iudica). i. raro. p̄l (minime). p̄ nō. i.
noli iudicare. i. q̄si iniūtus iudica. si ira acciderit q̄d iudices. iudica equū
ne iudiceris a deo. q̄d scriptū est. quo iudicio iudicaueritis. iudicabimini.
Uel (minime iudica). i. nō aliq̄e z dēna. Jūdicare em̄ ponit p̄ p̄dēnare.
vñ Nolite iudicare ne iudicabimini. q̄d em̄ iudicat dñs ē. (Illud stude
q̄zere qd̄ iustū est). i. nō aliud. vt in ielunīs z bonis opib⁹. Est nota q̄ nū
q̄d sine elemosynis p̄fectū est ielunū. h̄z cū sit cū elemosynis z orōnib⁹ tūc
trāst ad celū z ad aurē dei puenit. Itē ielunia sunt fortia tela aduersus lu-
xuria carnis. Laro em̄ p̄ abstinentiā vīncit. vñ Luxuriat raro nō bñ past-
caro. vel (stude rē). i. qd̄ iuri p̄sonū est z honestū. s. dilectionē dei z p̄tī-
p̄seruare. z in hoc stude z fīge cor tuū z voluntatē tua firma. z sic opus tuū
um expēde. q̄d in his duob⁹ vt testa veritas euāgelica rota le⁹ depen-
derē ira docet fugere oēm iniūtia z p̄fitati z iusticie adherere. Illud idē per
mādām sequēs p̄firmat qd̄ est tale. (Libēter amoē ferto) sc̄z erga deū
et p̄pīmū. amici etiā z iniūtū. vñ in euāgēlio dī. Diligite inimicos v̄os
vñ Paulus. Ira ē amor. q̄d mors ē o diu. vñ (libēter amoē ferto). i. libē-
ti aīo. ex affectu cordis. z tu charitate nō ficta ama illūz a q̄d amaris. q̄d
de brūs Augustin⁹. Qui amat rēm nō amatā. sc̄p̄m̄ z amore suū p̄dit. vel
sū (ferto). i. patere (libēter). i. libēti aīo (amor; eīz). i. si in amore sis alīcū q̄d
placet tibi illū patere. Juxta illud. Si quis amat qd̄ amare iūuat felicitē
ardet. Gaudeat z vento nauiget ille suo.

Si deus est animus nobis vt carmina dicunt.
Hic tibi precipue sit pura mente colendus

Agnita p̄c' p̄mī. in qua autor tetigit cām incepti ogis z hui⁹ libri ma-
teria cu breui loq̄o. p̄saice p̄p̄lauit. Hic aggreditur autor p̄c' exequitur am-
vel eratratū qd̄ idē est. in quo eandē materiā quā p̄misit p̄saice ere q̄d curisti
lo metrico z p̄pter p̄litatē delectatōem z ornatū vt p̄mēdet memorie fir-
mitati. Postulamus ergo subtiliter intueri q̄d autor iste poetaz bene scribens
et iūm sequēs vestigia tria facit. Primo ponit ybi (Lū aiaaduererē) In;
uocat ybi dī. Nūce fili charissime. Narrat ybi dī. (Si deus est ann⁹)
Sed ad maiore rei euidentiā ponendū est q̄d phīa diuidit in tres par-
tes. sc̄z physicam. lo gicam. z ethīcam. In physica disputat de rerū natura-
nam phīsīs grece natura latine dī. inde phīsīs scientiā naturalis. In lo-

glia de rebus intentis et rationibus, quod logica scia rationalis est. In ethica vero erat etiam de virtutibus et moribus animi quod aliam deo copulat et temporale vitam cum iustitiae hominis ordinat et adornat. Ita autem moralitatem sequitur autor iste in hoc tractatu, quod dividit in quatuor distinctiones, quod ibi incipit. Satis per se et quilibet distinctio per disticha distinguuntur, quod in duobus psalibus semper una lenitudo vel unum mandatum ethicae copulat. Distichum enim est a dia quod est duo, et distichos quod est versus, quasi perduos versus distincti. quod in primo versu ponit in secundo certificat et explanat.

Nec ergo incipit prima distinctio, in cuius primo disticho tractat auctor de cultu diuino, unitate filii sui et deo aliis ad diuinum cultum, nec imerito, quod deus filius est sive principium omnium bonorum, in quo et a quo et per quem omnia bona, et sine quo nullum bonus. Ideo haec prima ethica ad honorem summum patrum et ad instructorem omnes ponit. Concordias in theologicis scripturis quod ad salutem patrum et de moribus instruit, scilicet cum moysi in deuteronomio vbi ad primum mandatum de cultu diuino dicitur. Diliges dominum tuum ex toto corde tuo et ex terra aia tua tecum. Concordias in qua cum David in psalterio quod est Initium sapientie timor domini. Cum beato Bernardo, vbi dicitur. Tu magistrum habemus in celis quem semel vidisse totum est dicitur. Et cum Salomonem concordat etiam in pueribus quod est circa principium. Timor domini est initium sapientie tecum. Sicut enim Salomon fuit sapiens, ita latro sapiens fuisse est. Latro enim greci latrines sapientis est vel callidus, quod caro ille fuit sapientis et ingeniosus. Dicit ergo (Si deus est animus tecum). Hic incipit liber primus catholicon, bene est primus, quod sequitur secundus. Sunt enim quatuor libelli. Quod nota quod hec distinctiones animus plura facit, unde in equocisis versus. Est animus tuus, sapientia, vita voluntas. Sic virtus anima species dispositio cura. Impetus ingenius ponit scilicet audierat. Logitur exculpat, proconcepit esse futura, reddit linguis singularibus. Dicitur ergo (Si deus est animus) Isti plus multis modis praesertim legi. Et primo sic finis antiquos, quod unum deum ignorantes sapientem habentes in maximam reverentiam animum suum in scientia et beatitudinibus ornatum, a deo habebant et colebat in hac lege sic. Si animus tuus est deus (ut), pro sicut (carmina), a scriptura poetica (dicitur), id tradidit, scilicet Iuuenalis et Lucani et aliorum, unde Iuuenalis Nullum numerum ostendit si sit prudentia longe (Hic ergo) id est animus tuus (sit colendum), id est ornatus scientiis et beatitudinibus (tibi), id est a te (pura mente), id tota intentio (precipue), id est ob aliis, ut phanteat a te a deo, et ab aliis honoris. Secundo ethica est et forte melius legitur (Si), pro quia, et ponitur causatio et non dubitatur, (Si) pro quia (animus) id est sapientia patris (est deus) id est filius dei (ut carmina sanctorum (dicitur nobis)). Quod nota, quod sicut dicunt theologi pater dicitur potentia, filius sapientia, spiritus sanctus vero bonitas, amor et nexus virtusque, scilicet patris et filii. Unde (hic animus) id est hec sapientia, scilicet filius dei (sit colendum) id est amandus et honorandus (tibi a pura mente) id est pura mentis intentione et deuotio (precipue) id est pro aliis omnibus. Sed hec causa est potius ethica et grammatica vel moralis, ideo lege sic et fortissime filius (Si) pro quia (deus) id est pater et filius et spiritus sanctus in quibus una est divinitas, equalis gloria tecum (est colendum pura mente, ut carmina dicunt) hic adverbialiter ponitur, id est in celo colendum, scilicet (animus) id est tota intentio tua (precipue) id est potius in deo colendo et in alia re.

B. iiiij

Quarto sic et forte melius? (Si deus est) vel si quod deus est cuius esse est eternum immutabile et permanens. Unde dauid Ipsi gibit tu autem permanes et oculis sicut vestimentum veterans et. Et scripturam in alio plus. Tu autem id est ipse es et anni tui non deficit id est eternitas tua in indefinitis et impermanentibus (vitae). Propter scripturam animi. I. et ratione animali et intellectus (spiritus). I. scire facit et scire (nobis) non brutus. sed nobis in quo regnatur (vitae). Propter scripturam carmina proposita et sacre scripturam et oculis alii libri in quibus sit metus de deo (dicuntur). I. et declarat nobis (hunc) Iesu Christus qui videt quicunque intellectu alterum demonstrat per suam diuinitatem sciens et potest. Et hoc pnomine hic est demonstratus ad intellectum (sit collatus). I. amatus (tibi). I. a te (pura mente). I. pura et recta intentio. Quod non faciunt hypocrites de quibus dicitur. Amen dico vobis hunc receptorum mercede suam. Iesu Christus (pura mente). I. mente non maculata et scia non remordere de peccato. Quia dicitur Quidam. Non bene celestis ipsi a dextera colit. Et alibi. Secundum data baris et dedit extrema gaudia nocte venustus (scipio magis) et alia creatura (animus et carmina) ut quod per fidem natura omnia rerum terrenorum nature precepit per suorum industria aiorum. animi ratione supra lunarem globum superius exigebant ut naturam rerum superiectum inueniret. quia regnum natura sub ratione inquisitorum proprieta vnam campanulam simili aqua oculis creature sunt create et habent suum esse. suum sentire. suum vegetare et suum rocinari de necessitate. probat. sed habet illud quem tu sentias suum creatorum sive cam causatiolum omnia in rerum. Et ideo (animus et carmina) dicitur. Non nota. quod enim per prius queritur deo. et deesse peccatori. Unde dicuntur quod sine intentione crescunt nec retractio et minuitur nec veritate primitur. sed se ipso custodiuntur. Et ideo bene dicitur deus est ratio. Et describitur ut dicitur Bernardus sic. Deus est sphaera in circuitu scriptibilis cuius centro est vobis. circunferentia vero nesciis. Et dicitur per rhythmologiam. sed deus quasi in eterno est ratio solus vel suis. Et credo quod haec cultura ultima sit optima et ratione aliis preservata. Quinto sic (St. Antonius non sacerdos) vel (s)ic. p. q. q. (deus est) i. diuinus. I. a deo habet originem (ut carmina dicuntur). Dicitur enim philosophus ex quartuor elementis traximus. quam vero a deo traximus (hunc). I. animus. sit (tibi) colendus. I. a te (pura mente). I. cum misericordia cordis et opibus (scipio) plus quam corpus. qui dignior est. Tertio dicitur de me et ad diuinam celestem traximus informare. et quasi quibusdam floribus exornare. vii illud. Insere virtutes decisus sensibus orto. Purgatorio potenter fructificare rose. et est bona. Sexto sic. quod pagani dubitarent deo et forte aliquis laicus simplex et fatuus posset dubitare. propterea dicitur autor superiorius (Iacobus deo supplicia) et non dicitur. Posset filius unus querere vel aliquid obiecere. est ne unus deus colendus vel plures. Ad hoc responderet sic autor. Et tu quod tu es certus es ratione animalium et cogitatio et scripturam. quod unus solus deus est omnipotens benignus misericors. principis sumus porci et incorruptionabilis. Et (s)ic. p. q. hunc est secundum unum deus. sicut ipse ait de se ipso. Gloriate et ego sum deus et non est deus propter me. et (hunc) sed unus deus tantus et talis (sit colendus). I. venerandus cum gloria predicantis (tibi). I. a te non a brutis (pura mente). I. pura intentio. dixerat humiliatur. scilicet dea petro non remordere (scipio) plures dicitur illi quod est omnipotens (ut animus). I. vt ratione (et carnis) id est scripturam (dicunt nobis). I. affirmat et testatur. Hec lectura sit et bona sed credo quod quarta puerus obitum est. Lingua paterna sonat quod ei sapientia donat. Exaudi fili mentisque repone cubile. Principio cultum domini tu diligere multum. Quia bene cultura fieri mens criminis pura.

Plus vigila semper. ne somno deditus esto

Nam diuturna quies vitijs alimenta ministrat

Vigilare est equocū ad p̄la. Primo idē ē q̄ nō dormire. Itē vigilare dī curā adhibere. vñ dī dñs Vigilabo sup p̄lm̄ meū r̄t. Et hic (Plus vigila s̄q̄) Itē vigilare ē sibi cauere. vñ in euāgeliō. Vigilare. i. cauere. q̄r nelctis qua hora fur veniet de dñs Itē vigilare ē idē q̄d laborare. Unde dī de p̄tōre. Iōe ad lepulchra in p̄gerie mortuō p̄. r̄ vigilabit. i. laborabit. Di co ḡ (plus vigila) q̄d dormitas. vel (plus). i. multū in bonis opib⁹ (ne esto dedit⁹ somno). i. pigritie v̄l segnicii. q̄r hō dī se exercere r̄ laborare. hō em̄ nat⁹ est ad laborādū sicut auis ad volādū. vñ dī. **Q**ui nō laborat nō mā ducet. ve em̄ ociosi. vñ David. Labores manū tuaq̄. q̄r māducabitis. te atus es r̄t. Et Thobias. Pane tuo vesceris liser eris. vñ q̄dam. Pane tuo ceteris vescre liter eis. Per somnū intellige pigritiā r̄ corpora viciosa. q̄b⁹ q̄d somnolētia sine violētia vincimur r̄ corpem⁹. Per vigilā hō bona opa intelligim⁹. vñ Brūs seruus ille quē cū venerit dñs vigilantez in bonis opib⁹ inuenierit. Amen dico sup oia bona sua p̄stituet euz (vigila) in quā p̄l q̄d dozmias. nā (q̄es diuturna). i. lōga r̄ diu durās (ministrac alimēta vicijs). i. somēta. lōga em̄ q̄es facit hoic segnē r̄ pigrū. r̄ ad ea q̄ agenda sunt despiciunt iporentē. Dicā aut̄ diuturna a diu aduerbiū t̄pis h̄ diuturn⁹ na nū nō mē p̄bale dī a die. vñ dī. Parca man⁹. labor assidu⁹. Larga manus. labor in solutus designat habere (Ne somno dedit⁹ esto) vñ supra. Qd satis est dormi. Et dī dedo deditis quod est expono is. r̄ est verbū aciuū (vicijs) apponit somentū. Hā sicut terra (q̄nō colitur). p̄fert herbas viciosas. ita corpus viciolum via generat q̄n virtutib⁹ nō exerce tur r̄ faciliter a vicijs expugnat. vñ dī Hieronymus. Ocioso menti mag nī spūs prauas cogitatiōs inferunt r̄ si q̄secat ab ope. nō q̄secat a malo rum dilectorē. Tel (plus vigila) sc̄z in bonis opib⁹. ne te diabolus inuenit at ociosum. vñ. Ne timeas vane de somno surgere mane. Longa q̄cs somni vicio sit somes in omni.

Virtutem p̄mnam puto compescere linguam

Proximus ille deo. qui scit ratione facere.

Nec docet autor excellētiā r̄ summā p̄tētē ēē retrahere a gartulitate. Hodice em̄ loq̄ est summa prudētia. q̄ est p̄ma inter p̄tētē p̄tētē pales. r̄ describit sic p̄tētē. Virtus est animi habit⁹ nature veneratio. mo rū pietas. cultus diuinitar⁹. honor hois. eterne beatitudinis meritū. Alter virtus describit a pho. Vir⁹ ē p̄stitute mētis habit⁹. vel p̄tētē est vi uere. p̄ natura. r̄ dī (P̄mna virtutē). i. optimaz. Primus em̄ q̄nq̄ dī rōe ordinis. vt ille sedet p̄m⁹ ab abbate v̄l rege. P̄m⁹ etiā dī q̄nq̄ rōne eternitatis. vt ego sum primus r̄ nouissimus. Et q̄nq̄ dī p̄optim⁹. vt h̄ (Virtutē p̄mna). i. p̄optim⁹ s̄m verā expōnem. Lingua sic definis. Liu gua est p̄prie meby. in ore carnei. formās verbū. dicensq̄ sermonem. Tel lingua idē est q̄d falsa doctrina. vñ ait dñs ad Job de diabolo. Fune. i. si de ligib⁹. lingua eius. i. falsam doctrinam eius. vel lingua idē est q̄d s̄lly

tudo. **G**l̄ sp̄ssit̄s appariuit̄ in diuersis idiomatum sc̄l̄ studiis. vñ loq̄
hanc varijs linguis. **G**l̄ lingua id est qđ pena inflicta. p̄ pet̄ lingue. vñ
aia diuinit̄ loq̄bat ad lazar̄ p̄ stilla aque vt refrigeraret̄ lingua ei⁹. i. pes
nā. **O** fili (s̄v̄tē p̄mā c̄ep̄to p̄p̄escere lingua). i. p̄ optimā excellentē bo
nā p̄cipuā p̄ncipalē (Lompelcere). i. refrenare & sedare multiloquū. q̄
in multiloquo nō deest p̄ct̄m. vñ **D**auid **G**lit̄ linguosus nō dirigit̄ in ter
ra. Et idē. Prohibe linguā tuā a malo. & labia tua ne loquant̄ dolū. vñ q̄
dam. Qui sc̄it frenare linguā tuā. sensumq; domare fortior est illo q̄ frangit̄
virib; v̄tes. vel (p̄p̄escerū in guaz) q̄r numiū loq̄ nocet. vñ **O**ssa terit lin
guā. careat licet ossib; illa. Litis lingua patēs. os terit. osse carent. Et iō
vide qñ loq̄ris & illud sit bonū & honestū qđ dices ne inde poslit̄ damnu
euentre. vñ **H**orati⁹. Quid de quoq; viro & cui dicas ip̄e videto. Pūct̄a
torē fugiro. nā garrul⁹ ip̄e est. Nec retinet̄ patule p̄missi fidelī aures. Et
sem emisum nō est revocabile verbū. vñ illud. Omnis quisq; do
mo q̄ sede morat̄. Prouideat qñ taceat vel qñ loquaſ. **P**roxim⁹ ille deo
est. i. vicin⁹ & dilectus a deo est (q̄ sc̄it rōne tacere). i. s̄m rōne, quasi di.
Qui qñq; sc̄it tacere & qñq; loq̄ p̄ h̄ vides & tacere ē malum si necesse sit
dicere p̄itātē. vñ **D**auid Pone dñe or̄i meo custodiā. & **S**alomon Tps
est loquēdī & tps taceđī. q̄r sc̄it ostiū qñq; aperit̄ & qñq; claudit̄. ita hois
os d̄z claudi in tpe & ad tps aperiri. vñ **I**lli. Tpe a gruo loq̄re. & tpe co
gruo retine. q̄r breuē sermonē facit sc̄ia. multū loq̄ est stulticia. vñ d̄t **D**ie
rony. Silēt̄ est signū sapie. loq̄citas est signū stulticie. & **J**acob. Ille p̄
fectus est q̄ regit suā linguā. vñ qđā. Tpe multiloquā locus est p̄p̄escere
lingua. Si potes extingue viciosa criminā lingue. Alibi. Si cupias pace
lingua p̄p̄escere loquac̄. Lū rōne sile. dñm si queris adire

Gperne repugnando tibi tu contrarius esse
conueniet nulli. qui secum dissidet ipse.

In hoc loco Lat. instruit filium suum ne sit inconstans vel duplex. qd. Et Iacob. Quod duplex est aio inconstans est in omnibus vijs suis. hoc inconstans dicitur qui mox vult ynu mō aliud. sicut pueri. sed in pueris nō est vicious. vel inconstans dicitur ille qd mō petit ynu cibū modo alium. sicut faciunt gulosi. Ut inconstans dicitur ille qd habet ynu in corde et allud in ore. sicut falsi hypocrites. ynu. Quidam hypocrita facientes est heremita. Dicente tñ tacita laetetur anguis habens aconite. vel inconstans dicitur ille qui mō dicit ynu modo aliud. sicut gatulus. et omnis talis inconstans est vitanda. Tunc ostreus sic (Sperne). i. noli esse contrarius tibi id est protrae ipsum (repugnando) vel alter Sperne non repugnando) id est intendendo et contradicendo inconstitutio mentis. tue (esse contrarius tibi) id est ne contradicas sententia te prolate. ita quod modo velis nunc aliud. et postea noli econverso. et supradictis modis (com- uenient nulli qui dissiderit) id est discordat secum. qui enim discordat secum non potest puenire. alij. quod qui sibi nequa est cui bonus. quod si diceret nulli. ynu qd sibi non parcer. tibi et mihi quo parcer. Et alibi. Quia sua diuulgat mea vel tua quocelet. Et alibi. In toca vita discordes tibi vivere vita. Nulli se iungit sibi qui discordia pugne.

Si vitam inspicias hominum. si deniq; mores

Lum culpas alios. nemo sine criminе viuit

Testud preceptum pertinet ad prelatos qui aliorum extirpant vieta
sunt sive penitus viciosi et alios condemnant in venialibus viciis licet ipsi
sint in mortalibus et etiam inuoluti in alijs. vnde Salomon Maledictus
etius qui vidit festucam in oculo alterius vel in oculo fratri sui. in suo au-
tem oculo trahem non videt. vnde in Aurora. Toller festucam si vis de
fratris oculo. Quae prius exrubar lumina tolle trahem. Et alibi. Quod
vult alterius oculorum tergere latem. De propriis citius eruat ante tra-
hem. vnde de (Si inspicias scilicet in scripturis diligenter. Et notabiliter
dicit (inspicias) id est inctus in animo tuo (vitam hominum) id est vita
humana (Et si inspicias deniq;) id est ultimum (mores hominum)
id est humanas actes et qualitates (Lum culpas alios) id est reprehē-
das de peccatis (nemo sine criminе viuit) saltem sine criminе veniali. q̄ si
diceret. hoc scias q̄ nemo viuit sine criminе nec etiam infans viuis dei
cuius vita est super terram. habet enim originale peccatum q̄ cito nascitur
Unde David. Ecce enim in iniuritatibus conceptus sum. et in pecca-
tis concepit me mater mea. quia multiplex est laqueus diaboli. Ideo mi-
ser homo cadit multipliciter in peccatum. Laqueus diaboli est proprie-
laqueus quo aliquis delectatione carnis ligatur. vnde David. Laqueus
us conteritis est et nos liberati sumus. Et laqueus est doctrina heretico-
rum. vnde David. Pluer super peccatores laqueos ignis sulphur et c.
Et laqueus idem est q̄d fraus. Unde David. Narrauerunt ut absconden-
derent laqueos. id est fraudes. et laqueus idem est q̄d fructus terrenorum.
Unde similiter David. In laqueo isto quem abscondente comprehendens
est pes eorum et c. Et ideo cujus tot sunt laque tene potest dicere (nemo
sine criminе viuit) quia quis ingreditur sine macula et operatur iusticias
certe nullus. vnde psalmus. Quāvis cūcta notes que lustrat regna bootes.
Ut reperire potes quā sine late notes.

Que nocitura tenes. q̄uis sint chara relinque

Utilitas opib; preponi tempore debet.

TScilicet eruentem nequam qui non recipit correctōrem. filium pro-
digum et luxuriosum indisciplinabilem deseris. relinque consortiu[m] prauis
hominis. licet sit amicus tuus vel de parentela et super omnia diuinitas
huius mundi (que nocent anime) quia dicitur in euangelio. Scilicet im-
possibile est intrare camelum per foramen acus. ita impossibile est diuinitate
intrare regnum celorum. Unde quidam. Posse foramen acus citius
transire camelum. Credo. q̄d valeat homo diues scandere celū. Vel post
pone delicias quas licet habeas pro charis. camen nocent anime. Unde
apostolus. Abstinebis vos a carnalib; desiderijs. Et in euāgelio. Si ocul-
lus tuus scandalisset te. proiece eum et erue a te. quasi diceret. relinque di-
uinitas que nō placent in die ultionis. et in hoc loco oculus p[ro] qualibet re ea;

Et accipit quod notare pr. Et ibi de relinquo noctura quis sunt chara (quod utilitas et cetera) Ut notandum quod duplex est utilitas. scilicet et corporis. viii (utilitas) secundum (ponit de opibus). id est utilitas corporis. quod caro concupiscit aduersus spiritum. id est corporis concupiscit aduersus animam. et conuersus. viii de Dant. Nemo poterit dominus dñe seruire. sed deo et manente. Et alibi. Ut placet ambobus quod vult seruire duobus. viii Salomon. Deinde est parvus cum charitate et multis frumentis cum iniunctis possidere. viii quodam. Hic bene se distinxit quod non nos vita. Sic bene dices ut nos non vivas. Hic sic ad optimum quod noueris esse noxiun. Omelias chara quod fore de amaruz Ecce. nec retine ne sit tibi causa ruine. et (Utilitas opibus et cetera) Opus opus operatum ab ope deponatur auxiliu in singulari numero. In plurali non numero fecit diuinatus. viii Querit paup er opem. quod autem rur opes. Tunc alter apud Horatium. Imploavit opes hominis. id est auxilia Opus opis est mater terre et autores. Opus opitum est quoddam castrum viii Quidam Patroclus opita reliquit. Opus indeclinabile id est quod necessarium Opus est ut modis oibz facias illud. Tunc quicquid opus declinatur. et tunc notat opatorem. finis quod est actualiter ille facit bonum opus. Quicquid fecit illud quod venit ex operatore. viii Job Operat manu tuam portiges destra. id est homini qui pertinet ex operatore dei. Et alibi. Opera manuum tuarum sunt celum. Etiam id est quod genus opis. viii in Genesim de domino. Et requieuit ab omni opere quod patraret et cetera. id est ab omni genere operis

Constans et lenis ut res expostulat esto

Temporibus mores sapiens sine crimen mutat

In hoc disticho trinitas nos autor ad fortitudinem q̄ est in prosperitate & aduersitate eūdē vultū habere. s. in prosperitate nō elati. in aduersitate nod̄ dep̄sum. l. prosperitate nō nimis eleuari. & in aduersitate nō nimis dep̄mi. Dicit q̄ sic. esto. 2stans in aduersitate enemis dep̄maris. qz 2stantia est animi firma. & in positio puerans (lenis) in prosperitate. ne nimis sis lugubr & arrogans. vel (2stantis) in iudicio vel. in iudicando. (Lenis) qđem in patiendo iudicium. vel inimicis parendo. vel reis 2 malis cō partiendo. Et hoc satis designatur in sacra pagina per leones & boues. q̄ depicti erant supra in templo Salomonis. qz nunq̄ erat ibile sine bove nec bos sine leone. quod fecit q̄ homo dexter esse lenis sicut bos. & fuerit sicut leo. qz p̄ leonem designatur severitas. q̄ bouem lenitas & mansuetudo. Et hoc precipue interest ad p̄claros. qz detent esse mansueti & lenes erga pacificos sibi subditos & tene discip̄m̄. Et detent esse severit erga icorrigibiles. vt appareret in baculo pastorali qui est acutus a parte in superiori. in signū correpronis erga rebelles qui detent supplātari. & curuus desuper in signū humilitatis erga obedientes & tenignos (vt res expostulat) Posse aliquis dicere. tu dicas sis 2stantis & aliquando lenis. & hoc est vicinum mobilis animi. Ad hoc respondet (vt res id est rei vel temporis exigentia (expostula) vel res id est utilitas. Et q̄ hoc possit facere si ne vicio ostendit dicens. Sapiens mutat mores tē. vñ. Quamlibet etiam vti debet ad probitatem. Prospexa dura pati. proprie proprium probitari. Et alibi. Lenis & asper erit sapiens vt regula querit. Et mores verteret sic q̄ nū crimen perdet.

Nil temere vxori de servis crede querenti

Sepe etenim mulier quē coniungit diligit odit

Hic docet cato filiū suū. et quēlibet ne credat sp vxori sue familiam accusanti. qz mulier odit sp seruos mariti sui sine cā. et accusat ppter duo. Primo si seruus sit fidelis et ipa sit dissipatrix. Seco si ipa sit adultera et ipa sit castus. et fidelis dñs suo in oīb. et qeod ipa facit timent ne ipē dicat domino suo. et tunc imponit seruo suo falsa criminaz facit in domo sicut voleuit vxor. Puripharis eunuchi carnaonis. q Joseph īmerito accusauit. Dicit em scriptura. Si seruus tuus est fidelis. sit cōsilia tua. vñ dē qdā sapientia de mō mulier. Hoc autē possim⁹ scire qdē fugib⁹ mulier et audita laudis electōne sentim⁹. Mulier q̄to est in infirmitate exteri⁹ et nature fragilitate interius debilior sp aspirat magis malignis artib⁹. Mulier ne inuenias q̄s sit tota foras effundit. et in aliena vita et iudicium detractoria loquacitate degressura. vñ Sic volo sic iuste sit p rōne volūras. Vba sunt mulieris accusantiss seruos mariti. Femina sudare seruos didicitq; iubere. Utib⁹ feminis qdā es apte iugo. vñ Nil temere vxori (temere). i. psum prouocatus vel stulte et sine cā. In hec temeritas atis. i. fatuas. Et te merarius a um. i. fatu⁹. Itē a teme dī hoc temerū. i. forte vīnū. qz sepe facit hoīem temere facere. Vel dī temerū q̄s temes mentē. vñ qdām. Diligimus temerū. qz reddit cor requiebit. Arctus facit letū quecūq; sugar quos et inerū. (Sepe etenim mulier zē.) Mulier em̄ scribis a sedo pho.

Mulier est hoīus p̄fusio. insaturabilis bestia. continua sollicitudo. indecisio. pugna. quotidiani dānnū. dom⁹ cōpēstari. impedimentū viri. et p̄tientis naufragium. vas adulterij. periculorum p̄lētum. animal pessimum grauiſſimū pondus. aspis insanabilis. humanum mancipiū in pugna. Dicit em̄ mulier quasi mulcens herz. et fm̄ hoc corrigit hanc syllabā et in obliq; sicut corrigit in hoc noīe herz. vñ qdā Balsiat armigerum seminappter herz. Alij v̄sus. Nil temere credas vxori sepe querēti. Nā dolos nouit. et quem tu diligis odit.

Lumiq; mones aliquem. nec se velut ipse moneri.

Sitibi sit charus noli desistere ceptis.

Aliud est p̄ceptum. s. cū videamus aliquē amicū nō sp̄. a via veritatis deuiri et castigare cepimus et se castigare noluerit. nō ideo min⁹ de bēmus castigare ipm. immo sp̄ in castigatōnib⁹ p̄seuerare et iustare. qz assidua correptione castigabis. et sapientis efficiet. vñ Butra cōuat lapidē nō vi sed. sepe cadendo. Et aliud. Cōsumis anulus v̄su. Unde illos quos amo castigo. et arguo dē dñs. vñ Salomon. Mēltora sunt amici v̄tra diligētis q̄ fraudulenta oscula blandientis. Itē corrigestultū. et habebis ipm inimicū. Itē Si moneas charz q̄uis sibi facit amaz. Nō en̄ obſtates quin vba minādo ministres. vñ (Lumiq; mones). i. corriges et castigas (aliquē) peccatorē vel delinquentē (nec se velit ipse moneri). i. castigari (noli desistere ceptis). i. ab inceptis zē..

Contra verbosos noli contendere verbis

Sermo datur cunctis animi sapientia paucis

¶ (Lötra p̄bosos r̄c.) i. noli stultis. et garrulis r̄ndere ne eis s̄llis efficiaris. h̄ post̄ stulticia et garrulitas eregerit r̄nde eis. vt eisdē sua insipietia et stultiloquii patetiat. vñ Salo. Honor ē hoī sapientis q̄ separat se a cōmotōe garulop. Itē noli r̄ndere stulto iuxta stulticiā suā. h̄ offendere. ve se stultelocutū fuisse agnoscat (Sermo datur cunctis r̄c.) q̄r nō oōs loquenteres s̄t sapientes. vñ ill̄d Laudo q̄ vites fili charissime lites. Multū sermo nē retinet. pauci r̄dem Et ecce q̄re (h̄ no daf) r̄c. vñ. Salo. Multū simonē retinet. h̄ pauci animi actōem. i. b̄ficiū alij̄s ne sis aic tue inimicus. Tñ Socrates. Sic alienū age negotiū ne tuū obliuiscaris. et sic bñ fac q̄bus dā et nō oib. ne daminū vel paugtas te seq̄tur.

Dilige sic alios ut sis tibi charus amicus

Sic bonus esto bonis ne te mala dama sequātur.

¶ Aliud p̄ceptū ē. s. ne aliquē amem⁹ vt p̄ ipo p̄iculū aic v̄l corpis incurſan⁹ Et in mādato h̄ iuerit q̄ detem⁹ diligere p̄ximū. q̄ in dilectōe dei. et p̄ximū tora lex p̄cedet et p̄b̄he. q̄ de Iisid. Et toto corde nō diligat deuz q̄ hoīem odit p̄terea sedm̄ ē i lege mādatū Dilige. p̄ximū tuū sicut te ipsum. Sz q̄ qdā s̄t (q̄ nesciētes modū reb̄ i p̄onere) exallop. dilectōe dāna. et p̄iculū aic p̄sequunt. vt p̄r et fili⁹. ideo p̄nt̄ moderatā cū d̄z (Sic bonus esto r̄c.) q̄. d. nō vlt̄ modū diligere. Diligere h̄o ē modū charitat̄ in alijs quē dirigere. vñ Dilige. p̄ximū tuū r̄c. ad h̄ q̄t̄ te ipsum. s. ad vitā eternā. Si enī mai⁹ bonū velles. p̄ximo tuo q̄s tibi et magna stulticia. si min⁹ in uitia. h̄ p̄ p̄mo diligēd̄ est de scđo p̄p̄la aia. tertio aia. p̄ximo sui q̄rto. p̄ p̄ximū corp⁹ et hec̄ charitas ordinata. Et ita diligim⁹ h̄o si vnicuit. qd̄ suū est impēdīm⁹ Primo detem⁹ deo religionē scđo p̄aretib⁹ cognat̄ charis et c̄. tertio majorib⁹ reuerentia. q̄rto parib⁹ auxiliū. q̄nto minorib⁹ doctrinā. scđo cultib⁹ p̄cordiā. septimo extrancis amicitia. octauo egris. p̄patiētā. vñ. Iisid. Alio tuo ita sis bon⁹ vt nō noeas tibi. Itē sic bñ fac alij̄s ne sis tibi inimic⁹. v̄l Bon⁹ esto bonis ne te mala dāna sequan̄. corgis. s. q̄si d. noli ita pdige amicis distribuere. vt oib⁹ elapsis p̄pellaris mēdicare. q̄ de Salo. Qelt̄c̄ vt te respiciat filij̄ tui q̄ te respicere in manib⁹ filiorū. vñ. Socrates. Alienū sic age negotiū ut tuū nō obliuiscaris. vñ Ost bōnus charis sic tua dāna se q̄ris. Lū sapias iuste. cu nullū dilige plus te. Alibi Qui meliora videt et deteriora subi dat. Ultio digna dei lumia tollet ei. Et alibi P̄ofice sic alij̄s ut sis tibi charus et ip̄s.

Rumores fuge. ne incipias nouis author haberi.

Nam nulli tacuisse nocet. nocet esse locutum

¶ (Rumores fuge r̄c.) i. rumor ivestigand̄es v̄l nouas iuctōes et literas q̄ rumor ē p̄mo abigu⁹ ab icero autore p̄creat⁹. cui malignitas facit in litū. fides aut̄ adhibuit incrementū. v̄l rumor est p̄mo hoīs ī ore duplicat⁹. Que scripas non⁹ autor haberi). i. mēdaciōz augmentator. Et d̄z aut̄ ab

auged es. et scribis p u r̄. i. nū gerulus. qz nu gigerli de magnis malora
loquunt. vñ Hora. Quid de qz viro et cui dicas ipse video. Lū cūctato
re fugit nā idē (nou⁹ autor). i. nouoꝝ inūctor. qz autores vocamus artiuꝝ
inūctatores. et dī (Rumores fuge) et nō imerito (nā). p. qz (nocet nulli). i.
nō nocet vñl (tacuisse) vñq ad tps aptū (et nocet eē locutū). q. b. q plures
st̄ qz nocet vñl oꝝ vel sua garulitas. nulli vñ nocet sua taciturnitas vñ
Salo. Sc̄ies. i. sapientia facet ut vñq ad tps. lasciuꝝ hoꝝ et imprudens nō obser
uat tps. Præterea nocet corpori. vide supra. Virtute p̄mā r̄. Et alibi. Gra
magna tū nescit habere statū Alij h̄s. Effugere rumores simul et nouita
tis amores. Nā stolidas meret q nō tacuisse noceret.

*Rem tibi promissam certam promittere noli.

Raro fides ideo. qui multi multa loquuntur

Primo ostendit sic (noli p̄mittere) alijs (r̄ certa). i. certe donec iuencias vñ
hateas eā (R̄ tibi) dico. (p̄missaz) ab aliq. ille tm (qz tibi p̄missit) p̄t te da
eipe. et ita p̄ falli ille cui p̄missisti. et poteris medær garrul⁹ reputari. qz di
xit qdā Lenificat multū grādis. p̄missio stultū vñl (r̄). i. sp̄r dī sic legi (no
li p̄mittere certa r̄). i. tē de q̄ credis h̄re certa sp̄e. vñl certa r̄ sperata et loq̄
emphaticē (p̄missaz tibi). p̄ aliq. vñl (r̄ p̄missaz). i. sp̄e rei. p̄missa certa no
li expectare q̄lī certa et q̄lī certa habēdā. qz (raro fides). i. pua credulitas ē
in p̄missio. i. paucis credit. qz (r̄ multi mltā loquunt). i. p̄mitrūt multa
de qz nulla aut pua ḡsoluit vñl ḡsoluere p̄t vñl etiā si possene nolūt. qz fal
laces faciūt ne alijs credat Sa. Dēcades faciūt vñ dicētib⁹ nō credat
vñ. R̄ tibi. p̄missaz null. p̄misses ipaz. qdīt nāqz fidē sic mltā locutō p̄dē

Cum te quis laudat iudex tuus esse memento.

Plus alijs de te qz tu tibi credere noli.

Hic docet nos autor ne subibiam⁹ ppter mūdanā gloriā. cū sit vana vñ
bratica et trāistoria dī. (Lū te alijs laudat). i. glificat et exaltat p̄ laude in
p̄ntia tua (memēto eē tu⁹ iudex). i. redi ad p̄sciam tuā et recipi iuestigia in
corde tuo et p̄sidera si sis dign⁹ illa laude. vñl si sis talis q̄lis ab aliq. p̄pro
baris. si es dign⁹ hñla te. si nō corrige ter emēda qz laudare ē p̄prie aliquē
in aliq. magno facto p̄medare. vñl laudare idē ē q̄d glorificare. vñl p̄s Lau
date puer dñm. i. glificare. Ul̄ boni laudat nō seipso. s̄z alios p̄tute hono
statis. mali laudat sez nō alios vicio in honestat̄. Dali sit̄ laudat aliqñ
vicio duplicitat̄. s̄. spe lucrit p̄palis et adulatōis. vt ioculatoris et garruli.
Ul̄ qdā cū laudaret ad qdā adulatore ait. Noli vñrāqz p̄te fallere. s̄. te q̄
falso me laudes et me cui adulars. vñl subiūgit (noli credere p̄l alijs de te)
i. de statu tuo (qz tu tibi) q̄. p̄fci⁹ es tibi Et q̄ laus adulatoria sit spermen
da oñdit Hic. d. Qui credit h̄ ho die cras si volet auferet ill̄. i. laudez fal
saz. vñl si qz te laudat nūc̄ te gla fallit. p̄l laudatori. qz tu tibi credere nolē

Officium alterius alijs narrare memento

Atqz alijs cum tu beneficeris ipse sileto;

L. ii.

In hoc loco repetit autor qd supius dixerat **M**utuū da. vñ. Et.
Demēto narrare mult³). i. alijs debes manifestare (officiū alteri³). i. bñ
ficiū domū vel seruitū tibi ab aliqū impēsum. nec accepti bñficiū obliuiscā
ris nec sis immemor. et illi imperies bñficiū et fauore. qslī diceret bñficiū acce
pti memor esto (Aeqz alijs rē.) qz oīs laus in ore p̄prio sordeſcit. **E**ta diſ
erū est. si deſ elemosyna a manu dextra ignoreret sinistra. Et **I**ld. Debo
nis facis nō extollaris. et de bono ope nō glorieris. vñ. **S**ie. Per hec q̄ ge
rim³ laudes exterrit³ nō q̄ram? Et alibi. No extolle te a bono ope faciendo.
vñ. **S**alo. Nō laudet te oīs tuū. s̄ alienū. et cū facias elemosyna noli publi
care. **I**rc. **O**ui se callaudat stereco coronabis rē. vñ. Alteri³ factum sic
vibis amplius actū. Sz referas nulli cū tu bñficeris ylli.

Multorum facta senex aut dicta recenses.

Faci tibi succurrant iuuenis que feceris ipse

Colstrue sic (cū tu senex). i. exīs in senili etate **S**enex em̄ dr p̄ ethymolo
giā q̄slī necies. et turbat³ c. **E**l. dr a senos qd̄ sensus **S**enex dr ille q̄ vi
vit q̄ multos ānos. **E**l. **S**enex ē idē qd̄ fatu³. vñ. **D**aledic³ **S**enex elemētra
rius **S**enex etiā. i. sapīo. vñ. **D**auid **J**uuenes et p̄gines senes cū iunctio
ribi laudet nomē dñi rē. (recēles). i. iudicas p̄memorās. et narras solente
em̄ leues facta fortū virōz et ea q̄ in iuuentute luggreslerāt narrare (fac). i.
labora et q̄slī dicat labora in iuuentute tua. vt habeas egregiā famā in lene
ctute. et q̄ alij referat yl³ tuipē tuas referas p̄bitates. **E**lsic (cū senes recē
ses). i. iudicas culpas et vituperas aliquē iuuenē p̄p̄rūpia facta vel dicta
q̄ facit in iuuentute (fac vt succurrat). i. subveniat. et ad memorā ducas q̄
tu fecisti exīs iuuenis dices ora te feci tale viēū. et tale dū erā iuuenis. et
ideo nō degeo ita acriter p̄dēnare. **E**l. aliter (cū tu senex recēles facta). et
dic mult³ q̄ extollūtur et ditan³ q̄ p̄bitare (fac). i. labora ec̄ (succurrat) id ē
spāferat (q̄ ipē iuuenis feceris) **E**c̄ est metaphorā tracta a formica. q̄ la
borat in etate vt possit cessare in hyeme. **P**er etate in telligis feror iuuen
tutis. q̄ hyemē yl³ fragilitas senectutis. vñ. **E**xēplū nob̄ p̄ter formica la
boris **G**ranitē solitū p̄tigeret ore cibū. **L**ū multos act³ referat facunda
senectus. **S**eria fac iuuenis q̄ narret vita senilis.

Ne cures. si quis tacito sermone loquatur

Lonsciū ipse sibi de se putat omnia dici

Hic docet nos autor nō eē curādū si aliq̄ loquuntur aſter ad inuicē. q̄
si viderēt vultū tuū mouere et erubescere de aliq̄ habebit te suspectū p̄pter
ruborē. **Z**uxa illō. **O** q̄d difficile ē crīmē nō pdere vultū. **E**t alibi
Ilux talis eris q̄lī mēte teris **I**ta docet nos ne ad p̄stū accedam³ ni
si vocati sum³ **I**uxa illō. **A**ñ̄b̄ voceris ad p̄stū rē. **E**ta dr (Ne cures rē)
Curare q̄līz dr curā et sollicitudinē habere. vñ. **N**oli curare de crastina die
Olīq̄ etiā capī p̄ sanare. vñ. **M**edic³ curat egrū. i. sanat **E**l. curare idē est
q̄d purgare. yl³ curare idē ē qd̄ familiā pascere. vñ. **H**abuum³ supia (familiā

Si ne sis curiosis vel sollicitus. vel ne oporteat te curare si quis loquaciter
in sermone hoc sic dares suspectorem te esse malum conscientem. in illud **Qui lo-**
queres auscultat de se alioquin suspicatur. vnde sequitur (**C**onscius ipse sibi de re). i.e.
qui est pectoralis cuius criminis. et qui haec mala conscientia. quae conscientia in mala fraterione
accipit Seneca. Num secundum animorum reus. Alio dicunt quod istentius conscientia non
regit. sed ponit absolute. ut locum habeat sequens relatio.

Lum fueris felix. que sunt aduersa caueto

Non eodem cursu responderet ultima primis

Hic docet nos autor ut cum felices fuerimus caueamur neque infortunium
et culpam paupertatem et miseriari incurramus. Et ubi felix a felix felicis quod
est herba quam multas habet radices. a sili. felix habet multos amicos. vnde Ouidius
cum fueris felix multos numerabis amicos. Tamen si fuerint nubila soli. eris
vnde (cum fueris felix). i.e. iuuenis sanus circumspectus et potes. vnde Felix quem faciunt
aliena pycula cautus (caueto ea quae sunt aduersa) cum fueris felix. i.e. iuuenis di-
ues. ne tamen expades in iuuentute et oporteat te medicare in senectute. Ut ca-
ueto dum sanus es ne tale quod facias et morbum incurras. Ut caueto ne vi-
res tui corpis ita in non utrilibet plumbis et deficiatis ait ipsi. vnde quodam Hemene-
to paupertatis in tempore diuinitiaz. quod (ultima). i.e. ultimi eueterus non residens (pri-
mus ieiunib[us] (codice curtu)). i.e. nulli cursu fortune. quod Dia sic renui penderetia
filo. Et subito casu quod valueret ruuit. vnde Glorior etiam descendit minorificatus.
Insumus autem terrorem rufus ad astra feror. Ut aliter. Secundo labor ego cum
teror alta rego. Alte enim nimis nimis ruuit ait in imis. Et locum est grauis est
illa ruina leuis. vnde Quia stat videat ne cadat Grego. Cum ois fortuna timet
dum sit magis est timida prospera quam aduersa. Nam hec erudit. sed aduersa prospera
blandiebat trahit. Christus. Quisquis cautus erit felix aduersa cauebit. Si fortuna
nacedit vix ultra prospera vadit (Non codice recte) Hec dictio eodem breuis est
et merita. et est ibi sytote syllabe cor. receptio

Lum dubia et fragilis sit nobis vita tributa.

In mortem alterius spem tibi ponere noli

Hic docet nos ne fidem in hunc mundum vita cum sit incerta et instabilis
quam de die in die ad mortem venimus. vnde Ultimus ad mortem post omnia facit re-
cursus. Alio dicit. Ultra quod est hois nisi res vallata ruinis. Est caro nostra et
nisi modo principium modo finis. alibi. Est nec sortis transire per hostia mortis. Est
grauis tristitia. quod tristitus absque redire. et bene dicimus quod nihil est certius
mortis. et nihil incerti hora mortis. Est bene dicimus quod bene in letu mori-
tur. vnde Job. Dies mei velocius transferunt quam a texente tela succidunt. et inde
Breves dies hois sunt. et Thobias. Est hic vita brevis tenebrosa et
(In morte alterius spem) quod spes est propter expectatio alterius boni cui adue-
tus ignoratur. vel id quod speratur. ut ego habui spem meam. et tamen quod sperabam. et
spes id est quod certitudo. vnde David. Coro mea regens in spe. et certitudine
Est spes id est quod deus. vnde Spes mea. et expectatio et fiducia. quod dicitur Grande

trahit hōꝝ mortē q̄rens alioꝝ, et tñ filius añ dīc patrōs incurrit in años
brevis huius vite felicitas. Dicit Augusti. Quid est vita ut de scōs p̄hs
Vita est bonoꝝ leticia, miseroꝝ mestitia expectatio moriꝝ. vñ. Cū subeſ
at iuuenis funera morte sensis, alij t̄lus. Cū tibi secura mens sit de mori
te futura. Alteriꝝ mortē noli tibi ponere sororem, et alibi. Longe trahit fu
nem q̄ mortē alteriꝝ q̄rit. vñ. Ost cō mori mors nulli p̄get honori. Omnia
mors tollit oia morte cadit. Dōis sic defuncta scōs pho. Dōis ē ceter
nus somniꝝ, dissolutio corpōꝝ, paucor diuitiū, pauper̄ desideriū, cetera pere
grinatio. hois latro, somni pater, fuga, vite, resolutio oīm. Unū mors per
ethimologią dī q̄si metha oīm rex sensibiliū, vel a mordedo dī

Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus

Accipito placide, plene et laudare memento

Hie docet nos autor ne paruu donū relutemus ab amico paupe. in
mo delemus hoc laudādo lenigne accipe, et nō considerare cōstatē doni. in
mo amoꝝ, et officiū dātis, et bona voluntate. vñ in Thobia. Affect⁹ p̄it et
fecit nō aspice t̄tu. Sz fluit ex t̄tu sedulitate datu alibi. Quid? Hoc fa
cit ut veniat gratius q̄c̄ paup ad aras. Ut placeat celo nō min⁹ agna bo
ue. vñ (Exiguū mun⁹ t̄c.) Dun⁹ dī p̄spic̄ q̄c̄d gratis largit. Dun⁹ em̄
in diuite grām largit. laude iperat, odīu sine viciū occultat. vñ Alexoð
mun⁹ em̄ mors p̄fert t̄c. i sapientū vero iudicū querit. vñ in eodē Dun⁹
nus em̄ a norma recti t̄c. hoc dī recipienti vel de alio q̄ libenter accepit. vñ
Salomon. Encinia et dona excēcant oculos iudicū. vñ dī. (Exiguū mu
nus q̄d dat tibi paup̄ amicus t̄c.) Unū dī amicus quasi animi custos v̄l
cathena charitatis. eo q̄ amoris cacheha ligant amici. Is 8. illa ē bā amic
etia q̄ nihil q̄rit de reb̄ amici nisi beniuolētia t̄c. (Accipito placide) quia
bona voluntas detet reputari p̄facto. vñ Grego. Nō est vacua manus a
munere si archa cordis plena est bona voluntate. Quid? Suḡ oia vult⁹
acessore boni t̄c. vñ Dunera dādo vice sunt illa mater amice, et illud
Dunera sumpta ligat. Alij t̄sus. Si q̄ forte venit q̄ amic̄ paup̄ ha
bit. Sumat corde bono, et huic laus addita dono. Et alibi. Est labor
actoris in dono causa valoris

Infantem nudum cum te natura creauit

Paupertatis onus patienter ferre memeto

Allud documētū ē. ne desperem⁹ In pauprata. h̄ cā benigno aīo reci
piam⁹ vel patiamur. Unū sciēdū ē q̄ paupras est, p̄rie rez tpalium ut hic
(Paupertatis) vñ in Esope dī. Paupras cū lera venit turissima res ē. Et
alibi. Paupras litera res ē, et lo paupras ē cū magna patiētia sustinēda.
vñ David. Patientia pauper̄ nō pibit in finē. Job. Nu dī egressum sum
ex ytero mīris mīre, et nud⁹ reuertar in terrā. vñ Aug⁹. Plus p̄dest paup
telū stellarū q̄ diuitiib⁹ celū in altū. Et dī paup̄ q̄si paup̄ hīns vel q̄si paup̄ g
dens. Sic em̄ describūs paupras a scōs pho Paupras est donū deibim⁹

odibile possesso sine calunia. Mater sancteatis. et rati remoto vel abscondito
sapientie imperatrix. negotiū sine dāno. dominū sine cura. Et Lūsis inops na-
tus q̄c nudusq̄ creat. Pauperē grandē vincat patientia randē. vñ Est
p̄tus vidua quā nō patientia firmat. Patientia sic describitur. Patientia est
animi rigor aduersum fortunā. et p̄boz asperitate equanimiter portās.

Ne timeas illam. que vite est ultima finis.

Qui mortem metuit quod vivit perdit id ipsum.

Aliud p̄ceptū ē. s. ne timeam mortē. vivere em et sp̄ timere q̄si mors est
h̄ p̄ceptū nobis nō ē ceterū. q̄r sp̄ timere mortē et habere aī oculos dete-
mua ut cit̄ mala relinquit. iuxta Salomonē dicentē Fili in oīo opatio
nib⁹ tuis memorare nouissima vite tue. et in eternū nō peccabit. vñ Que
carēs virtutē tanq̄ sis eras moritur. Disce vacas studio q̄si nūq̄ sis mori-
turus. p̄tus. Nō agit illicite q̄ cogitat ultima vite. Neleit q̄s mori mori-
tus funeris horā. P̄op̄r illa bonū est timere mortē in retractōez. vicior̄
h̄ alter h̄c suum. s. km̄ gētēles mūdi famā gloriā appetētes. q̄ alter
intelligit km̄ illos sic dicit. (Ne timeas illā). i. mortē q̄ est ultima finis vi-
te. q̄r oīs caro hūana ad nihil rediget. q̄r (q̄ metuit mortē). i. timeret et do-
let. iō q̄ morte se opteat p̄dī idipm̄ q̄ vivit. i. gaudia vite hūane. rale do-
loze aī oculos h̄cō. i. meditacio de morte. vñ dt. Hō qd eris. qd egis.
q̄n mori p̄meditare bñ. nihil fieri tibi leue. nil nisi terra sum. et terra qd
est nisi sum. Et nihil ē sum. et nos nihil ē sumus. Scđm catholicos sic
legit. (Ne timeas illā). i. mortē. vt sis ita sacrificari. ita iust. rā fidel. rā
p̄fēt ne opteat te timere mortē. i. corpis et aie dissolutōez. v̄puta fidēs
de bñficijs p̄cedētib⁹. Cōscij em reatus magis timeret q̄ sacrificari. q̄ ē ul-
tima finis vite. Juxta illud. Dōrs ultima linea rerū. et alibi. Ultimus
ad mortē post oīa faceta recursus. Isidor⁹. Quotidie dies ultimus ap̄
propinquat. et vitā nostrā quotidie dies auferit. et merito. q̄r (q̄ mortē mea
tuit). i. talis est q̄ facit p̄t̄ p̄pter q̄ delectat timere mortē eternā quo iu-
stus nō morit p̄dī idipm̄ q̄d vivit) in bonitate. q̄r ei⁹ cā est r̄c. vel qd vi-
vit. sc̄ christū. h̄ em ē vita credētū sicut ip̄e dt. Ego sum via p̄itas et vi-
ta. Et alibi. Ois q̄ vivit et credit in me. nō moriet in eternū. Dico tibi
verē. si vis de morte timere. Perdere tu q̄ris in te qd haltere videris. Et
nota q̄ finis idē qd termin⁹ summario. mors. patria. vñ Est finis pa-
tria mors plumbatio meta. Sed in Grecis ponuntur alijs p̄lus sc̄ p̄i-
nis plumbens et summatio finis. Et p̄ prius finis q̄nq̄ ē actio finis. Sc̄d̄
Isidor⁹ finis dt̄ a fune. q̄r finis agroz. funiculis mēsurant. et est dubij ge-
neris. Dicit em̄ hic. vel hec finis. vñ Margo dies cortex silex pantheraq̄
damna. Finis cum clynis r̄c.

Sitibi pro meritis nemo respondet amicus.

Inclusare deum noli sed te ipse coercere.

Nicē docet nos autor ne desperemus accusando deū si alīcul seruim⁹
et meritis nostris dignam remuneratiōem non reddiderit. nec ab eius

officio retrahere nō detem⁹. vñ dī (Si nemo amic⁹). i. null⁹ amic⁹ tu⁹
rū (rūder p meritis) scz remunerando ea q̄ digna sunt meritis tuis (nol⁹
inculcare deū). i. culpare. vel nol⁹ litigū p̄prę p̄tra deū dicēdo ille (culper
uiu⁹) feciss; bona mihi. s; de⁹ nō pmisit. ego sum infelix oē in gratos in⁹
uenio. z de⁹ odit me. z me p̄secur. z h̄ faciūt qdā stulti (s; teip̄z coerce). i.
ad h̄ retrahere. v̄l (coerce). i. castiga te ne deū culpes vel ieuſes. Et nota q̄
aliud ē inculcare. z alid accusare. Et ē accusare alicui crīmē ip̄ponere i. p̄o
eo. dicēdo q̄ nō dī. testificare. nec accusare. nec r̄ndere. nec iudicare. q̄ infa
mis p̄sona ē. Inculcare p̄o idē ē q̄ culpare. vt h̄ (Inculcare deū nol⁹) In
culcare ē inato. vñ Inculo dños. accuso lepe minores. vñ dī (Si tibi p̄o
meritis) Quid ē amic⁹. dī phs q̄ amic⁹ ē d̄esiderabilis nomē. nō inuidēda
possesso. refugū. infidelitas. miserie reuelatio. idēficio. z iudeñē felicis
tas. vñ Si manet oblit⁹ meriti. nec seruit amic⁹ Hinc nō culpād⁹ deus
est. sed tu reprobād⁹. Nec reprobes p̄p̄. sed tu seruit magis istū

Ne tibi quid desit quesitis vtere parce

Vtq̄ quod est serues. semper tibi deesse putato

Hic docet nos aut̄: viuere p̄ce z nō pdigal̄. z p̄seruare rēperatā in
cibo z potu. vñ illud. Sume cibuz modice modico natura fons. dices sic
vtere). i. nō abutere (q̄slit⁹). i. reb⁹ acq̄slit⁹ p̄ laborē tuū vel parentū tuorū
es heres (parce). i. modice (ne q̄d). i. ne aliquid (det̄ tibi). i. deficit si pdi
gali expēdas. vñ qdā Magna pen⁹ spatio p̄sumpta peribit. z ill⁹ Lash
bit eriguo qd̄ partū est tpe lōgo. Quidā em̄ incipientes ita pdigali res
suas expēdūt qnō curāt de futuro v̄l ad quē fūc̄ deueniat v̄ra eoz. Qd̄
era qd̄ dī Boerit⁹. Nec em̄ qd̄ an̄ oculos sitū ē intentu sufficit ad teru ex
icu in tueri. vñ Seneca Liter guloso s̄ esse non p̄t. z Horatius Seruicet
eternū q̄ paruo nesciat vti. plus tuiet seru⁹ vti q̄ paruo nesciat vti. Sene
ca Fortuna vitrea est tūc cū splendet. vñ Nō minor est p̄tus q̄ gr̄re par
ta tueri. Casus inest illis hinc erit artis opus Horati⁹. Plus el̄ seruare
partū q̄slit⁹ noui Parci⁹ vtere q̄slit⁹ q̄n̄ frueri⁹. Et re seruabis quaz sp̄
abesse parabis (Vtq̄ qd̄ est serues) senitus ē talis. vt parce viuas nō sis
pdig⁹. s; obscure dī. sic ḡ p̄strue. Dico q̄ parce viuas (q̄). p̄ et ad h̄ (ve
seruies tibi). i. ad opus tuū. scz illud qd̄ possideas. q̄ dī (sis parcus) par
cus habi deficere sibi res suas. auar⁹ p̄ nequaq̄. s; dicerenō sis pdig⁹. p̄
digus em̄ putat res suas nō posse deficere

Quod prestare potes ne bis promiseris vlli

Ne sis ventosus. dum vis bonus ipse videri.

Hic docet nos aut̄: euitare dilatōem in dono ne illud (qd̄ amicis no
stris dare possimus in p̄senti). p̄mittamus nos daturos in futuro dicen
tes sicut multi dicūt. Glade cras z postcras reuerteris z halebis petiūz
vñ dī Tullius. Lex domi sive beneficij talis debet esse. ita q̄ dator statim
debet obliuisci z capies dī esse memor accepti. q̄ vir iustus data nūc co
gitat. sed accipiens debet esse memor illius qui dedit vt in aliquo tempo

re reddere posset. vii qdā. **Q**uicito dat bis dat. q tardē dat munera vīc
dat. Alij p̄lus. **V**is dare das subito dandi modus iste petito. Par erit
inuitio q dabit absq̄ cito. Et qz qz dare nō possim⁹ nisi de liberalitate. vi
dendū est qz qd̄ ē liberalitas. Liberalitas ē vītus bñficioꝝ ero gatꝝ quam
in effectu benignitas ⁊ bñficioꝝ omanere. qz tota hec. vīt⁹ cōsistit
in tribuēdo. Sz mult⁹ modis dīflare liberalitas. Primo caue qn̄ dab̄is.
ne sis durus. ne frontē obducas. ne vultū auertas. ne occupatōea singas.
Scđo caue dilatōem. qz dādū est cito. vii Ingratū est donū seu bñficiū qd̄
diu inter manus dantis hest̄. vnde ille proximus est negati q tardē dat.
Tercio caue ne des ingratīs ⁊ nō multis p̄cib⁹ expectatis. viii Nō grātis
rulit q cū ro garet nō accepit. viii Thobias. Ha cito. da gratia z̄c. Quar
to caue ne donū oblit⁹ accipiet. sicut dabat antrapalus. viii Horati⁹ An
trapalus cūcūq̄ nocere volebat. Vestimenta dabat preciosa z̄c. Quin
to caue ne bñficiū matus sit tua facultate. in tali aut̄ liberalitate p̄sistit cu⁹
p̄dītas recipiendi. ⁊ talis liberalitas nō est bona. Salomon. Helius est
nō youere q̄ post votū p̄missa nō reddere. viii David Tolle mozas dan
do cito minus horas. Munus dedecoras inueniendo mozas. alius p̄lus
Gratia delef p̄ munere si cito detur. Et si tardet ingratū munus hater.⁹
Itē Bis nō spondebis si mox p̄stare valebis. Ne sis̄ vento sz bonus cē
memento. Et alibi Plus valer hoc tribuo. q̄ tribuēdo duo.

Qui simulat verbis. nec corde fidus amicus

Tu quoq̄ fac sumile. sic ars deluditur arte

T(u quoq̄ fac simile) z̄c. i. q singit vel figurat v̄bis adulatorijs se esse
amicū tibi fidū. nec ip̄e est fidus amicus corde. Sz solūmō v̄bo. tales sunt
infideles fraudulenti ⁊ illustres. Si inquā ita simulat alij se eē amicū et
bi (Tu quoq̄ fac simile). i. singere esse amicū. vii Quidi⁹ Fallite fallētes z̄c
z̄c ars illus. i. fraus arte malitia. p̄grediens (deludit). i. decipit ⁊ re
pellit (arte). i. fraude tua vel arte simili. Hec em̄ est sc̄ientia secularis teste sa
lomone q̄ dī Simulator ore decipit amicū. suū. ⁊ ducit eū in spem bonaz.
vii Qui mel in ore gerit. ⁊ me retro pūgere q̄rit. Eius amicitia nolo milia
sociā. Vel p̄ esse p̄ceptū catholicū. ⁊ tūc sic lege (Qui simulat v̄bis z̄c). i.
q̄ simulatorijs v̄bis sic reprehendit amicū singedo se esse inimicū erga ipm
et se esse iratum ppter vicū eius (nec corde est) sz̄ iratus. ille c̄st qui ra
lis est fidus amicus est. quia meliora sunt amici vulnera sc̄ientis q̄ blā
dictis z̄c. Si inquam ita facit alij (tu quoq̄ fac simile). id est suniliter ca
stiga amicū tuu ⁊ reprehende verbis amaris ⁊ nō corde. ⁊ (sic ars) Hoc est
est illa mala opinio (deludit). i. reprehēdit arte tua. artificiosa corruptione
qz clavis clavis retorū. i. amor seculi dei amore repellit. sicut q̄ ty. ann⁹
infectio p̄mū accipier. Quid est amicus. desiderabile nomē. nō inuiden
da possessio. refugium infelicitatis. miserie reuelatio. indeficiens felicitas.
verba Secundi phi sunt. Et dī amicus q̄si animi custos. vel a cathena
charitatis eo q̄ amoris cathena ligant amici. vii Laudat adulatoz. Sz nō
est verus amator. Tu quoq̄ p̄mendes ⁊ ei sua dona rependes

Noli hominem blandi nimirum sermone probare

Fistula dulce canit volucrem dum decipit aucte.

N(Noli hoiez rē.) sensus est (noli p̄bare). i. laudare hoies nimirū in vita sua (blando sermone). i. adulatore. qz blandus sermo decipit hoies q̄nq̄ et ne sis sicut fistula q̄ aures eoz (q̄ ea audiū) delectat. r̄ libipi nō p̄det. **E**nī fistula d̄r̄a fono s̄d̄ est sonos. r̄ stolos q̄d̄ est missio. q̄lī sonus missus (canit dulce). i. dulciter r̄ suauiter resonat (duz aucte decipit volucres). **D**icit aut̄ volucris a volādo. qz volat p̄ aera. **G**el aliter (noli p̄bare nimirū hoies) q̄s blādicos sermones (blando sermone). i. ppter sermonē blādū eoz. qz ipi nimirū p̄ blādicos sermones decipiūt credulos sicut fistula decipiūt volucres. **E**t si tales vis vitare disce fr̄tute q̄ bz cautio. p̄ quā vīcia vicam spēm virtutē p̄stantia. vñ Isidorus. Quedā vīcia virtutes p̄ ferunt. vñ Licero. Ville sunt occupatōes nocte dieq̄ latent in sūltitudine offici. vñ Qui mel in ore gerit rē. Quidius Impia sub dulci melle vene na latent. vñ Bernardus Plus nocet līngua d̄ractoris q̄ gladi p̄señ q̄ntoris. vñ Non bene creditur nimirū qui blanda loquuntur. Decipiunt̄ euḡ per cantus sepe suaves.

Cum tibi sunt nati nec opes. tunc artib⁹ illos

Instrue. quo possint inopem defendere vitam

Nic docet autor qd̄ d̄z hō facere onerat̄ familia cu paup sit. (**I**nstrue sic. cu nati). i. fūli sunt (tibi. nec opes) ita q̄ sis paup nec hateas vnde paſſcas illos (instrue illos artib⁹) mechanicis vñ liberalib⁹. qz artes s̄l vere diuitie r̄ ceterne. q̄ nō p̄t amittiri nisi in morte. qz ars remanet post vitaz rē. **V**n̄ ars est collectio multoz p̄ceptoz ad vñū finē rendentū. **G**el ars est illud q̄d̄ p̄ opus r̄ p̄ mēbz r̄ p̄ instrumētu p̄centis artificis deducit ad effectu. r̄ d̄r̄ ars ab arcado. qz artar nos regulis r̄ p̄ceptis (Instrue) inz quā (quo possint defendere inopem vitam). i. inopīa vite. Artes cīm lite rales reperte s̄nt ad ignorantiā in pte aie relegandā. Mechanice ho. p̄ pter inopīa corpis subleuādam. vñ Salomon. Sculticia colligata est in corde pueroy. r̄ virga discipline defugabit eam rē. vñ Instrue pupillos paup si diligis illos. Ne paugrati possint succubere nati.

Quod vile est carum. quod carum est vile putato

Sic tibi nec cupidus nec auaris noceris vlli

Primo lege sic. Si aliquis dederit tibi aliquid. licet ille vel alij reputet illud esse vile (putato). i. puta illud esse carū apprecedando r̄ reseruando illud rē (q̄d̄ carum est vile putato) quasi dī. si aliquis amicus petat a te q̄d̄ carum est (putato). i. reputa illud esse vile. r̄ da ei libenter acsi eoz vtile. Et (nō no ceris cupidus tibi) apprecedando r̄ retinendo illud q̄d̄ vile est (nec noceris auarus vlli) id est illi vel alicui dando q̄d̄ carū est. **G**el aliter est talis sen

sus. Si alius in tpe felicitatis et sapientiae aliq; bonū tibi dederit abū
danter illud dotes referuare. In tpe no egestatis cū alij tenet et reponunt
abundanter largiaris. sicut fecit Joseph qm erat senescalus pharaonis et
ita amore inebriaris et habebis. ¶ Construe ergo (putato). i. crede qd vi
le est alius tibi abundanter quasi vile esse carū tibi sc̄ serua illud quasi esse
aurū. i. care appreciādū (et sic nō noceris cupidus tibi). i. iudicio tui. Idē
putato qd est cap̄ alius supple in tpe egestatis et vile tibi. i. dabo alius qua
si vile (sic nō noceris auris vlli). i. nullus dicet teſtē aurū. cuz cara in
caro tpe largiaris. Uel sic. qr. pudentia mater sapientie est. qr. dt Boetii.
Qd ante oculos sitū est intueri nō sufficit rerū exercitus prudentia metitur.
Ideo qd vile est mō putat illud futurū esse cap̄. et retine et serua ac si esset
carū ut subuentar tibi si necesse fuerit et alius. vñ Salomon Demero paup
eratis tpe abundātie. et necessitatib; tpe diuitiaz. et qd carū est mō putat
eo illud futurū esse vile. et sic large expende ac si esset vile et distribuas paup
erib; et amicis. et in cū circumscrip̄tō. Est autē circūscriptio fm Augusti^m.
Praria h̄o et caurela. Eſſerū autē h̄uī ſtrutis est facultatē ſic ſeruare q
guaricte fuga dispensatione et nō incurrat. et sic nō noceris cupidus tibi. i. de
cupiditate pſcientia tua non remordet debet cū ea (que vilia ſunt (cara foce re
putes in futuro (nec auris vlli)). i. nō alij habebūt re p auaro. cū cara lar
gariſ. Uel aliter (putato illud) qd mō ſit in hoc ſeculo (est vile) ſeſt̄ effeſt
pauperē esse carū apud deū. vñ in euāgeliō. Beati pauges ſpu. qm ipoꝝ
est regnū celoꝝ. et putato illud qd nō est carū. sc̄ diuitē esse vile apud deū
vnde qdām Uc Job teſtāt. vix diues ſanctificatur. Diuitis est raro ſan
ctificata caro. Et alibi. Qd diues non om̄i tempore viues. Fac teſt
ne dum viuis. post mortem viuire ſi viis. Et ideo ſitū ſit diues fac teſt
ne pauperib;. vnde Laruz vile pures. rursus contraria mutet. Sic nec au
rus cr̄is cupidus nec nate videris

Que culpare soles. ea ne tu feceris ipſe

Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum

Nic autor docet nos ne arguamus aliquę de aliquo vicio. cū poſſia
mus ſimili macula vel ſimili vicio reprehendi. quia prius est mundare ſe
deinde alios. vnde verſus Tollere ſeltucam ſi vſis de fratris oculo. Que
prius exrurbat lumina tolle trahere. quia talis doctrina cederet nobis in
dedetus. quod ostendit per exemplum dicens (Turpe est doctori et ſeſt̄ ſeſt̄
docere bonū et facere malū. quia proverbiaiter dicitur. Non meretur
discipulus erroris argui. ſi magiſter eius dilabitur in errorem. vñ Paulus.
Uer predicas nō furari cum ipoꝝ furaris. Gregorius. Cuius vita in
honestātē eſt necesse eſt ut eius predicatione cōtemnatur. Idem Bonifacius
ſa rē eſt manus remissa et lingua magniloqua. vnde Iſid. Qui bñ doſ
ter et male viuit videt bonū et malū pūgare. lucetenebris pūlſcere. veri
tate mendacio copulare. Idē Qd ore p̄dicas ope impleas. et quod p̄ ver
ba doces exemplo oſtēde. qr. q̄ non facit qd p̄dicas. i. iūmus ſerit. qd alius
māducat. vñ Paulus In oīb; teipm p̄le bonoz exemplū operū. vñ qdāna

Castigans alios te castiga p̄as ipm. vt castigatus sit castigare paratus
Eratib⁹ Si culpate velis culpabilis esse cauebis. Dogma tuum sorde-
rum te tua culpa remordet.

Quod iustum est petito. vel quod videatur honestum

Pam stultum est petere quod possit iure negari

Nec docet Lato filii suū qualiter deteat petere dices (Qd iustum est
petito) q̄i cuī iusta petitor d̄z cē iusta & halere modū fū possibilatē c̄p⁹
a. q̄i petitor q̄i sicut curialitas est in dono ita curialitas in petitor d̄z cē Lu-
rialitas ē modus loquēdī siue perēdi q̄dā deūias ab honesto. Uī scien-
dū q̄ in petitor e q̄t uoz sunt cōsiderāda. sc̄ honestas. possibilatē. iusticia
et necessitas. Honestā d̄z cē petitor vt aliq̄s nō petat q̄d nō d̄z. vt filium
vel uxorē. p̄mī vel alteri⁹ in p̄cubinā. possibilis iusta iuxta q̄s sufficie-
nō vltra mēsūra petere. vt si aliq̄s peteret ab alio medieratē dominus sue.
possibile ē vt alter habeat possibilatē dādi q̄s petis & nō q̄ graueſ necel-
saria ē vt q̄d nō cē ē q̄raf. Uiso de mō petēdi videādū ē q̄d sit honestū. Ho-
nestū ē q̄d sua vi nos attrahit. & sua dignitate nos alicit. vñ subiugit. Nā
stultū est petere q̄d possit iure negari. i. q̄ nō est iusta vel honesta. vñ. Sa-
lomon. Nō erigas oculos tuo s ad opes q̄s halere nō potes. iuxta illud
Plura petes mēritis fraudas iure petitis. Alij p̄lus. Eligere iusta si
nō cupis inde repullam. Nō est donādū q̄cqd sit iure negandū

Ignotum tibi tu noli preponere notis

Ecognita iudicio constant. incognita casu.

Nec docet nos autor ne iudicem⁹ de ignotis. q̄r mēl⁹ possum⁹ iudic-
care de notis q̄ de ignotis. vñ d̄t (Ecognita iudicio p̄stāt icoguita casu)
id est euētu. q̄r de illo quē ignoras nō potes iudicare certe aut sit bonus
aut no. vñ Ecognita iā p̄stāt tecūq̄ incognita prostant. vel q̄dam volunt
(Ignotū tibi z̄c). i. nō plus amare alienū q̄ p̄mī. vñ Nunq̄ p̄uatis
alienos anteferas. Nā p̄uata sedēt extranea casib⁹ herent.

Eum dubia incertis versetur vita periclis

Pro lucro tibi pone diem quicunq̄ laboras.

TQū dubia incert⁹). i. cū vita hois sit (doubia). i. caduca & in miserijs
inuoluta. in dubio em̄ spacio viuim⁹. vñ Bernard⁹. Nascimur in mero
re. viuimus in labore. & morimur in dolore. vñ Nil nece certi⁹ e. nihil est
incertius hora mortis (verset) . i. mutet. q̄r multo tiens mūta statu hō
mūts de gaudio in tristiciā. de p̄spēritate in aduersitatē. de sanitate in
egritudinē. de quiete in labore (incertis periclis). i. in dubijs periculis
Euentib⁹ em̄ dubijs agitur vita humana. vnde Job Homo natus de
muliere breui viuens tempore replerur multis miserijs z̄c. vñ Ludic in
humanijs diuinā potentia rebus. Et quandoq̄ quidecum vita humana

periculosa est caduca et etia incerta. **O** hō (q̄cūq laboras). i. laborando
vivis. q̄ hō nāp̄ ē ad laborādū sicut avis ad voladū (pone s̄ tibi p̄ lu
cro). s. vt q̄ sc̄as ne nimis labore deficias et impotētū mēbroz incurras.
q̄ q̄ caret alterna req̄ durabilis nō sit. **E**l sic (cū dubia). i. incerta. q̄ si
rux t̄ps nō est nob̄ certū (b̄st in piculis). s. in piculis in q̄b hō nō carent
sibi cito cadit in paupertate. **O** hō q̄cūq laboras. i. q̄ est in laborioso ne
gorio (pone). i. p̄stitue (tibi dīe p̄ lucro). i. vt aliqd lucrat̄is ne succubas
paupertati, et ne sis sicut vagi q̄ currunt tota die hue. et illuc nullū inde lucrat̄is
reportares. **E**aliter (pone dīe p̄ lucro). i. vitā hui⁹ d̄ei p̄ lucro hateas.
et reputes. et cū hoc deo gr̄as reddas. **E**el (pone tibi dīe p̄ lucro). i. viue
in bonis opib⁹ sic lucrat̄e dīe eternū q̄ est deo gloriolus et sublimis. vñ
En supib⁹ hō culis peccatio culpa. Nasci pena. vite labor. necē mori. vñ
Soneca. Precedēs dies est magister sequētis. Juxta illud. **O**ia sunt ho
minū tenui pendētia filo. Alij p̄sus. Lū subito fine. pes sit tibi certa ru
ine. Pro magno lucro mortale viuere deo.

Vincere cum possis interdum cede sodali.

Obsequio quoniam dulces retinentur amici.

Cōstrue (Vincere) et cede (cede). i. locū da Sodales dicunt a so q̄s ē s̄t et
edo des. q̄s s̄t edētes in mēsa. vñ dñe. Cōsortes p̄tigie amor. socios la
bor. vñ. Cōs comites reddit via. mēle sodales (cede) in q̄s nō sp̄ (cū). i.
q̄uis (possis vincere). i. sugare ip̄m in q̄lbz res sertī cede. (**O**bsequo) qm̄
dulces) et c. vñ Hora. Flectit obsequo curuat ab arbore ram⁹. Erāges si
et c. q̄ dulces amici in amicitia et venerarōe et assentu p̄ obsequiū retinent
Obsequi est alium voluntate seq̄, vñ Licet dī amicitia ec̄. i. idē velle. et idē
nolle. vñ sc̄s p̄hs. Amic⁹ est desiderabile nome hō vix apparet. i. secunda
possessio. refugii infelicitat̄. miserie reperator indeſiciēs qes. et indeſiciēs
felicitas. vñ i. puerib⁹ Salomonis dī Verbū dulce multiplicant amicos
et mitigat inimicos. et seq̄ idē. Amic⁹ fidelis. p̄tectio foris q̄ aut iuuenit the
saux et c. Amico fidelī nulla ē p̄pario. vñ detem⁹ em̄ gerre subiect⁹ et debet
licare rebelles. Vincere posse decet vincere sepe nocet. Parecēdū ē aio mīle
rabile vuln̄habēti. Nobile vincēdū gen⁹ patiētia p̄tus. vñ Sepe pati p̄
stat cui q̄ sup̄at extat. Nulla valer eti⁹ p̄t patiētia c̄tū. Alij p̄sus Let
bas sepe pari q̄uis nolis sugari. Hoc iō dico. q̄ siceris apt⁹ amico

Nec dubites cum magna petas impendere parua

His etenim rebus coniungit gratia charos

Hic intēdit cato instruere filiū suū ne sit avar⁹ nec cupid⁹. s̄ poti⁹ li
keralis in donādo. curialis in perendo. vñ p̄strue sic. (Ne dubites simo
scias q̄ est vez. et q̄ est malū tūc (impēdere) q̄ h̄ em̄ est avarus. cū (tu pe
tas magna) et nō vis dare pua. vñ cupiditas puenit. Sed ad euitādū tu
p̄dicitatē doceo te vt des libet⁹ q̄ petas (His etenim rebus et c.) vñ Scuola
tu cenas ap̄d q̄es null⁹ ap̄d te Alcer⁹ suūnis pocula nemo tua. aut tu red

D i

de vices aut desine velle vocari. De decus est sumere nō dare. Nō caput
opratū q̄ nō largis amarū. vñ Seneca. Inuile perit q̄ dare nescit. et vulga
riter dicitur. Unus dādo vice sunt filia mater amice. Et alibi dono multis
pli plures generant amici. Debes magna dare. cupies cū magna roga
re. At alibi Sepe solet dici siūt p̄ munus amici.

Litem inferre caue cum quo tibi gratia iuncta est

Ira odium generat. concordia nutrit amorem

Hic docet nos cato vitare odiū. et obseruare p̄cordia et agit. de cau
telaz amicitia. de cauteela cū dicitur. Litem inferre caue) de amicitia cū dicitur. (cū q̄ cl
bigra iuxta est) vel enucleat malū qd. p̄cedit ex ira nisi tpef. cū dicitur. (Cor) dīa
nuerit amicō. Ira idē est qd odiū. sī p̄m qd dīa. Iuxta illud. Ira recens
furor. et odiū manet ira retusa. vñ. Ira ē repentina inordinata animi cō
motio. vñ mutatio et q̄ puenit odiū. Odiū p̄o ē iuxterat doloris p̄uredo
ex corde trahēs origine. Illudīu est retusa ira sp̄o devictōe cogitas. Et ira
est p̄moriō sanguinis circa cor. vñ. Quidi? Ecce. peullites et amare p̄lia
lingue. Dulcis est p̄bis. dulcis aleand' amor. vñ Salo. Vir tracūdus p
uocat rixas. q̄ patiēs ē mitigat suscitatas. Concordia ē mot⁹ p̄tēs p̄pas
trioras et amicos in idēitate institutionū iuriis et habitatōis sp̄o gancē vir
cēs. et ligās. Et dicitur. Nullus turp⁹ est q̄ cū eo bellū gerere cū q̄ familia
riter vixeris. Nullus situs est actib⁹ demoni q̄lūtigare. vñ Semp deuites
cū charo ponere lites. Lis odiū gignit. charos p̄cordia strungit.

Seruorum ob culpam cum te dolor vrgit in iram

Ipse tibi moderare. tuis ut p̄rcere possis.

Hic iuitat nos cato ad modestiā. vñ dicitur. (Seruō p̄ ob culpā et.) Ser
uos dī multis modis seruū ē q̄ emis de aliq. et tūc dī de seruo as. vñ infra
Lū seruū fuiers. prios merentur vñ vñ. Itē seruū idē est qd famul⁹. vñ
euāge. Euge serue bone et. Itē seruū etiā ē ille q̄ est irretit⁹ p̄tē. vñ apls.
Qui facit p̄tē seruū est p̄tē. Itē puer idē est qd seruū. q̄dū ē sub custodia
nihil differt a seruo. vñ. Lū dolor vrgit in irā (ob culpā seruō). et. ppter
culpā seruō p̄ (p̄e moderare). et. ipone modū ire tue (vt possis parere tuū
is). et. famulis. vñ scriptū ē em. humanum est peccare et irasci. Irā p̄ficiere
diabolici ē. vñ Hora. Qui nō moderatū ire affectū voler ē et dolor qd sua
serit. et metus. Itē Ira furoz breuis ē. vñ iracūdū transīt. Seneca. Hō q̄ de
hōe est m̄feritora meminit sui. vñ. Lū tibi seruō mouet irā culpa tuō.
Pactore sub mesto tibi tu moderabilis esto.

Quem superare potes interdum vñce ferendo

Dixima enim morum est semper patientia virtus.

Hic iuitat nos iutor ad patientiā. q̄ bon⁹ ē q̄ malos p̄ tolerare cū patie
tia q̄ magia ē p̄tē. vñcē em. alie p̄tates a patientia ergant. Hō p̄tē vñdūa quē

Dicitur patietia firmat Et alibi dicitur Nobile vindicta genitrix patietia vincit q[uod] portat.
Si vis discere disce pati Virg. Virtutes arunt patietiam dirigit et per patietiam sic definit. Patietia est vis omnia primumque et oecas aduersitatis ipsorum ut
tranqilitate sustinetur. et in futuro vindictam non querens. sed corde ignorans.

Conservua potius que sunt iam parta labore.

Lum labor in damno est crescit mortalis egestas

Videtur nos autor q[uod] cum maiori cura res labore acquisitos q[uod] alias cum
studiorum et q[uod] alias res non destruamus (Cum labore in dano sit). i.e. cum amicis
et male disponamus ea q[uod] labore acquisuitur (crescit mortal[e] egestas) id est
multiplicatur egestas miseria ducens ad mortem. i.e. ad miseriariam eum qualiter mori
et. vii Ecclesiasticus labore stultus rex. i.e. amor mudi affligit Aug. Sine do
lore non pereunt q[uod] cum labore acquiruntur. vili(mortal[e]). i.e. h[ab]ana. q[uod] d[icitur] patietis tu
est rex derrimetur q[uod] cum labore acquisitus crescit mortal[e] egestas). i.e. amoris
oritur in Plozaf lachrymis amissa pecunia veris. et b[ea]tū dico Conservua. q[uod] Non
minor est tuus q[uod] querere parta tueri. Alij plus. Plus asperuabis quicunque la
bore parabis. Cum labore ipse perit paupes ledere querit

Dapsilis interdum notis et charis amicis.

Lum fueris felix semper tibi proximus esto

Accedit ultimum preceptum primi libri. in quo docet nos principue ut auaricia fugi
amus. viii dicitur (Esto dapsilis interdum). scilicet erit tempus. quoniam duo sunt genera lar
gorum. q[uod] alii sunt dissipatores. alii sunt liberales. Dissipatores sunt illi q[uod]
promissionibus ebrietatis muneribus meretricium histriorum et lenorum pecunia
sua expedit. Liberales scilicet illi q[uod] suis facultatibus captos redimunt. aut mul
tis in necessitatibus subuenient. In primis est virtus prodigalitatis in alijs. scilicet
liberalitas beneficiorum et erogatrix. viii (Esto dapsilis interdum) quoniam locis fuerit
et tempore largiendo cum bonitate (notis et charis amicis). i.e. illos quos noueris
esse amicos tuos amando eos. ut eos iuuens dapsilio soucas beneficio. et sol
leris solario (Cum fueris felix semper tibi primus esto). i.e. principue fac tibi
bonum. Multi enim diuines sunt ira auariorum et lepos egere patiuntur. Dicit
Bero. Auaro deest tam quod habet et quod non habet. Ecclesia. Auaro nihil
scelerius et nihil nequus est amare pecuniam quod philtet. noli tanquam reliquias
pecuniam obseruare. viii (Cum fueris felix). i.e. sapientia diuina. et abundans in bo
nis temporalibus (semper tibi primus esto). i.e. pro salute tibi est alius. viii. Seneca
ca. Prestabis amicis bona tua. et fidem omnibus. Vel (semper tibi primus
esto). i.e. principue fac tibi bene de bonis tuis de labore tuo proprio acquisitis.
Faciens sicut dicitur Isidorus. Et mihi res non me rebus submittere conor. qui se
curat Sidonius. qui si res tuas mediocriter colas possides si nimis possi
deris. qui Imperat aut seruit funesta pecunia cuique. Semper auarus egit
et. Unde (Dapsilis) sic. Interdum notis tribuas et suffice notis. Nec tibi
charus eris semper dum diues habenteris

Dicitur

Telluris si forte velis cognoscere cultus
Vergilium legito. quod si mage nosse laboras
Herbarum vires. Hacer tibi carmine dicet

Autor iste in diuersas pres. op^s suū distinxit ne lectoribz fastidii generet post distinctiōem pīmī libri. Hic incipit scđa distinctio hui^s opis. in cui^s pīncipio nos docet quē doctorē et quē pīceptorē in bonis terrenis acq̄ rēdis debem^r imītarī et incitar filiū sui et oēs alios in plōna filiū sui ad diuersas scīas. Hoc ēt facit duabz de causis. vt sis sapient^r pīspec^r circa bona tpalia. Preterea ut anhelet posseten^r ad diuinā. Est enī duplex scīa. s. pīfecta et ipīfecta. Impfecta scīa ē de terrenis. qz sapia hūi mūdi stulticia ē apud deū. Perfecta ho scīa ē de diuinis. s. multa bona agere et laudē mūdi nō qrere. studēdo hec q̄ pīcipit de^r sic vt q̄cqd boni ho facit se seruū iutile existimet an oculos diuine maiestat^r. Impfecta ḡ scīa vīsl circa terrena. Est dīr multī modis. et h̄ sūn diuersas diuersas scīas. Dicēbat enī qdā q̄ diuitie erāt summū bonū in vita q̄ maxie pīcedūt ex agricultura terre. naz ad hñdū illā scīam iuitat filiū suū ad audiēdū georūgicā gūlī iuxta illorūz opinionē q̄ dicebāt diuitias ec̄ summū bonū i vita. Alij dicebāt sanitatē eoz pīpis ec̄ summū bonū i vita. ad quā hñdā iuitat nos ad legēdū librum macri illū poete q̄ optimū fuit iter phos. Alij ho dicebāt famā vī gloriāz seculare ec̄ summū bonū i vita p̄ ceteris appēscē. ad quam hñdā iuitat nos ad legēdū Lucanū q̄ tractat de belis p̄ q̄ acq̄ris ḡlia secularē. Quoruī dā opinio erat q̄ voluptas corporis erat summū bonū. p̄ p̄ ceteris appēscē da. ad quā hñdā iuitat nos ad legēdū. Qui dū de arte amādi. qz ibi tra etar. Quidī de amore p̄ quē voluptas hoīs acq̄rit. Sz q̄ ali qd̄ de supra dīr̄ bonis nō sit summū bonū manifestū ē. qm̄ oīa sup̄dicta trāistoria sz et caduca. Sūmū ē bonū ē de^r q̄ incommutabilis ē et nulla corruptio ī eo p̄t ec̄. Creatura ho sua bonū ē. h̄ no summū. qz 2mūrabilis et corruptiblē est. vñ dī. Ipi peribū tu aut dñe in eternū ḡmanes et oēs sicut vestimēnū vere rasēt. Dicit ḡ catō q̄ hñmōt pīceptis (q̄ sī de agricultura terre vī hñmō) nō velim^r indulgere. Sz sapientie in h̄ pīceptorē se tribuitz h̄ cī. Telluris si for te zē. et bñ dīxer (forte) qz hec sunt dona fortune. qz forte respiciat ad diuersitatē animoz hoīm qd̄ emī qdā volūt nō alijs. vñ. Dulce hoīm sp̄s. et rez. discolor vīsus. Velle sūn cuiq̄ ē nec voto viuitur vno zē. Terre cul̄ turassi tu cognoscere curas. Ecce tibi maro descriptit noīeclaro. Si mage herbaz naturā discere chaz Herbaz vires scīs. Hacer et inde regras.

Si romana cupis et punica noscere bella

Zukanum queras. qui martis prelia docet

Si romana cupis et punica). s. africana Africani sī hoīes q̄p̄ refūt. hanibal q̄ multo rīcē romanos ifestauit. de q̄p̄ bello et romanop̄ Lucanū tra etauit. et lucanus q̄li luce carēs p̄ anstrafsum. qz multū lucidū fuit. Vel

Bz lucanus qsl canēs lucē p̄ ante rasim. eo q̄ obscure tractauit. (q̄ martis
plia docet) Lucan⁹ em de bellis tractauit qbo p̄ est mars vrpote de⁹ bellis.
Oc̄ d̄z maro qsl mores. v̄l qsl mores v̄rās. q̄ hoīes facit mori. Gel mar⁹
ris plia. i. romana. q̄ romani pcesserūt a marteg remū. ⁊ romulū q̄ fuerū
filii maris ⁊ ilie. Lucan⁹ em l̄cripsit bella q̄ fuerū inter Juliu⁹ cesarem. et
Magnū p̄opeyū. q̄ duo fuerū romani. iō d̄z (Si romana cupis z̄.)vn.
Et si subderes telli cupis atq; labores. Lucan⁹ dicer q̄ martis plia scri⁹
psit (plia dicet) qz ip̄e lucan⁹ e plurib; bellis tractare p̄posuit. q̄ p̄uentus
morte nō potuit. Et nota q̄ puni ⁊ peni. i. p̄li lui

Si quid amare libet vel discere amare legendo:

Hasonem petitio. sī autem cura tibi hec est.

Ut sapiens viuas audi que discere possis

Per que semotum vicijs deducitur euum

Ergo ades. ⁊ que sit patientia disce legendo

In h̄ loco docet nos dicens. q̄ si alijs p̄pet voluprate ēē summū bonū.
Quidū de arte amatoria legat q̄ tractat de amore. vn dicitū est ibi (Et
lecto carmine doct⁹ amer. Sinautē). Hic docet q̄ de dicens nō curem⁹. ⁊ si
velim⁹ sapientia adherere ipius documēta audiam⁹ sapientia pfecta. s. deū
colere. ⁊ fm mādata el⁹ diligere veritatē. Terciū būs est q̄ recte creden
do bñ viuit. ⁊ bñ viuedo fidē custodie rectā (q̄ q̄ semotū z̄.)qz d̄t. audi q̄
cūq; p erates deducunt. ⁊ avitūs separant. Dicit ḡ (Sinautē). p̄l. p̄l. ⁊ p̄
nō. S; si hec cura nō est cura tibi. i. de sup̄dictis. i. ee agricolav̄ physicus
vel miles v̄l amato (audi q̄ discere possis) ⁊ audi s̄lt ea (q̄ q̄ euū semotuz
a vicijs deducit) Est aut euū stinu⁹ discursus. tpm. ⁊ ponit p erater tpe
Gel sic (Sinautē). p̄l. ⁊ s;. S; si hec cura est tibi (vt viuas sapiens audi q̄
discere possis) vn. Si veneris mores inq̄ris ⁊ ei⁹ amores. Quidū nosis
q̄ carme d̄t amoris. S; nūc q̄s erit sapiēs q̄ viuere q̄rit. Adit ⁊ addit⁹
cat vicijs v̄l vita fatiscat. ḡ(ades) incep̄tū ē. ⁊ est natura exhortat⁹. v̄l ē il
latiū ex p̄missis (ades). i. adesto. tps. p̄ tpe. ⁊ t̄t̄ t̄b̄ apocopa decisiō naz
in fine dicois remouef̄t. ⁊ o. ⁊ ita remaner ades (z̄ disce legēdo) q̄. i. q̄lis
sapientia (sic). i. qd̄ p̄tinet ad sapientia audi ⁊ intellige. v̄l ad h̄ q̄ sis sapiens
v̄l q̄ olics sit sapiēs p̄ doctrinā tuā. Sapientia qñq; d̄z a sapore. ⁊ tue mul
tis modis diffinit. Sapientia est iocū da dei cognitio. ⁊ sic sapientia d̄i q̄si sa
pida scia. q̄ valde sapitū est deū cognoscere. Gel sic. Sapientia est cogni
tio rex naturaliū ⁊ seculariū. ⁊ sic d̄i a sapere. qd̄ est scire. Vl sic. Sapien
tia est diuinoz ⁊ terrenoz sive humanooz q̄li certa cognitio ⁊ itegra appre
hensio. Et fm h̄ sapia ita large sumis q̄libet scia sapientia dicat. vn in li
bio sapientie d̄i. Qis sapientia a deo est. Itē sapia d̄i p̄p̄chēto veritas re
tū q̄ sunt. vn Boet⁹ Sapia est p̄phēto veritas rep̄ q̄ sunt ⁊ q̄imutabili
lem insequuntur subam. vt decem pdicamenta. Itē sapia sic describitur.

D iii.

Sapiētia est p̄ cām alēissimā verissimā largissimā certaq̄ Ignitio (Sapientia). i. fili⁹ dei. vñ i libro sapie. Sapia edificauit sibi domū. i. domū spūl sanceti. vñ in Isala. Et reçeserit sup eū spūs sapie. Sapia erā est id em qđ calliditas. vñ apla. Sapia hui⁹ mū di stulticia est apud deū. z sapia idē est qđ scia. vñ aplus. Sapiam loq̄nunt inter pfectos. i. sciam. Itē sapia idē est qđ angelica natura. vñ Salomō. Primo om̄ crea ta est sapia. i. an gelica natura. vñ qđā. Eſſer sapie est deū timere. z mandata ei seruare. (legedo) vñ Isidorus. Lectio docet qđ caueas multū pficies cū leges si facias qđ legis. vñ. Ergo veni p̄prie sensam si qđis habere

Si potes ignotis. etiam prodesse memento

Utilius regno meritis acquirere amicos

Hic autor rāgit rōem qđ p̄tinet ad sapiam. i. qđ bñfacies ignotis dicens (Utilis regno). i. p̄te. qđ meli⁹ potes acqrere amicos merit⁹ qđ p̄te. qđ se exeras a p̄te. qđenent te amici p̄te acq̄stari. Sz merit⁹ acq̄lti nuc⁹ deficit⁹. vñ (regno). i. diuitijs terrenis qđ deficit⁹. amici no. vñ (regno). i. qđ regnare vñ regnū terrenū acqrere. qđ sine amiciis labif. vñ Salomō. Fide lis amicus. p̄recio fortis. qđ aut̄ iuenit eū iuenit thelaux. vñ Priorius ignotis z no imno notis. Rei est medicus cui no ē vñ amicus

Ditte archana dei. celumq̄ inquirere quid sit

Eum sis mortalis. que sunt mortalia cura.

Hic autor admonet nos ne secreta celestia solliciti sim⁹ inqrere yliuestigare. z ē p̄ceptu ad sapientē p̄tines. vñ incedit inouere filiu a curiositate. Lū igis curiositas sit viciū no magne vtilitat⁹ null⁹ dz ei nimia opam adhibere. Et sit curiositas duob⁹ modis. Primo qđ aliq̄s reliqua yali facultate trāf fert se ad inutile z igenio suo altiorē. vñ Seneca. Dei⁹ est scire pauca sapia p̄cepta si illa p̄mp̄ta z in vsu tibi sunt. qđ addiscere multaz illa no haeret ad manū. Scda curiositas est qđ aliq̄s de secret⁹ diuinis qrit. de qđ bus no ē qrendū. vñ Salomō. Altera te no q̄stiris. Itē dt qđā qđ mysteriū fidei dz credi. Sz no inuestigari. qđ scriptū ē. Qui scrutorat ē diuine maiestatis opp̄met a glia dei. vñ sapientia. No volute natura hoiem tot rāz rāq̄ scire. Quid possent celi numina nescit hō r̄c. (Ditte). i. dimittit. z ē qđā figura. i. aphereſis. i. ablatio in p̄ncipio dictois (in q̄rere). i. uestigare (Archana). i. secreta dei (z qđ sit celū). i. celesta Sz (cū sis mortalis). i. certer⁹. de terrenis sis curiosus z no de supra celestib⁹ inqrēdis. vñ Tu secreta poli discere inqrere noli. vñ sic. Ad secreta poli curas excēdere noli. Sz rei terrena mortalisa qđ camena z̄. Celū est spera volubilis. culmen una mensura. i. sine mensura. qđa mēsurari no p̄t.

Linque metu in leti. nam stultum est tempore in omni.

Dum mortem metuis amittis gaudia vite.

Hoc p̄ceptu p̄sonat p̄cepto sugius dato. i. (Ne timeas illā). Dū

die. **G**(Linq metū leti). i. noli facere ea q̄ ducat te ad mortē. s. petīt̄ morta
le. q̄ peccat mortalit̄ amittere gaudia vite eterne. z ē p̄tīt̄ mēt̄ instālis
p̄culi. c̄pidatio mēt̄is timore future rei suspectio. Et p̄tīt̄ mēt̄ ad sen
sum. timor p̄o ad corp̄. Et dī letū a leoz aris p̄ strarū. v̄l a leo les lere
qđ ē deleo deles. q̄ oia delet. s. vita z memorīā (nā stultū est in oī tpe amic
tere gaudia vite). i. pdere. q̄ q̄ metuit mortē nō p̄t̄ aio gaudere. Noli ḡ
mortē timere. **T**ū legāt̄ theologice sic (Linq metū leti z c̄). i. dimittit face
repetāt̄ q̄ dimissā nō timeas mortē. imo illā accipite benignę q̄ volūtas
dñi afluēt̄. (Nā stultū est tpe in omī amittere gaudia vite). i. vitā eternā
(dū mortē metuis). Ex timore eū seq̄t̄ amissio gaudij. q̄ q̄ timer nū
q̄ gauder. v̄l O:ati. Qui cupit aut metuit liber tibi nō erit vñq̄. q̄ vi
ta est p̄raria morti. sufficietia egētari. gaudiū dolori. felix habitaro. pac̄
exilio. Sed eqt̄as dī p̄poni oibz. q̄ q̄ iust̄ ē hec oia nō timer. v̄l p̄bs **E**li
ta ē brōz leticia. miseroy mesticia. expectatio mort̄ z ecō uerlo. **D**ors est
etern⁹. fom⁹ dissolutio corp̄oz. diuinit̄ pauor pauperz desideriū ineuitabil
euict⁹. incerta pegrinatio. somni p̄t̄ hois latro. fugā vite. resolutio hois yf⁹.
Dors q̄linq mēt̄ si tu vis viuere leti. Stulticiā fues vite si gaudiā pdes.

Iratūs de re incerta contendere noli.

Impedit ira animū ne possit cernere verum

Hic docet nos autor ne defacili z sine cā irascamur de incert⁹. q̄ ira
impedit aim irascit̄ ne possit discernere veritatē. Et sciendū q̄ irasci dī
multis modis. **D**e dī irasci hoī q̄n peccat. z hō irasci deo q̄n blasphemat
nomē dei z culpa p̄p̄ia refundit in ipm q̄n euēnit sibi aliquid malū z hoc ē
petīt̄. z irasci hō p̄t̄ z hec est iusticia. Irasci hō bono duobz modis.
Primo si peccat. z hoc est iuste. Secundo sine cā. z hoc est p̄t̄. **V**n quocūz
q̄ modo irasci peccat. nisi zelo iusticie irasci. v̄l p̄s. Irascimini. z nolite
peccare. v̄l dī (eu irat⁹). i. ad irā p̄mor⁹ (de re incerta). i. dubia (noli con
cedere). i. litigare. q̄ (ira impedit animū). i. discreōem animi q̄ eteat (ne
possit cernere verp̄). i. veritatē. vel sic (Irat⁹ de re). i. noliturbardi de acuer
sitate. s. tuipe famā retine. s. ḡ(res). i. mysteria diuina fuerint alicui incer
ta nō debz irasci. ad iracundia nō detet p̄m oueri. Alij p̄lus. Irat⁹ rerū
nescit discerere verp̄. In dubia causa certare nec ergo sit ausa. In null⁹
lis rex videt iracundia verum

Fac sumptum propere. cum res desiderat ipsa

Dandū etenim est aliquid cum tempus postulat aut res

Hic autor agit de officio dispēsatoris. Et aut dispēsator q̄ p̄est do
mīsue in negotijs faciēdis. q̄ dī eē larḡ cū p̄citate. p̄cus cū largitatem. ne
q̄ nimia largitatē viciū icurrat. pdigalitaz z q̄ nimia p̄citate icurrat au
ritā. **V**n dictū ē in diuina pagina. Datorē hilare dē dilit. q̄ dator dī
e sc̄holaris cū sollicitudie. sollicit⁹ cū hilaretate. ne q̄ nimia hilaretatē famī
lia dissolutiōem icurrat. z q̄ sollicitudinē fugā attriget. **I**te detet dator

D iij

esse hilaris in nectaria ministrando. curialis in loquendo pceptacis tradendo.
Suptus est qd expedit suus in die. stipendiū qd dat militi p alio facio.
Tulli. Qui abutendo res suas dilapidat. alieno perredo meditac. Eae
spere suscipit). i. expensas tuas velociter. et leto aio. vñ illd. O si qd leto
vultu das vel retinet et no retrahes manu suu. iuxta illd. Da cito da grat
gratu. ne grā fiat. Iuuental. gto mūere qd eris (cū res ipsa desiderat) id ē
exigit (dandū aliquid ē). i. expēdendū est. iuxta honestatē loquuntur (cū tps). i.
opportunity epis (autres). i. euentū amico p (postulat). i. reçrit. vñ in diuis
na pagina ve sup. datore zc. vñ. No facies ut ekes qn dispendere detes
Sed cū dolebis expendere. rem retinebis.

Quod nūmūm est fugito. paruo gaudere memento

Luta mage est puppis. modico que flumine fertur.

Hic incitat cato filiu suu ad temperatū. Cū igitr spantia sit dominii i lī
bidinē. et i aliis moti ipotunos. hec p̄tus appetēda ē. qm̄ toti vīte orna
tus est. et em̄ sedatrix perturbationū. hec p̄tus p̄sistit in ipetuose voluptatē
refrenatōe. in loquēdī curialitate. in opib⁹ considerata vilitate. i pecunie. et
venarioz ad vslum necessarioz acq̄sirōe. i cult⁹ honestate. in plationū. et
gnitatu abiecta ambitōe. De p̄mo dt Orati⁹ Ira furor brevis ē aim̄ re
ge. Itē qd no moderabit̄ infecti volet. et deo qd sualerit ē mēs. De se
cundo i h libro legit⁹ (Inter paukas fac zc.) Itē qd pudeat socios) ecce
curialitas. De tertio. legit⁹ i h libro (qd potes id c̄ptā) ecce spantia (opib⁹
ne p̄dere p̄ssus succubat labor) ecce moderatio vilitatē. De qdto dicit.
Orati⁹ Est mod⁹ in reb. sunt certi denigrines Quos vltra circaq; neq;
sistere rectū. De qnto legit⁹. Inuidia nimio cultu vitare memeto. Se
neca de eodē. Galicia cīm exterior male et incōpositae mētis nūci⁹ ē. Tulli
li⁹ Adhibēda ē mūdicia no odio la neḡ nimis acq̄sita cīm q̄ fugiat hūas
nā et agrestē negligētā. De sexto dt sup⁹ (Cū raro) vñ Sume cībū modi
te. modico natura fouet. Sic corp⁹ refice ne mens lejuna grauet. De se
primo dt. q̄ plationū tgar⁹ est appetit⁹. q̄ quārō grad⁹ altior ranto calus
grauior. q̄ qdā s̄t q̄ appetit⁹ dignitates et qñq; ruuit in ima p̄p̄is peris.
vñ Lucan⁹. In se magna ruuit letis hinc mūera reb. Res tecim posuere
modū. iā no ad culmia rex. Injustos cernis. q̄ sepe collunt in alru. Et la
psu īuatore ruuit zc. Alij cadū inuidia hoīm. et h̄ lepi⁹ ringit. Itē sunt q̄
dā q̄s p̄cipit̄ subiecta potētia magne inuidie. Lege sic. Qd nūmūm est fu
gito). i. ome illd qd nūmūm est. vñ illd. Ome qd ē nūmūm vertit in vītu (fu
gito) q̄s diceret. si sū nimia la rgitas. nimia cupiditas. nimia orna
tus. nimia epulis vacare. nimia plationū ambitionis memeto gaudere par
uo). i. parua suba s̄lit sufficiens i mediocritate. ac maiores q̄ maiora pos
sident no h̄ta. sunt tūti sicut minores q̄ minora possident. Et hoc ostendit p
metaphoram dicens (Luta magis est puppis que fert modico flumine).
Et illa q̄ fertur magnō flumine. sc̄z ventre magni fluminis. id est profunda
tate. Puppis est posterior pars nauis. sed ponitur p cora naue per seno
dochē. Item puppis hic metaphorice sumitur p vita hoīs. et h̄ val
de bene. quia in nauī sunt duo. sc̄z pars p̄for que dicitur proxa que pre

redit posterior q̄d puppis. q̄ p̄ia aliam intellige q̄ porz et diutinior est corpe
q̄ puppim corp⁹ qd seq̄d; aie voluntate Itē i naui sunt. malus. velū. remi.
funes. et anchora. q̄ anchorā intellige p̄mo q̄ tenet nauē. i. fidem q̄ firmat
hoiem et radicat. q̄ malū longā p̄seuerantia. q̄ velū intelligit angelus. et d̄r
velū q̄si volās. q̄ facit nauē volare. et p̄ hoc intelligit penitentia. q̄ p̄sistit in
tribz. sc̄ in p̄tisōe. in p̄fessione. et p̄tentia. q̄ debet ducere hoiez ad portū
salutis cū alijs p̄tutib⁹ Per foramina intelligit memoria sive q̄ncp̄ sensus
hois corporales. q̄ quos r̄onabili et discrete delemus vicia sentire et euitare
Per funes dilectio dei et p̄mī intelligit. q̄ nautā intelligit xp̄us q̄ dñs et
magister eis oēs. Glos vocatis me magister z̄c. Itē nauis d̄r a nays.
qd ē humor. q̄ hō nō p̄ ducere viciā suā nisi p̄ humorē gr̄e dei. Uel a na
ys qd ē aqua. q̄ inter aq̄s et tribulatiōes hui⁹ mūdi op̄z nos viuere et p̄
multas tribulatiōes op̄z nos introire in regnū celoꝝ. vñ d̄r (Qd nimū
est z̄c.) vñ Nil modicū pelles nimū fūgīda repellas. Fit secura magis
in paruo flumine nauis. Et tū d̄r Nō credas vndā placitā nō esse. p̄fun
dā. Puppis d̄r a post. q̄ posterior ps nauis ē. pra no ē p̄ma ps. vñ Bies
cism⁹ facit diham inter p̄z et puppim. ratē et carinam et classem dicēs ita.
Prota por ps est nauis. q̄s vltima puppis. Dic latē et ratē. ventrē dic et
carinā. Nauis collectas p̄ p̄hēdere classis. Classis d̄r calon qd ē lignū
et pra d̄r a p̄tos qd ē p̄mū q̄si p̄ma p̄s nauis. vel d̄r a p̄vpo p̄s. q̄ per
illā gr̄e puppis p̄p̄pit ip̄tuose viam. Ratis d̄r q̄si rata. i. firma in latere
ad fluct⁹ repellēdos. Larina d̄r q̄si carēs rimā. et d̄r de curro currīs

Quod pudeat socios prudens celare memento

Hie plures culpent id quod tibi displicet vni.

Nec docet nos autor ne alioꝝ vicia vel turpia publicemus et maxima
nroꝝ vicia Sūc alioꝝ q̄ palā rep̄hēdūt castigādo ut vicia manifestent Cīa
argue. palā lauda. et nullaten⁹ reuelare. Unū leges sic (prudēs celare memē
to) illud (qd pudeat socios). i. de q̄ hñt verecūdīa. q̄ Qd semel emissus
nō est reuocabile p̄bū. vñ Salomon Dēl⁹ est q̄ celat insipīterā suam q̄
ille q̄ ab scōdit lapias suā Et q̄ debet celare ostēdit (ne p̄les culpēt id qd
tibi displicet vni) q̄ signū pditōis est socios diffamare. Alij p̄lus Dūz.
dens celab qd amic⁹ turpe putabis Hie culpet p̄les. qd sol⁹ p̄cedere cures

Holo putes p̄uatos homines peccata lucrari

Temporibus peccata latent. et tempora patent.

Nec ostendit autor nullū malū ē ipunitū. sic Ostre (Holo putes hoies
p̄uatos). i. p̄tōis p̄auatari deditos (lucrari p̄tā). i. de suis p̄tis ip̄unt
tos remanere. Unū fin opinōne vulgarē d̄r ille lucrari p̄tā q̄ peccat et sta
tim fin excessuz debitu nō punit. s̄z docet autor. ne hoc putes. q̄ tādē ma
nuis dñi apprehendit eos. H est qd d̄r (Holo putes p̄uatos hoies pecca
ta lucrari). i. evadere penā de petis. q̄ d̄r Boerti⁹. Nullū malū ipunitū
et nullū bonū irremuneratū. vñ d̄r. Noli dicere ap̄d te talis q̄petat te

le forefactū & inde meruit talē penā. & ita lucratus est pētū sine pena. & sed
tu facies sūt. Ad hoc dīl pētā latē tglbū) statutis a deo. q̄i expectat hoīes
ad pñiam. Nō em vult dē mortē pētōris. s̄ magis ut puerat & viuat &
agat pñiam. vñ Pena venit sero venies a iudice vero Penā sero rei iudicat
ira dei (et tpe patē). i. apparēt. vel in hoc seculo vel post obitū sūt in alio.
Preterea omia pētā nīl a deo fuerint remissa in die iudicij apparetur. vñ
qđa sc̄us dī q̄d districtū iudicū in quo nō solū defactis s̄z de omni verba
oculo qđ loquuntur fuerūt hoīes redditūt sunt rōnē in quo v̄sq; ad nouiss
sumū quadrātē exiget debitu cū v̄sluris. O quātū pudor quāta p̄fusio erit
pētōrb. cū eoz nephādissima crīmina cūctis erit līcde manifesta. Bi q̄
rum remisse sunt int̄q̄tates & quoꝝ recta s̄t pētā. Pētū dī ḡlatere cū hō
nō punis de pētō de pētō suo. si punias dī patere. vñ Latū portat ad aquā
vas qđ lauas. Frāgī ad latices vas iterādo vices. Absit opinari p̄uos
pētā lucrari. Prīmū et celāt pētā. s̄t inde reuelat. vel sic Quāuis celenſ p̄t
mo tñ inde sequens. Quid est pētū. Dic q̄ est sp̄tēto bono incōmutabilis
mutabilib⁹ & trāstoiris adhēdere.

Lorporis exiguī vires contemnere noli.

Lonsilio pollet. cui vim natura negauit

Aliud deceptū ē & sonat p̄cepto dato in plogō. s̄z Minorē ne stem
pseris. dī ḡ (noli zēnere). i. in p̄ceptū haltere (vires exigit corpis). i. par
ue starure. q̄i dī Horati Dator in exiguō regnabat corpe virtus. Re
gnat in exiguis pēlara potētia reb⁹. q̄i nemo ex omni parte brūs (corpis)
corp⁹ dī eē illō qđ corrūpi p̄t. Itē corp⁹ idē ē qđ ip̄s. vñ in euōge. Ubicū
q̄s fuerit corp⁹. i. ip̄s. ibi p̄gregabūt aq̄le. i. apli. i. qñq̄ dī ecclia. vñ Apls
Nos sum⁹ vñū corp⁹ in xp̄o. qñq̄ dī bonū op⁹. vñ dī in euōge. Si oce
sus tu⁹. i. si tua int̄cio simp̄t bona fuerit. & te tū corp⁹ tu⁹. i. opus tu⁹ lu
cidū erit. Itē dī vñiuerſitas peti. vñ apls Delstrūt corp⁹ peti qñq̄
sc̄at piugē. vñ apls Qui fornicat in corp⁹ sui peccat. i. in piugē. (Lōsilio
pollet). i. splēder. q̄i multotē viger sapia in homine paruo (cui natura). i.
naturalis dispositio (negauit vim). i. fortitudinē. vñ Ingenio redimi cor
pora parua solēt. & hoc apparet in būt. vñ Del tibi p̄ paruo corpē p̄stat
ap̄s. qđ nō facit camel⁹ q̄ est magnū atal. Itē dī Quidic⁹. A carne nō ma
gno sepe tenet aper. vñ Ne putes viles in paruo corpe vires. In genio ple
nus q̄ virib⁹ erat egen⁹. Uix erit imensus in magno corpe sensus.

Quem scieris non esse p̄arem tibi. tempore cede

Victorem a victo superari sepe videmus.

Nic docet nos autor: edere illi q̄ nō erat par nobis tpe vel etate Tem
pus qđ multis fēcōes. vñ Signat oportunū. yo cales prorahit heret.
Verbis qđ hoīs venialia tpe signat Annū designat. aera dicq̄ vices. vñ
qđa Que tibi nescieris silēm de iure teneris. Cedere non nōtō. p̄cipit illa
Latō. Et alibi. Nobile vindicē gen⁹ est ignoscere victo. Si venis tribu

as nō sat tatus erit victorem) vñ Tereū terre pelagīcē potētē rē. Intelē
lis femina fregit. Dicit ḡ(cede). i. locū da(tpe). i. b̄m exigētā tgis illi sc̄
(quē scieris). i. intellexeris (nō ee parē tibi). i. eglē(videm⁹) Sep(victorē)
id ē maiorē fortiorē(sugari). i. vincia minori. vel sic(cede tpe) illi. i. vim
te illū cū patetia (quē scieris nō ee parē tibi). i. quē cognoueris cē minorē
te. vt supra. Nil arbitrio viriū feceris. qz videm⁹ sepe victorē. illū quē pi
tanus vincere(sugari a victo). i. ab alio quē purabamus vincia. Alij p̄lus
Spernere tu noli. qn cedas sepe minori. Contra victorē tenuitā virtus
honos. Et alibi d̄r. Quē tibi nescieris silem rē. vt supra.

Aduersus notum, noli contendere verbis

Lis minimis verbis interdum maxima crescit

Noc̄ceptū respicit ad illud sugiū datū sc̄. Līcē inferre caue rē. d̄r.
ḡ(noli p̄cedere). i. litigare(p̄bis) Jasperis (aduersus notū). i. terra amicū
cū bñ notū. qz cū extraneis. i. signotis litigare r̄ p̄cedere victū est. ḡ mul̄
tomagis cū notis ruts. qz et p̄bis venit lis. i. ex lite bellū. i. ex bello mos
vñ secur(Lis minimis p̄bis interdū maxima crescit). i. sole crescere(in
terdū). i. aliquā(minimis p̄bis). i. p pauca p̄ba. vñ. Herba parent litem
lis p̄lia. p̄elia morte. Dors lachrymas. lachryme numina. numen opez
Plutonis bachū. bacchus dedit ebrietatem. Ebrietas vener. venus iras
ira ruinā. Horatius Ludus em̄ genuit strepitū certamē r̄ tam. Ira tri
ces amicicias ifunbrebellū rē. Dicit ḡ(aduersus notū rē). Lis d̄r a li
mitib̄ campoz. i. hoc tractatū est ab antiq̄ q̄ litigabant p̄ illis lūnitib̄
discernēd̄s. Alij p̄lus. Non tibi det notos p̄bi p̄tentio motos. Pro ve
bis paruis crescit lis vsc̄ sub armis

Quid deus intendat, noli perquirere sorte

Quid statuat de te, sine te deliberat ipse

Sors est p̄rie diuinatio de reb̄ futur̄. i. ita accipit h̄ic. qz qdā fatui
sortes r̄ p̄nostica ritus scire futura. vt supra d̄r (mitte arcana dei rē.)
Et subiung(Lūz lis mortalis rē.) Dicit ḡ(noli p̄qrere). i. inuestigare.
(sorte). i. p̄ forte vel sortilegia(qd̄ deus intendat). i. voluntate quā deus
habet. id est quid deus velit facere. qz deus (deliberat). i. definit p̄nosticae
vel p̄destinac qd̄ facit (sine te). i. sine auxilio tuo (qd̄ statuit). i. qd̄ velit fa
tere(de te) qz p̄ ip̄in facta sunt oia. vñ Apostol⁹. Q̄uis nouit sensu eius
aut qd̄ p̄illarius eius fuit. Et sapiens d̄r. Nemo sit certus an amore vel
odio dignus sit. qz omnia in futuro abscondita reseruātur. vñ Thobias.
Sicut tua iustitia iustissime rectoz abyssus m̄ta. nec humane cognitiois
agens vel p̄ dieonis. Sors aut̄ est equivoicum ad plura. Est em̄ diuinaz
tio de reb̄ futuris. vt dicit̄ est. multi em̄ dicunt sortem nō esse malum. quia
sortibus vñ sunt apostoli. qnq̄ p̄cat capitale. vñ Quicq̄ capiſ ultra sortem
vñsra est. qnq̄ d̄r sors p̄ieitura vñculaz. vt cū d̄r. Ista vñcula seit multum
de sorte. i. de p̄ieitura. Qnq̄ p̄cat responsum idoli. Unde d̄r qz Apollo

tributus sorte. Et quicquid est quod casus. vñ Primus amor phebus daphne
penetra quam non sors ignara dedit et. Quicquid possit. vñ legitur & Bens
iamyn fuit de sorte. i. de possessione. Et quicquid est futura. vñ Lucan. O
missere sortis et. Est quicquid etiaz series. vñ Noctem sors reduxit et. Quid
deus ipse velit tua sors in hincrit. Et sine dispositus quicquid tibi redde
re nouit. vel aliter. Qui tibi dat sine te deliterat ipse preter te et. et est deus
ut de secundus phbs. Deus immortalis. incontemplabilis celsitudo. for
ma multiformis. multiplex spūs. incogitabilis in quietio. insopit oculus
omnia peritens. lux perennius. summā bonū. creator creaturarū. et deus a the
ron quod est videre. quod omnia videt.

Inuidiam nimio cultu vitare memento

Quae si non ledit. tamen hanc sufferre molestum est.

Si sedē quod duplex est motus animi. scilicet cogitatio rōnis et appetitus vos
lūtatis. qm est libet arbitriū humanū. scilicet ad bona et ad malū. qm cogita
tione rōnis mouetur ad bonū loquēdū et ad operandū. qm appetitus volun
tatis mouetur animū hoīs quicquid ad irā quicquid ad inuidia. ad odiū. et detrac
ctionē. Sed ergo quod in hicie rōnalius appetitus voluntarii subiectis cogitati
oni rōnis et ab ira cōperet. vñ Horati. Fra brevis furor est animū rege. q
si diceret. si animū mouetur appetitus voluntarii. ad inuidiam (memēto vitare)
spām (nimio cultu) et quod inuidia pcedit ex motu cordis et appetitu volun
tatis. vidēndū est quod sic inuidia Inuidia est dolor mētis corrodēs animū
ex aliena pueniēs. nocens naturālē inuideti. et bñ dī (ex aliena se
licitate) vñ Horatius. Inuidus alterius rebo mēcessit opim
Actorē ledit excruciatq̄ suū. vel sic. Inuidia ē passio animi cū dolem̄ alt
os meliores esse vel ecclēs nobis. vel sic Inuidia ē labor nascēs ex alterius
felicitate animū torquēs. vel aliter. Inuidia est mētis egritudo ex felicitate
et alterius pueniēs naturālē nocēs inuideti. vñ (De mēto vitare inuidia)
id est ne sis inuidus (nimio cultu). i. nimia cultura et intentiō et diligēcia
caueas ne alijs inuidias (q̄) inuidia (si nō ledit) illos q̄b inuidet. qz inui
di nō pnt (q̄ alijs nocere. tñ (molestū). i. ponderosuz et malū et graue ē ubi
vel illis (sufferre hāc) qz nocet inuidio. ut dicū ē. vñ sic (memēto vitare in
uidia) pstatā in te ab alijs (nimio cultu). i. ppter nimii cultū et apparatu
corpis tui. qz nimius culcus incertat alios et incutit ad inuidia. vñ Tulli.
In cultu cauedū est. qz a forma remouet animus et (q̄ si nō ledit) si. p qz
uis nō ledit. tñ (molestū est sufferre hāc) qz qui patitur inuidiam semp est
in timore et suspicione. vnde Justius inuidia et. Et alibi. Inuidia scilicet
non inuenere tyanni. Huius tormentū et. Quidius. Rūsus abest nisi
quem versificere dolores. Et de inuidia ab inuidendo. id est cōtra viden
do. quia illum cui inuidemus hatemus odio. nec rectis oculis intuemur.
sed quem amamus rectis oculis tenerescimus. Quia ubi amor ibi oca
lus. ubi dolor ibi dīgitus. ubi thesaurus ibi mens. vnde versus. Proxi
ma lāguori manus est. et ocellus amor. Censur cor agnoscit oculus dis
cernere nescit. et. vñ dī (Inuidia nimio cultu vitare memēto) et animo

net nos auctor ne veritate inuidia in latibulo mentis nutriamus. iuxta dictum
Senecæ q̄ ait Utremus inuidia q̄ nos inquæat. vñ Inuidia nimio cultu
vitare memeto. vñ Inuidie cultu fugias charissime multu Ledit p̄qz pa
rū. q̄s ferre videt amaz. tc.

Esto animo forti. cum sis damnatus inique

Nemo diu gaudet qui inuidice vincit iniquo.

Hic r̄agit auctor patientia dicens. ut patienti mente fortiter et virtuoſe
ſustineam⁹ ſi iniuste iudicemur. vñ Esto forti aio). i. patiēti (cū). p̄ ſuis.
Quis ſis (dānatus iniqui). i. pro tra iuſticiā. esto fortes ne prumpas in iram.
nece dicas iudicis prumelias. h̄ sapienter abnegat iuſticiā tuā. Multiplex eſt
iudicium eq̄rat. vñ bti q̄ eq̄ iudicat iniquitates. vñ Pater dedit filio oē iuſticiā
diuſionis. vñ Nō intres in iudicium eiſi seruo tuo impatois. ut cuſ
fecit iudicium manifestatiois. vñ pater nō iudicat quēz q̄ cū male iudicat
iudicabif a deo. et in extremo ſui gaudiū luct⁹ occupabit tūc vincit iuſticiā.
qñ ē compoſ ſui voti. et p̄ ſua iudicat volūtate. h̄ qdā dixit Nō habet
euent⁹ ſordida p̄da bonos. et h̄ eſt q̄ vincit aliaſ iniqui iudicio diu gaudere
nō p̄t. q̄ gaudet alterius ruina ipunitus nō erit. vñ Si fortiſ facias ſub
iniqui lege creatus. Nō gaudet muleū q̄ lex mala ſeruet multū.

Litis preterite noli maledicta referri

Post inimicicias iram meminisse malorum est

Hic docet nos auctor ne p̄tētes ſedatas ad memoriam reducam⁹ Juſ
xta illō Nō memineris ire vel odi⁹. vñ (noli referre). i. ad memoriam redu
cere (maledicta). i. p̄tētes de q̄b facta eſt pax inter te. et alium. q̄a (malo
rum eſt). i. p̄tētes ad malos (meminisse irā). i. reduxit ad memorias (post
inimicicias) pacificatas eſt. vel inimicicias meminisse post irā ſedata. hoc
aut̄ p̄tētes ad malos. vñ dt dñs. Nō gras vltionē nec memoř eris maledi
cti. q̄ alibi dī. Qui in hoc mūdo vlticeſt a deo Alexanđ. Nec meminisse
velis odi⁹ post ſterta tc. Alij p̄lus. Quisq̄ ſi oblit⁹ litis iam factus amic
eus. Nā memoriaz maius eſt hō p̄teritaz.

Flecte collaudes. nec te culpaueris ipſe

Hoc faciunt ſtulti. quos gloria vexat inanis.

Hic ammonet auctor ne nos inerti pos collaudem⁹ vñ vitupem⁹. dicens.
O fili tu⁹ (nec te collaudes) qdā ſic r̄ndet. q̄rē ſi ſapiēs erat me ſtultū nō
existimo ſapiēt me eēnō p̄fitor. Alter. qdā (cū eligereſ in ep̄in) dixit vtr⁹
sum dign⁹. nescio ne aut̄ dignū ne eē racteo-neut⁹ p̄fitor. (Uñ nec te col
laudes) et ſi aliq̄s laudat te racteas Scriptū eſt em laudet te labia vicini
tui. et nō tua labia. q̄ laus i ore p̄prio ſordescit. vñ Sum ſilis ſtulto ſi lau
de forte mūhi do (nec te culpaueris ipſe) q̄l dī. nō facias aliq̄d malū p̄ qd̄
videaris culpari. Uñ ſic. nō credas te culpabilē. q̄ nimia hūilitas eſt ſug⁹

E i.

Hoc faciat stulti q̄s gla vexat inanis). i. q̄ seipso laudat et magnificat. vel seipso eūpant et callide ad modum palpanis alios laudat vel per caurel ab alijs laudat. vñ Nemo sibi culpa; vel laudem p̄ferat vñq. Contigit hoc vñnis quos gloria vexat inanis. Item si laudator dat sibi laudem. gloria sorbet.

Utere quis sit modice. cum sumptus abūdat

Labitur exiguo. quod partum est tempore longo

Hic docet nos autor modeste vivere duplice de cā. v. ppter sanitatis et corporis. Juxta illud Summe cibū modice. modico natura souet. Sic corporis refice ne mens ieiuna grauet. Ut ppter inopiam et pauperie eunt adā. Iō 8t (Utere quis sit). i. acquisitis. vñ Orati⁹. Qst modū rebus sibi certi de nichil fines (Labis exiguo) Juxta illd. Res quis sit mora. qua summis horaz. Orati⁹. Seruiet eternū q̄ paruo nesciat vti. vñ qdā. Vt seruus hui⁹. q̄ parvus nesciat vti. Alij v̄lus Parce disp̄ela. cū possit crescere mīla Durat namq̄ pax nimis v̄lus diuinitaz. et.

Inspiens esto. cum tempus postulat. aut res.

Stulticiam simulare loco. prudentia summa est

Quoniam qdā sibi ppter sapientiā suā derrimētū incurrūt. iō nos admonet autor ut loco et pte stulticiā simulēm⁹ dicēs (esto insipies). i. vt etiā videaris. ve vbi fertilior seges ē alienis sp̄ in agris (ē). i. videlicet silt (cello). i. vi dearis ecē (cū tps). i. tps optunitas (aut res). i. rai erigētia et virtutis (ex postulat). i. reqrit qz de Salomō. Delito; ē ad tps stulticia q̄ in pte sapientia vñ qdā. Delo ad tps ē stule⁹ q̄ in pte sapientia vñ legi⁹ de bruto q̄ se stultū simulauit. ve neq̄ciā luxuriā dani evitaret. de q̄ dī in fastis Brutus erat stulti sapientia sita etiā. Tūt⁹ ab istijs dane suppte tuis (Summa prudētia ē) h̄ facere. s. finge se stultū ē loco et pte. et nō sp̄ nec vñq. vñ (In similiens esto) inter socios amicos honeste maneas. ludēdo cū ludētib⁹. siēdo cū siētib⁹. Juxta illud apli. Flere cū siētib⁹. gaudere cū gaudētib⁹. dī q̄ (Inspires esto etiā) vñ Le stolidū finge. qñ res admonet ecē. Et loco stultū sit sepe virtutis multum.

Luxuriam fugito simul et vitare memento

Crimen auaricie. nam sunt contraria fame.

Hic autor agit de trib⁹. Primum ē de fuga luxurie. Secundū ē q̄ decet nos vitare auaricie. Terciū elicit ex p̄mis duob⁹. s. p̄seruatio fame et honestas. Vñ vidēdū ē qd sit luxuria. et vñ dicāt. et q̄liter si fugiēda Luxuria ē ardor animi mouēs hoīem ad carnis illūctū acē faciēdū. Tūt⁹ aliter. Luxuria ē inordinata carnis peculāria. dulce venenū inopportuna lues. pñcio⁹ sa potatio. abbreviatio vite. q̄ corp⁹ humānū debilitat. et virib⁹ animi robur eneruat. Et sic dī luxurio alio luis qd scat plura q̄ hatent⁹ hos ver-

hus Otre tuo pignus cruce penas luce tenebras Dicis tu luere qsi salis quis
Et di ab ista ultima fiscatœ luxuria vel a luxu. i. a superfluitate. Vel a lux-
pus luxu luxum. qd id est qd mortua tu. Unus luxu membra dicimur mora
membra. Et inde luxuria. i. ardor motu ad turpe officium facilius. Item
scidū qd luxuria hois existit in rebus. luxuria vero mulieris in vmbilico
Et existit in reb. i. in esu. coitu. et vestitu. et in fugienda tribus modis. s. q
ciborum abstinentia et illoz qd ad corpus id faciunt. Unus p̄hodicit qd oua v̄lmet
garis. et alia cibaria calidissima sunt noctua. qd sunt causa luxurie. vñ Quidi
in remedio. Nam a libicis missis tibi budi ab horis adueniat me gra-
tis noxiis ois erit. Unus et Hiero. Et Utet cibo mero qd estuans de facili
spumat in libidine. Sed ecouerio di de castitate Luxurias raro non bene
pasta caro. Itē ad seruandum castitate virtus est numen apparat. Et
potis. Juxta illud. Beatus enim qd cum nouis tunicis sumet noua vestimenta pes
dormiet in lucu. et scorpo deponet honestum existit. Itē cauedū est a collo
quio meretricis. vñ Si dominus quis fuge collo quio mulieris. Non bene ca-
stus eris si cum meretrici moreris vñ Salomon. Fau distillans labia mere-
tricis et. Et alibi. Qui meretrici adheret efficiens vñ corpore cum ea. Itē eas
uēdū est ab homini officio. qd inde frequenter mores corporis sequuntur. vñ apud hos
rūmis dicitur. Omne animal qd multum ceteris cito moritur. Itē fugienda est luxuri-
ria. qd danosa est multis modis. qd famam multipliciter denigrat. corpore debilitat
tar. bursam evacuat. pdigalitatem ampliat. corpore etiam coninqnat et in ins-
fernū derrudit a deo separat. vocem acerbat. visum minuit et obfuscatur. et mul-
ta alia facit mala. (Luxurias fugito) propter illas predictas causas. Sedem
(de qd habet auro) est fuga avaricia. vñ videndum est qd sit avaricia. vñ
Tullius Avaricia est iniuria sa alienorum cupiditas. Itē avaricia est imo-
derata habendi cupiditas. qd quanto plus habere niti. Et est
duplex avaricia. Generalis. i. qui aliquis qd quod. et quomodo acquirere per acquirit et
retinet. Specialis est amor pecuniae in cupiditate retinendi. Avaricia enim est
vitanda in tribus. Primo in seruando res puer sunt. ut epalii habeant et expē-
dant ita qd res subiectiatur homini non habere. vñ Oratio. Et miseri res non
me rebū pungere conor. Secundo impartiendo amicis suis qd necesse est eis puer
habere. vñ Job. Da qd amas si quis depositus amicus. Tercio in existendo
penes lecerum votum. qd si habere necessaria centus erit. vñ in euāges-
lio. Habentes victum et qd induamini his presenti sitis vñ Oratio. Semper
avarus egit et. Tercium (de qd agitur hic) est existentia fame et honestatis
status. et existit in fuga istoz duorum. i. luxurie et avaricie. qd ex luxuria p̄-
cedit pdigalitas. et ex avaricie nimia parsitas. Dicit ḡ (fugito luxurias)
id est pdigalitas (luxuria). i. pdigalitas vel superfluitas (sumul et vitare
memento crimen avaricie). i. avariciam criminolam; Et subdit causas
quare nam sunt peccata fame. s. bone si fueris pdigus dissimilans
Similis si vero fueris avarus. hec enim vicia. s. pdigalitas et avaricia sunt contraria.
et opposita. qd pdigalitas omnia expedit. avaricia vero omnia retinet.
Hoc ergo in medio incedamus. ne nostra nimis pdigae expendatur nec
nimis avara teneamur. qd mediū tenuere bei. medio tuncissimus. ibi's
Dixit dedalus ad Icarum. qd pdigus tam distat a largo qd parcus. Vel (lu-
xuria fugito) vñ plus. In coitu lex damnatio luo. quia denariorum do. O

E ii.

fendoq; deū dum turpis orde redundo Humorenc; bonū p̄prio de eo
pore fundo Appoco; vītā studium cum nomine perdo rē. Augustin⁹
vero de auaricia dr. Cum omnia vicia in sensib; senscent sola auaricia
suevit. vñ. Tu nec auarus eris. nec luxu natefrueris. Nō insan⁹ eris
quisquis sic vivere queris.

Noli tu quedam referenti credere semper

Exigua est tribuenda fides. quia multi multa loquuntur

Hic admonet nos autor ne garrulis et vanis locutōib; credam⁹. qz
de apl's. Nolite credere oī spūi. vi dñe vt z spūs sit de deo vel nō (noli cre-
dere sp). i. assidue (referenti). i. homi dicēti qdā noua et inutilia. vel sic (noli cre-
dere) de facilis (referenti qdā sp) vt inde habeat alienemērū vīctum. sicut io-
culatores et h̄mōi. qz rumorē reseruant v̄l (noli credere qdā) si sunt ma-
gna (referenti) rumorē bonos vel malos. **U**nū nō oī spūi credendū ē. qz
firutes esse vici mentiunt. Raro em̄ est multiloquii sine peccato men-
dacio. vñ qdam. Cerui cauda brevis male celat posterio. Stulti lins
gia leuis peius regit interiora (qz multi multa loquunt). s. falsa quibus
non est fides adh̄stenda. et ideo (Exigua est fides tribuenda). i. paucis
credendū est. qz multa noua incredibilia loquuntur de hoib;. qz raro aut
numq; multiloquium est sine peccato. qz d. Salomon. In multiloquo nō
de est p̄tū. Quid est fides. Fides est sancissime religionis fundamen-
tum charitatis. vinculū. amoris subslidū. sanctitate firmat dignitatem ex-
ornat. castitatem roborat. in iuuenib; apparet. in pauperib; est grata. in me-
diocribus lera. et in locupletib; est honesta. Uel fin p̄m. Fides est igno-
re rei certudo. vñ Raro credatur homini si multa loquatur. **U**nū relato-
ri semp tu credere noli.

Op̄tu peccas. ignoscere tu tibi noli

Nam nullum crimen vīni est. sed culpa bibentis

(Q) potu peccas). i. noli excusare te si peccas porādo. dicēdo vīnu
fecit. qz vīnu sine culpa est (noli ignoscere) immo te corrīgas ne ultraveni-
as ad ebrietatē. vñ Ap̄plus ad thymo. Eili vtere modico vīno p̄pere sto-
machū et alias infirmitates. **U**nū crīmē nō dī imputari vīno. s. bibenti. vi-
nū em̄ bonū est si sumat modice. vñ Bocti. **V**īnu modice sumptū acuit
ingeniū. Et alibi Eliḡ qd̄ valeat subtlet̄ vīna colore. Rare p̄baſ odor.
vīnu color. et sapor ore. vñ d. Aug. et Ebrietas ē calamitas oīm calamita-
tū. culpas marer. radic̄ criminū. origo vīcioꝝ. turbatio capitis. submersio
senſus. repeſtas lingue. p̄cella corgis. naufragiū. castitatis. dedec̄ vīte. ho-
nesti infamia. aie inco:ruptela. vīnu ad hilaritatē cordis. nō ad ebrietatē
natiuit. vñ Potu panissum nō dī id ē remissum. Nā q̄ peccasti plus eđ
turpe patraſti. Ite. Si post vīnatales nō vīni. s. tua latēs et vīni q̄i vi-
te natū. vñ dī a vīna. qz currit p̄ venas et. Alij p̄lus. Si cū vīno moue-
s certamina vīno. Nō decet ascribi qd̄ bibis. immo tibi

Consilium arcanum tacito committe sodali

Corporis auxilium medico committe fidelit

Nec moner nos autor ut secretū nostrū nō alicui nisi fideli & racito so-
cio pmittam ad celādū (Lōsilii tuū arcānū). i. secretū suū (pmitte so da-
li tuo tacito). i. fideli q̄ silū tuū racēdo salūtu te pfacere. vñ Salomon.
A sapientē silū tuū regre. i. a fideli (corpis zc.). silt (pmitte auxiliū tui cor-
pos medico silū). ita cū morbi cūl cognoscat bñ. vñ (fideli). i. q̄e fide-
lē esse noscas. qd est dulci⁹ q̄ hatere amicū cū q̄ audeas oia loq̄ sicut tecū.
Vel hic innuit Lato filio suo ne secretū suū reuelet stulto sed sapienti. vñ
Horazius. Quid de quo q̄ viro & cui dicas ipse videro. zc. Unde si te
medico fideli pmitteāda est cura corporis. ita & racito sodali est secretū suū re-
uelandū. Dicit q̄ (Lōsilii zc.). vñ Res occultāde tacitis sunt participā-
de. Si no vis ledi medico te crede fideli

Successus indignos noli tu ferre moleste

Indulget fortuna malis. ut ledere possit.

Lege sic (noli tu ferre moleste). iurascendo contra deum (successus). i.e. qd
niuit tibi et succedit ex alijs (indignos) qd deo ita pmittit. ipse enim scit qd de
testatur vel de alijs (Indulget fortuna) ad epos (malis) tibi forte ut
alijs ut ledere possit graui in futuro. Tel sic (noli ferre moleste). i.e. gra
uiter cu dolo re et iniuria (successus). i.e. psp eros euenter alioz (dignos) qd
deo pmittit vel indignos alia lra. sicut tu credes qd (fortuna). i.e. deo qd for
tunam et alia hz i manu (indulget mal). i.e. intedite pmotio in maloz ad epos (ve
possit ledere). i.e. eos qd magis se exaltauerit deo medo. qd cito grad altior
tato casus grauius. Juxta illud tollunt in altu yr lapsu grauior ruant z
Et alibi. Qua fortuna voler fies de rhetore psul Fortuna deo no habere pe
des. qd dubia et instabilis est. hz alas. qd ea ad bonos qd ad malos sine yllo
examine cito accedit et recedit Et silt hz duas man. i.e. psp eritatem et adue
ritatem successus deo a succedendo et metaphysica tracta a nauigatibus. qd de
vent succedit qd psp et xplici. vlt (successus) si mala faciat. i.e. malos
euenter (dignos) qd dignos patet p excessib tuis et peccatis. vlt Quid
Leuiter et merito qcqd patiare ferendu. et legitur Que venit indigne pe
na dolenda venit. ylus de rota fortune. Glorior elatus z. Alij ylus Scru
dit hic ille sedet ruit hic. pessundat ille. Fortune mores tales sunt sic dat
honores. Subleuat exaltat z. Et deo fortuna quasi forte vna. qd virae
nuchi pmanet ead. Un depingit ei imago qd volues rotam ppter sui vo
lubilitate. vnl Prae successus noli tu ferre molestus. Sepe mali florere
et post sua gaudia plorent.

Prosperc qui veniunt hos casus esse ferendos

Hinc legius ledit quicquid preuidimus ante.

(Prospice q̄ veniūt re). i.alongo (pspice) in tpe felicitat̄. aggregādo

quod possis expēdere in tpe carissie. vel (p̄fice) in sanitate ne incurras in
futuro infirmitate vel paupertate. vñ Job Si bona suscepimus de manu
dñi. mala autem quare non sustineamus. vñ Thobias Si bona cepisti dño
plante malorum articulo noli dissimulare fidez (hos casus). i. multiplices
miserias q̄ accidunt homini. sc̄ paupertate senectutez & hmoi de miserijs q̄
accidunt in senectute. Horatius in poētria. Multa senē circuueniūt inco
moda. vel qdam. Querit ab inuictis miser abstinet & timeret p̄ti. vel q̄ res
p̄tē timide gelidez ministrat. Dilator spe lōgus iners audizs futuri
Difficilior q̄rū laudator t̄pis acti. (Hos casus) infortunia & miseria. qz
mors est p̄ponēda. vñ Quocumq; gradieris sequit mors corporis vimbram
Et alibi. Ecce securis ad radicē arboris posita est (hoc) Et derivatiue.
qz plens vita ifortunis inuoluta est & miserijs (fercōs) cū patiētia (La
sus) est inopinate rei euētus. & est calus forme in morte. vñ in libro regū.
Quo ceciderit in bello fortis z. & est calus gr̄e. vñ ap̄ls. Qui stat videz
arne cedar in casus glorie. i. gr̄e. Alibi. Quo cecidit bñ & est casus pene
vñ David Et cadet cū dominat⁹ fuerit paupēz (Casus) est accis nois
vel diceōis. cū dī. cuius casus nti. Et est casus locus argumēti. vñ lo
cus a Casib. vñ Seneca. Si anim⁹ prudēs est tria sp̄. p̄spicit. p̄sientia or̄
dinet. futura p̄tdeat. p̄terita recordet. Hā q̄ p̄terita nō cogitat p̄dī vi
tam. q̄ nil de futuro p̄meditatur incedit (incaucus). Prepone ergo in aio
tuo bona & mala futura ut illa sustinere possia & mo derari. vñ Bectius
Multi em̄ sunt q̄ solūmodo de plentib; curat. dicentes Periat q̄ crastina
curat. sed hoc malū est. vñ Se minus afflicti sentit q̄ p̄uidet iētū. Tela
nocent leuius vila volare p̄us. hoc est trac̄tū a cornice qui rigat se tempe
state adueniente. Alij verius meliores. Si tibi sint eure res geste resq;
future. Baudia magna feres erūt tibi p̄cipue res

Rebus in aduersis animū submittere noli

Spem retine. vna spes hominem non morte relinquit

Nic admonet nos autor ne in tpe necessi. tatis animi p̄stātia sup̄pma
mus. Juxta illud Senec. Cōpone mores tuos. atolle animuz tuū ad
uerlus formidata & siste Lōstrue (noli) desperare de salute in aduersitate
et respice ad hoc p̄stāter. vñ (noli submittere animū tuū) si tu es in aduer
sitate noli accēdere aīm tuū q̄ timorez. vel noli submittere). i. humiliare &
dep̄mēre aīam vel aīam tuū (in aduersis reb̄). i. in aduersitatib; q̄si di. noli
desperare. Juxta illud. Brata supueniet q̄ nō sperabit hora (Spem reti
ne). i. spēra in dño. qz (vna spes). i. sola (nō relinquit hoiez in morte) qz hō
in vitium termino vite post⁹ sperabit adhuc vivere. vñ Job Si me de⁹
occiderit tñ in cū sperabo. In aduersitate & egritudine fides hois p̄ba. capitula
noꝝ aduers
aduersitatem
dolos ap̄t
rapuum. qz
regitur. qz
sus pati re
superiori p̄p
frons aplata
dilecta. qz
stabilitas. qz
terram p̄ap
fornicatio
plana. qz
cendo. vñ Z
tas fortuna. v
hunc certu
lom facit. qz
m̄t occula. qz
us imago infr
statu. p̄p
vellet. from
liger. Ende
tan dū p̄p
la et calo. qz
Quidus. Lin
tate rubia. qz
n. Gallic. fo
pilarum. qz h
ura dictur
et in prosper
fa claus. qz
calua in pum
furatur rictu
tom accipit
hoc et huius di
vōn. ille p̄p
puncto habe
pianus p̄p
oculibus. qz
mueris illig
ui. Erilia po
Robustus. qz
tan das. qz
Spes ē expectatio siue fiducia alicui⁹ boni & grā de. Vel spes ē expositio
futuroz bonoz. vñ David. Spera in deo & ip̄te enuictet. Desperatio
p̄o est diffidētia ei. dei misericordia & bonitate. vñ Nemo malis cedat ne
desperatio ledat. Qz spes vincat. vt nos in morte relinquant.

Rem tibi quam nōscis aptam dimittere noli

Fronte capillata post hec occasio calua est

¶ Nec p̄cepto supius dato resonat. scz (Lū fueris felix rē). i. capere debes de aduersis. frons ponit p̄ principio. capilli p̄ abundantia. caluncles p̄ aduersitate. Tū lege sic (noli dimittere) i. remouere (tibi). i. a te (rē quā noscī aptā) scz fore vtile z tibi necessariam. q̄r occasio). i. fortuna (fronte capillata). i. frontis capillate existens. ita q̄ isti genitiui frontis capillate regatur ab hac dicoē occasio. ex vi dēmōstratōis essentie. z ponit ibi causas p̄ casu. vi in doctri. Multier egregia forma. i. egregie forme. i. fortuna p̄spira q̄ p̄parat fronti capillare. q̄r bona nō est nuda quēadmodum frons capillata nō carer capillis (post hec). i. p̄sequenter est (calua) b̄o. is id est nuda z aduersa. z ita q̄ capillatura intellige. p̄spiritarez. p̄ caluiciem aduersitatē. Vel aliter ut dependeat p̄ structio a p̄cedēti p̄su (noli dimittere rem aptam tibi fronte capillata). i. dū tu es in p̄spiritate (occasio). i. fortuna q̄ est capillata in sua (fronte). i. p̄ncipio est (calua). i. decepcōnib⁹ plena (post hec). i. post̄ dederit tibi multa bona deciper te pauperēfa ciendo. viii Horatius Lucrū summisq̄ negat stare diu. Hec est cīm firmatas fortune. ut nullū faciat securū. hec est securitas. ut nullū faciat certū. hec est certitudo ut faciat dubiū. viii Alexander. Solaq̄ nobilitas stabilem facit rē. Vel aliter expone z idem intellige. ut habetur ad picturā forme (occasio). i. fortuna. Et nota q̄ fortuna celebrabatur rome. p̄ dea cuius imago in fronte erat pilosa. caluavero in posteriori parte. per q̄d datur. Intelligi. p̄spiritas z aduersitas fortune. siue intelligatur fortune fallacia. vel aliter (fronte capillata). i. frontis capillate. i. homo diues ab amicis diligitur. Unde puerium ēdiu capillatus eris. id est ab ūdans dūtīs tam diu hætebis amicos (post hoc) id est cum p̄spiritas defuerit (occasio erit calua) quia amici tui sicut in tempore necessitatis recedent a te. viii Quidius. Lū fueris felix multos numerabis amicos. Tempora si fuere nubila solus eris. Et alibi. Sorte parat misera que sit dilectio vestra. Vel sic (fronte capillata) fortuna dicitur esse ceca z habere frontem capillaram. q̄ homo qui est in p̄spiritate cecus est quādo non privedet futura dicatur habere occiduam. id est partem caluam z videntis est. q̄r duz est in prosperitate vider que sunt bona z mala. z potest ergo sic legi (occasio calua) id est fortuna. ita q̄ hec dicit (capillata) sic nominatio causa. calua in prima z posteriori parte. Vel aliter sic sensus. Si aliquod bonū offeratur tibi. leet sit parum. non detes refnare dum hætes opportunitas rem accipiendi. quia si forsan hoc non accipias non hætebis aliud. Et hoc est (noli dimittere) si offeratur tibi rem paruam quam noscī futuram aptam) litter parum valeat. Et hoc est (fronte capillata). id est dum in principio hætes opportunitatem et copiam retinendi. Per frontem accī piamus principium. quia frons est altior. et prima pars capitis. Per occasionem enim caluam intelligimus finem. hoc est si refutaueris aut si renueris illaz rem accipere. nihil hætebis. quia (occasio postea erit tibi calua). Et sic potest legi de oportunitate aliquid faciendi. Unde versus. Nostris fortunam pedibus dixerem carentem. Pennatasq̄ manus dixerunt hanc et hætere. Alij autem sequuntur versus. Fronce capillata

E lliij,

facies est lumine ceca Post depissa ea par est sine lumine mecha. Pro te capilla
lara bona res non sit reprobata. Qui mouet illi quos dimisere capilli.

Quod sequitur specta. quodque imminet ante videto

Illum imitare deum qui partem spectat utrāq

Tunc eato admonet filii ut ea q̄ futura sunt necno instatia p̄ cogitem⁹
ut melius de eis disponamus Iuxta illud. Si q̄s h̄z fundare domū nō
erigat in altuz. Impetuosa manus. intrinseca littera cordis. Premedite⁹
opus z̄c. Construe sic (specta). i. plidera hoc (q̄d lectur). i. futur⁹ (q̄d
q̄d iminet). i. q̄d instat et p̄sens est (ante videto). i. p̄uideto. et p̄t ec vna dī
cīd vel due dictōes. vñ (an videto). i. p̄us p̄sens q̄d futur⁹. q̄d p̄mo de te
mus p̄siderare rem p̄leme. et tūc futuram. vñ subiugū (Illum imitare deuz)
sc̄z ianuā qui est deus anni. et ideo dicil bifrons. quia respic annum se-
quentem et precedentem. vel orientem et occidentem ppter cursum solis.
Unde Jane biceps anni tacite libentis origo. vel (imitare illum) deum
omnipotentē (qui spectat utrāq partem) et corpus et anima vel p̄sentia
et futura. vñ Rem precedentem videoas et cerne sequentem. Bifrontē ia-
num fieri non predico yanū.

Fortius ut valeas interdum parcior esto

Pauca voluptati debentur. plura saluti

Nic inuitat auctor filium suum ad sobrietatem ne per ingluissem corpo-
ris anime detrimentum incurramus. Dicit ergo (esto parcior). i. mode⁹
rator in viciu. vestitu. et in verbis (ut valeas fortius). i. efforrior et sani-
or in corpore et in aia. In corze q̄ multi sunt qui p̄ ventris ingluissem infir-
mantur. in aia. q̄d numia voluptas corporis perimit aliam. vñ Multi teiu-
nat ppter sanitatem corporis. vñ Parcio sepe cibis. nā tu sic sanior ibis Alij
ieiunat ut videatur sancti. sc̄z hypocrite. vñ phariseus. Jeiuno bis in sab-
bato. Alij ppter aurarietā. vñ Langere para timet. qm̄ minuas aceruus.
Alij ppter salutē aie. vnde Jeiunarent omnes z̄c. vnde Darceratio
carnis est ieiuniū. vigilia. implorio decalogi. et multa alia que quiliter pos-
test hatere vel videre. vñ Jeiunat sanctus medicus simulator augurus.
Spiritui carni vicio cause retinend⁹ (Pauca voluptati) quasi dicere. de-
bes facere pauca. ppter voluptate⁹ plura vero ppter sanitatem corporis ani-
me precipue. q̄d legitur At precū para hec corpore maius h̄z. vñ. Quis
re quid aurum. quid argentū. quid forma. quid ordo clientū. Quid cele-
bres fundi breue festum gaudia mudi Nulla fides eius hodie mala. cras
quoz peius. Condecer his vti. sed nō p̄ferre saluti. vnde q̄das. Gloria
nulla tui. sed tempore dūpt vti. Omnia virtuti preponere tuez saluti. Reſ-
q̄d salus paucus vule ipsa volūtas

Judicium populi nunc⁹ contempseris vnius.

Nenulli placeas. dum via contemnere multoae.

(*Judicij pplici*). i. arbitriū publica autoritate inductus. vñ Salomon
Fili mi ne initar, prudētiae tue. Initio sue q̄ opinionē arbitriū sui opinioī
multoz anponit. vñ (*Sic ratis q̄ placeas nulli*). i. q̄ nō placeas alicui. s̄z
displaceas oīb. Vel sic(ne) pue nō placeas nōnulli. i. alicui. i. initio tuo
q̄ vellet ppter malū tuū q̄ p̄cneres multos vt inde malum tibi cuenerit
Seneca. Quis le h̄z male. qd̄ ē optimū pdit. *Contrue(tu vñus)*. i. solus.
Cñq̄ p̄cperis. iudicij plurimoz ne oīb displaceas (dū vñ p̄cnerere mul-
tos). i. dū culpas. qd̄ facit ē a multz. s̄z fñiam multoz. vñ Spernere mū-
dum. spernere nullū spernere sele. Spernere se sperni. quatuor ista branc
Alij versus. Non tibi nate neges populo sub iudice leges. Nā nulli ple-
bis multos spernendo placebis.

Sit tibi precipue quod primum est causa salutis.

Tempora ne culpes. cum sint tibi causa doloris.

Lege sic(cā salutē). i. sanitatis corporis (sit tibi p̄cipue) in aio tuo q̄ de
alij q̄ nō sunt corporicaria (qd̄). i. q̄ hoc est (pmū). i. p̄cipiuī. q̄si dicere
an oīa sanitas corporis ē perēda. z b̄m geriles qui plus curabāt de salute
corpis q̄ aie. Nos aut dicim⁹ sic(cura salutē). i. aie (sit tibi p̄cipue) q̄ de
alij reb̄ oīb. q̄ aia dignior est corpe. **Tpa ne culpes. cū sint tibi cā do-
loris**. q̄si dicere. cū eritudo tibi cuenerit vel instabit nō iponas culpas
tp̄ib⁹. cū tu sis culpabilis z sis tibi cā infirmataris. Soler em qdā dicere
tp̄s est malū z pñciosum. cū nullū tp̄s sit in se malū. s̄z malicia h̄oīm illud
facit (salutē). i. sanitat̄. Et est sanitas integritas corporis z tēperātia natu-
re et calido humido qd̄ ē sanguis z c. vñ Prima sit in cūctis s̄g tibi cu-
ra salutis. Tempora nō flebis si corpus forte dolebis

Somnia ne cures. nam mens humana (quod optat

Lum vigilat sperat per somnum cernit idipsum.

Somnia ne cures z quasi diceret. noli habere curā in somnijs. q̄r de
Salomon *Hulco* fecerunt errare somnia. z exciderūt sperantes in eis. Ec
est sc̄idū. q̄ somniū z somnus difficerūt. q̄ somnū est imago q̄ videt de no-
cte in somnijs cēstis veritati. Somn⁹ yō est sopor mētis. z ipa q̄es hoīs
qñ alij dormit. Et describit somn⁹ sic a *Secūdo p̄bo*. Somn⁹ est mor-
tis imago. laboz. reches. medicoz. expimētū. i. infirmatiū vorū. miseroz
desideriū. vñtueri sp̄us reches. Q̄ est sc̄idū q̄ somnus dī. multis modis
Sonus p̄prie s̄m q̄ dicunt est. est reches corporis venies tui desiderio z obliu-
ione delectabili. vñ *Quidij* de arte. Stulte qd̄ est somnus. gelide nisi mor-
tis imago. Qñq̄ dī morte ch̄risti. vt ego dozimui z somnū cepti. Somn⁹
etia idē est q̄ amor terrenoz. vñ *Si dectero somnū oculus meis* z. Som-
nus idē est qd̄ corporz acidie ad faciendū bonū. vñ *Aplus*. Hora est iam
nas de somno surgere. Qñq̄ idē est qd̄ exrasis mētis in qua aliqd̄ reue-
lat hoī p̄ angelū dei. vñ in euage. Angelus apparuit ioseph in somnis. vñ
Angel⁹ in somnis ad ioseph talia fatur. Ut puer hinc fugiat. ne cū puer⁹
moriat. Qñq̄ dī corporz. vñ in Gene. Jacob audiēs q̄ filius suis venire

quasi de granī somno euigilans ait **T**e^te^r Gregorius p̄memorat q̄tū
or genera somniōꝝ dicens. q̄ quedam veniūt ppter nūmīa voluptate eoz
q̄ somniant siue ppter vanitate siue ppter vīni et cibī crapulam q̄ sunt sper
nenda. q̄r vbi plura somnia ibi plures vanitates. **A**lla hveniūt ex phācas
mate. i.e. suggestione diabolica q̄ omīa sunt vitanda. **A**lla ex cogitato. q̄
nemo licet sc̄us p̄t evitare **A**lla ex reuelatōe diuina. sicut legis de ioseph
et hec nullatenus sunt spernenda. vñ Somnia ne cures. q̄ fallūt somnia
plures. Scriptū est em q̄ multos fecerūt somnia errare et multis curas
iniecerūt (nā). p q̄ (mens humana). i. mens multoꝝ stultiorū (sperat) se
habiturā (qd optat dū vigiliat). i. illud qd cogitat vigilādo somniā dor
mīendo. vñ Claudioꝝ. Qia q̄ sensu volūtūr vora diurno. Corpore so
p̄to cibi reddit omīa q̄es. Horūcēdo inquā hac sola de cā. qz (ceruit). i.e.
videſ ſibi cernere ſomnādo illud qd videt vigilādo. et ita fallūtur. q̄r per
ſomniū nō p̄t haberi. Vel aliter (nā mens humana qd optat dum vigi
lat) id est vigilando ſperat ſibi habere idipſuz per ſomniū. i. cernere puta
in viſione ſomniū. Alij verſus. Sollicitus durat fruſtra qui ſomnia curat.
Nam quod homo ſperat ſomniū ſibi ſepe reuelat.

Noc quicunq; velis carmen cognoscere lector **H**ec precepta feres que ſunt gratissima vite

Mic incipit tercia diſtinctio huius operis in cuius p̄ncipio p̄mittit au
tor quādā exhortatōem. q̄ diu dicit in q̄n xp̄p̄tes. Primo em inuitat lector
re ad legem carmē ſuū. qn dicit (Hac quicunq; velis) Et aut carmē opus
qd pedibus p̄tat. et ipius artis dispōne p̄nūcias dicitur sic. qz carpeim. p̄ferat
diſtinctū q̄ partes et deriuatur a carmino as are. vel a carmē dea. que p̄t
mo inuenit carmen. vel a carminus carmini. qd est arbor ſuper quā ſolent
ſtudere poete. vel a cano is. qz carmen est qdam modus cantus. Secundo
exhortat lectoris q̄ liceat multa p̄cepta audire in p̄missis diſtinctōib;. et nō
cefer ppter hoc iterū audire et animū ſuū ex virtutib; et ſcientiis informa
re. et hoc est qd dicit (Hec precepta feres) Dicit cm̄ Salomon. Delius
est ſenectus addiscere q̄ ignorare. Item audiens sapientior erit. et
intelligens gubernacula poſſidebit. Itē audiat sapientiā auris tua. Itē
legitur Plato octagesimo anno ſcribens mortuus est. ſiliter Socrates
nonaginta nonuē annos habens in ſcriſtēti et docendi labore virū ſinuit
Itē lucet cato etſet ſenex. nūc̄ carmen ceſauit diſcere. vñ quidā Glorie carē
vicio tanq; ſis eras moriturus. Intendens ſtudioꝝ quaſi vita nō caritū
rus. Tercio ſubdit cām quare nō detemus ceſſare in doctrina. imo ſemper
per audire et auditā memorie p̄mendare. qz homo ſine doctrina et ſcītia
quaſi mortuus est. vñ dicitur. Nam ſine doctrina re. Gloriere enim vno mo
do est in deo credere. et opera iusticie facere. et eoz ſcientiis et doctriniis ap
plicare. Th̄i in euangelio. Qui credit in me etiam ſi mortuus fuerit viuet
(credit) dico p̄ bonā ſide operantē p̄ dilectionem (ſi mortuus fuerit) ſeſz
vīa culpi et ignorātie (viuet) iterū in p̄ſenti p̄ grām et p̄ gloriam in futuro
Patz ergo q̄ ſine doctrina et dileccōe hō mortu⁹ est. Quarto inuitat le-

etorem ad multiplex modū qđ puenit ex doctrina. vii **L**ōmoda multa
feres. si nautē sp̄reueris illud. Nō mescriptorem r̄c. **Q**uinto & ultimo qđ
p̄minādo & increpādo & culpā imponēdo si doctrinā noluerit recipere mo-
uet lectorē. vt si ppter multiplicē vilitatē doctrinē ad audiendū ab moue-
atur. saltem minis & increpatiōib⁹ ducat. excusans sc̄ip̄m & doctores. qđ si
parati sunt docere. licet alij m̄tores nolint audire culpa nō est i doctorib⁹
sed in discipulos refundenda. viii **O**t (Inautē sp̄reueris illud) Nō me scri-
ptore. sed te neglexeris ip̄e) Dicit ergo (Hoc quicqđ velis) **L**ū em in p̄
missis distinc̄tōib⁹ multa precepta dedit. & dat. que nō intellecta nihil p̄fiz-
cerent. ideo nos admonet vt nos tam in premissis qđ in sequentib⁹ intel-
ligendis curā adh̄iteamus. & intentōem purā & tenuolam p̄teamus Et
inuitat lectorē vt legat & relegat. qđ nemo repente fit sapiens r̄c. Et ali-
bi. Serua venit v̄sus ab armis. **C**onstrue sic (O lector quicqđ velis co-
gnoscere) id est intelligere & sc̄ire (hoc carmē) qđ meūz (hec p̄ceptōferes)
id est sequeris. v̄l (hec p̄cepta) id est talia (que sunt gratissima vite). i.
efficacissima ad vitam tuā vel nostrā morib⁹ informantā & etiam instruē-
dam. viii **Q**uisquis adesse velis & carmen dicere queris. **L**um montis
multis dicas p̄cepta salutis.

Intrue p̄ceptis animum. ne discere cesses

Fam sine doctrina vita est quasi mortis imago.

Tunde Hieronymus Felix est animus illoꝝ qui se p̄tutib⁹ instruxerūt
qđ melius est senem addiscere qđ ignorare (ne discere cesses) vii **I**sidorus
Dicit qđ nescis. esto p̄us auditor qđ doctor. & sume disciplinam magistri
viii **D**isce puer dum tempus hater euo puerili. Ne te non didicisse fleas
erate sensili (Nam sine doctrina vita est quasi mortis imago) qđ sicut spe-
cies in speculo per se considerata nihil valer. & sicut tabula rasa in qua ni-
hil depictum est parum valer. Ita hominis vita sine doctrina non est ve-
ra vita. sed imaginaria. **T**unde anima etiam in principio sue creationis est
quasi tabula rasa in qua nihil est depictum. sed depingibilis scientiis & vir-
tutib⁹ (mortis) qđ qđ quasi mortuus. & quasi aīal brutū est ille qui nō ad-
discit dum sit iuuenis. viii quidam. **D**um iuuenes estis & tempus habere
potestis. Quare non discitis ne tanqđ bestia sitis (imago) **V**ylarius de
trinitate dicit. Imago est rei ad rem coequādam imaginata & indiscereta
similitudo. quia dicit imago quasi imitago. de imitor aris. quia illum (ad
cuius similitudinem sit) imitatur. id est imitari deter **D**isciplina est om-
niū boniū motus ordinatus dispositio decens in omni habitu. Intrue
inquam tibi modo (ne cesses discere) dico qđ discas (narrā virg.) humana
(sine doctrina) existens. i. sine disciplina. illa vita est quasi mortis imago
Dicit em qui nihil dicit vel qui nihil seit est quasi mortuus. licet nō cor-
poraliter tamen animo. **D**oris exponitur supra vbi **O**t. In mortem alte-
rius spēm r̄c. Alij versus **I**ntrue tu mentem fili rationis egentē **M**ens
sine doctrina manet in se & erit ruina. Quid est vita. Vt ea est trax̄ leti-
cia. miseroꝝ mestitia. expectatio mortis.

Commoda multa feres. si autem spreueris illud

Non me scriptorem. sed te neglexeris ipsum

(Quomodo multa feres) dico q; tu feres hec p̄cepta q; sunt gratissima
vite. si aut̄ hoc facias (feres multa q̄moda) ita dico si informes aim tuū
meis p̄ceptis (sinautē). p; fz; z; p; si; b; si; spreueris illud). i.; despereris t; paruis;
p̄cederis p̄cepta mea. Non me scriptorez r̄e) quasi diceret. nō dāno meo. sed
tuo x̄tēnes doctrinā mēā. quasi di. nō ad inēcomodū mōū erit. sed ad tuuz
Duplicē em̄ est scriptor. sez mechanicus t; artifex. Mechanicus scribit so/
lāmodo. Artifex aut̄ q; scribit z agit. Sinautē p̄t ec vna dictio vel due di/
ctioz. si sint due dictioes. tūc sū ponit p; sed. t aut̄ p; certe. si est vna di/
ctio tūc ponit p; fz; z; p; si. vñ Carmen si spernis tibi maxia cōmoda p̄dis
Nec cōmen̄ mūlsum sed te neglexeris ipsum

Lum recte viuas. ne cures verba malorum

Arbitrij nostrinon est quod quisq; loquatur.

Hic admonet nos autor ne sub vite puritate t; ignorantie iniquorum
medacia timeamus. Dicit g; Seneca Malis disp̄licere laudabile ē. Di/
cit g; (Lū viuas). i.; cū viuere dectas vel velis (recte). i.; inoccēter t; iuste (ne
cures verba maloz). i.; ne sint ubi cure p̄ba (recte). i.; ne cures si mala dicunt
supple intuiste. q̄rum em̄ in nobis est detekm̄ mala p̄uidere corā oīb; hoīb;
sicut dt ap̄ls. Si aut̄ improba mala de nobis dixit nō est curādū. Sed
h̄ est curādū vt soli deo placeamus. Vñ bri eritis cū vos odorit mūd̄r̄ē
(nō nostri arbitrij). i.; nō nostri iudicij. i.; nō iudicamus. imo reprobamus
(qd̄ quisq; loquaf). i.; indear singulis p̄bis garruloruz. vñ Salomon. Noli
rindere stulto luxta stultitiam suā rc. Vñ sic (arbitrij nostri non est q; quisq;
loquaf) q̄si diceret nō ē nostre p̄tatis ora loquētū claudere t; p̄fclere. vñ
(nō ē nostri arbitrij). i.; iudicij. q̄si diceret. Noli celere de q̄libet p̄bo quod
hoīes p̄ferūt. Si tu es bon⁹ noli curare qd̄ mali dicunt de tua glōna Da/
li em̄ bñ loq; neciūt. Vñ (nō ē arbitrij nostri). i.; inostre volūtatis (qd̄ quisq;
loquaf). i.; loq; tur p̄is iūctiu. p̄ p̄tū iūctatiū. Dicit g; (Lū recte viuas
ne cures p̄ba maloz) vñ Bernard⁹ ait. Circa p̄bū cuuslūtēt esse sollicit⁹
tū summā stultitiam ē r̄e. Alij p̄lus. Tu diues moy ne cures p̄ba maloz
Nulli scire datur sp̄ qd̄ quisq; loquatur.

Productus testis. saluo tamen ante pudore

Quātūcumq; potes celato crimen amici

Hic docet nos autor. q; si testimoniu adducamur veruz confiteamur
et saluo pudore nostro amicoz crimen inquātū poterimus celem⁹. Vñ
dicit (Productus testis r̄e) id est si adducetus in alius re testimoniu
fueris coram iudice vel arbitro (celato crimen amici quātūcumq; potes)
id est pro posse tuo celare studeas. q; dt Salomon. Qui fidelis est celat

amicissimū. Si autē alij censerūt illud caue ne videarīs mentiri vel piurare.
et h̄ est salvo m̄ an pudore). i. reuerēta verecūdia exūte salua. ita q̄ non te
manifeste. metiri alij sentiat. s̄z dic veritatē. vñ Iis. Iste erit p̄dēnat⁹ apō
deū q̄ aduersus inno cētē fallū testimoniū. Et testimoniū em̄ et p̄ signa
alicui⁹ rei p̄cedētis fratio. Et em̄ Salo. in puerib⁹. Amicus fidelis. p̄re
ctio fortis. q̄ aut inuenit eū inuenit thesaūrū. vñ Lū fueris testis nō pudor
h̄ est ribitatis. Nec d̄z dicit p̄ te tūc crimen amici

Sermones blandos blesosq; cauere memento

Simplicitas veri fama est. fraus ficta loquendi

(Preceptū est ut suauitātē adulandi in nob̄ vel in alio deuitem⁹. dr g
(Demēto cauere). i. vitare in te vel in alio (sermones blandos et blesos)
i. suaves et teneros. i. balbutientes adulatores vel molitos. Juxta illud.
Sunt sermones eius sup oleū et ipsi sunt iacula. Caue et blandos sermo
nes in te. q̄ vir sapientēs nō d̄z multū blande loq;. Juxta illud. Verba sapie
tis sunt q̄sī stimuli. et q̄sī clavi in altū defixi. Clavis et stimulis p̄ba sapie
tū comparant. q̄ culpas delinqūtiū nesciū palpare. sed pungere. Sim
plicitas et. vere cauēdi sunt blesi et blandeloquētes et mansueti videant
et simplices. q̄ simplicitas est ballū falsitatis et fraudulētis. sicut veritas
innocetis. Est em̄ qdā bona simplicitas. qdā nō bona. vii (Simplici
tas veri). i. veritatis. illa est vera simplicitas (est fama) et laudabilis. id ē
hō. q̄ est simplex in multiloquio est famosus et laudabilis. s̄z (ficta simpi
licitas loquēdi est fraus) ita ut ficta sit nī casus singularis nūeri fēi. ḡ. vt
acti casus pl̄s nūeri neutri ḡ et tūc dicas sic (Simplicitas loquēdi ficta)
i. fictas adulatōres et adulatōres. simplicitas in quā talis ēfraus. i. frau
dulēta q̄sī dī illi q̄ fingit se ēē simplices in loquēdo sunt fraudulēti. Un
memēto vitare blādos fitones eoz. et illa leccēra ē bona. Et aliter (fama
veri). i. veritas q̄ vez ē fama muleoz. ē simplicitas loquēdi ficta est
fraus. Et aliter et incipe a superiori psu. H̄mō (Demēto cauere). i. sis cau
sus et circūspect⁹ simplicitas loquēdi fitones blādos ēfraus. vii caug
as ab hmō simplicitib⁹. et h̄ ē (fama veri). i. multi sapientes ita sentiunt In ve
ritate blesi dicunt q̄ blādiēdo et balbutiēdo fitce loquunt. vii. Qui mel in
ore gerit et me retro pūgere qrit. Eius amicitia nolo mihi se cia. Alij suis
Sunt tibi vitādi sermones vndicis blandi. Sub specie verinos fallū se
pe seueri. Et alibi d̄z. Sub spē tincta macra sub simplice veste. Sūt hodie
fraus inuidie mentis inhoneste.

Segniciem fugito que vite ignavia fertur.

Eum animus languet consumit inertia corpus

¶ Segniciem multis modis. Primo idē est qd̄ sine igne. vel scorsum
ab igne. i. vigore animi vel ingenij. Una segniciem fugienda est p̄mo vitā
do ocia corporis imoderata. nō vacādo potionib⁹. p̄iuatoib⁹. ludis luxure
sommis imoderatis. q̄ sequeur ista debilis efficiet et ad luxuriā p̄teru⁹

f i.

est. vñ Quidius. Languor et immodici sub nullo vindice somni. Eripitque
omnes animi sine vulnere vires. Itē. Attuit incautis desidiosus amor tē.
Sed oī insistendo alicui opī. Tercio fugienda est segnities ita q̄ nemo illō
qđ p̄ facere in orationē nō differat usq̄ cras sicut faciūt legnes. Cōtra qđ
dī Horati. Incipe vincere directe q̄ protegas horaz. Rusticus expectat
tē. Lucanus. Tolle moras semp noctis differre paratis. vñ. Ep̄pls. Nō
legnes efficiamini. vñ imitatores eo q̄ in fide et patria hereditabūt p̄
missionē. Et est pigritia tarditas corporis pueniens ex metu laboris cōscie
quētis. Ignauus dī q̄stigne animi vacu⁹ mēte. Inde ignauia Quid⁹.
Eternis et ignauis corrūpt oīa corpus. Et capiat vietū nī moueatūr aq̄.
Dicit ḡ (futuro segniciē). i. ocio et desidū sive pigritia. Se inseparabilis
pp̄sistit idem valer qñq̄ t̄tū sine. vt sedulū q̄st sine dulia vel dolo. Se
curus q̄st sine cura (q̄ fert). i. q̄ dī esse (ignauia vite). i. corruptio et accidia
Et dī accidia a con grece qđ est triste latine. Dico q̄ deutes oīa (nā cuī
animus languet). i. languidus est. i. nullo studio est exercitat⁹ (inertia).
i. pigritia (sumit). i. debilitat et eneruat corpus. q̄ qñ vides aliquę p̄
grū corpore p̄ores illū intelligere segnem aīo et infirmū. Iners dī q̄st sine
arte. Inde inertia dī. vñ Segniciē linq̄s te nō ignauia vincat. Cū mens
langueat caro defectua pigrescit.

Interpone tuis interdum gaudia curis.

Ut possis animi quemvis sufferre laborem

Hic p̄cipit autor ne aliq̄ sp̄ labori insitiae. sed aliq̄ indulget la
bori vel opī. q̄ dixit sup̄ius. Discerne cessest nō vacādo q̄tī. h̄ insitien
do alicui opī. possit querere filius si semper insisteret labore. Ad h̄ r̄ndet po
nēdo moderatia in eo qđ dixerat supra. dices q̄ nō sp̄ labore dū est. h̄ eti
am ocio vacādū. vñ dī (Interpone interdū gaudia tuis curis) q̄ h̄ cu
riosus nūc q̄scit. vñ Lura dī q̄st cor vrens Quid⁹. Oīa corpus alit
animus quoq̄ pascit illis. Immodicas p̄tra tē. Idem. Quod caret al
terna req̄e durabile nō est. Idem Ferreus assiduo sumit anulus vñ.
Et p̄pter hoc nō est bonū sp̄ esse in labore. Legit em q̄ diuina sapientia
vel prudētia disponit q̄ nos succedit die. q̄ si semper nos esset h̄o deficeret
si semper dies nimis laboraret et nimis labore deficeret. et ideo nos data fiz
it ad q̄scendū. Vñ qdam Scare diu n̄ escit q̄ nō aliquād q̄scit. et illud.
Itēbus assiduis fieri hebes qñq̄ securis. dī ergo (Interpone tuis tē.) vt
possis sufferre. i. sustinere (aīo quemuis) id est quemlibet laborem. ita q̄
quemuis sit vna dictio. vel due. Vñ Gaudia sepe tuis debes adiūgere
curis. Sic superare datur sicut fortuna minatur. Vñ sic Tuas matu
ris admīscens gaudia curis

Alterius dictum factum ve ne carpseris vñq̄

Eemplō simili. ne te dī erideat alter

Hic p̄cipit autor ne facias vel diccas alicui. 2demnemus vel reprehē

Damus. et hoc respicit ad illud quod dixerat superius. s. Nemini irascens quis dicitur.
cerer. noli aliquem deridere ne deridearis ab aliis. qui deridet deridebitur. Ut
et in Aliano. Si quid est tute nites ne despice quemque. Et talia quidam forsan
ille nitet. vñ Apłs. Arguite ne arguamini. Larpo is multa fecit. vñ Cor
po dum lanas trahit. Dicit gne carpseris. i. redargueris vel despiceris
ris (vñq). i. aliquid tibi vel in vita tua aliquem (Exemplum simile ne te) q.d. noli
aliquem deridere ne tu deridearis ab ipso. vñ Nullum dicere reprehendas vel faci
entem. Ne tales risus alios sis ridiculus visus

Quod tibi sors dederit tabulis suprema notato

Augendo serua ne sis quem fama loquatur.

¶ Quod tibi sors dederit et ceterum. quod si diceret. non sis sollicitus de pecunia con
gregada vel de possessionibus ampliatis ut eas reliquias hereditibus. quod quodam
quotiescumque modo et turpiter acquirunt ut diuitiae sint. in fine enim faciunt testamentum
tum magnum ut diuitiae appareant. vñ (Quod tibi sors dederit tabulis suprema
notato). i. scribere in tabulis illud testamentum quod habebis ex dono fortunae
(serua) caue augendo patrimonii (ne sis quem fama loquitur). i. ne turpiter ac
quisitio sis infamis. videlicet propter rapinam vel usurpationem aut alterius (notato). i. scri
be tabulis cordis tui. i. memorie amicorum illud lucrum vel illud bonum (quod si
prema sors). i. ultima amputatio capitalis augendo illud iusto modo (nihil
ille quem fama loquitur). i. quod incaute vendis vel emis et nihil lucraris. Et alii
ter (notato tabulis) cordis tui. vel scribere fac singulare illud patrimonium
vel illam possessionem (quod suprema sors). i. mors patris tui vel extrema voluntate
luctas patris tui vel alium amici tui cui vita est in sorte. i. dubio. i. quod est
in senectute vel in infirmitate grauatum (dederit tibi). i. legauerit in memori
a habetas legatum quod pater tuus vel aliquid amicus tuus in morte sua lega
uerit. ut non expedias perdigaliter et post mortem bis facias pia ei. et postea
(serua). i. serua res tuas vel patrimonium vel elemosynam patris. vel amici
tui. et hoc porius augendo quod perdigaliter exponendo vel (serua) ea quod habes
Non seruare quodammodo est augere (ne sis quem fama loquitur). i. ne infamia
soneret de te. ne dicatur sis perdigas dispelatoribus. quod dilapidatores. perdi
gi vituperant. Et ubi perdigas quasi percul gerens vel disperges. vel nedigas
quod tu sis ignarus patrimonii tuu dimittendo vel quod nihil agis per anima
patris tui vel amici quod dimisisti tibi bona quod possides et expeditis. Et sic
et incipe ab inferiori plus (serua). i. serua rem tuam iusto modo nec illam perdi
galiter expendendo (ne sis quem fama loquitur). i. postquam venis ad senectutem
notato in tabulis. i. fac bona memoria testamentum tuum. (notato)
dico illud (quod suprema sors). i. extremitas vite tue est mors. quia
mors est ultima linea rerum (dederit tibi). i. reliquerit ad hoc. ut facias
testamentum. ne liberi tui post mortem habeant occasionem litigandi inter
se. quia sunt nonnulli qui ita exinaniscunt sua. et consumunt bona sua quod
non habent in morte de quo faciunt legatum suum. Sunt etiam alii qui
habet plura habent ramam ne sciant domini sue disponere. et postea heredes
litigant inter se et se se mutuo interficiunt. vñ plus. Ut manus gratias celeb

F. 11.

stib⁹ ⁊ sine late. Qd p̄let t̄ps h̄ patiēter hate. Alij ysus Morte sorte das
tū tabulis sit q̄si notatū. Et serues actū. ne canet fama retractū.

Lum t̄bi diuitie supergant in fine senecte

Bunificus facito viuas non parcus amicis.

Hic docet autor hoies eē parcos in iuuentute. q̄r dñm p̄it viuere ⁊ eē
largos in senectute in fine vite. vñ (Lū tibi diuitie) q̄si dī. tūc debes eē coſ
piosus ⁊ lar̄i cū p̄z vite tibi su p̄est. q̄r Sene. Monstro sils est
auricia senilis. dt ḡ (Lū diuitie supergant tibi) i. abūdent (in fine senectut
te). senecturis tue Senec⁹ em⁹ ⁊ senecta idē s̄t̄. sicut iuuentus ⁊ iuuenta.
Quid est senect⁹? Senectus est oprāti malū venoris imp̄s. mōs cōis.
iuuenta sediū. geitas recitūdinis (facito vt viuas) iūc munificus. i. larg⁹
(nō p̄cas). i. auarus (amicis cuius) q̄r m̄z est cur senes sunt auari cū parū
t̄pis hateat viuere. Quid sunt diuitie. Auari pond⁹curaz minister. des
leccatio io cūda. iſariabilis inuidia. res deliderata. deliderium inexplēble
os excelsū. inuidie p̄cupiscēta. vñ Senio diuies. cū quo t̄pe viues Hult⁹
multa dabis nec amicis plura negabis. q̄r amic⁹ est deliderabile nōmē

Utile consilium dothinus ne despice serui

Flullus sensum (si prodest) temp̄seris vñq̄z.

Hic ait autor q̄iter dñs se d̄z habere erga seruū suū ⁊ seruus erga
dñm. q̄ d̄z credere p̄silio serui huius sit vtile. ⁊ q̄ nemo d̄z p̄tenere vel vilipē
dere sensum alter⁹ si. p̄ficiat ei oñdit dicens. Utile oñliū dñs ne despice
serui) Vñ notandum q̄ bonū est p̄esse domui sue. sicut p̄z p̄bba Salo. i. p
verbis. filio ⁊ fratri ⁊ malieri ⁊ amico nō des p̄fereat sup̄ te in vita tua.
Qm̄ ḡ bonū est p̄esse domui sue. sicut p̄z p̄bba Salomonis. vñ videndū
est q̄iter dñs se deteat habere supra familiā suā ⁊ oēs alios de officio ser
ui. ⁊ t̄ce. qd sit vtile ⁊ in quas ḡres hateat diuidi. Dñs d̄z se habere ad
familiā liberaliter. caute. sollicite. moderate. prudēter. vt p̄cipiat p̄cipiēda
vitat fugienda. p̄micerat facienda. i. oñb⁹ eē major Seru⁹ d̄z se habere ad oēs
eodē mō. q̄o Sene. Negociop̄ q̄q̄ diuersa sunt officia. q̄r officiū ē p̄/
lati sue dñi sue maioris exultimare. ḡrege potestatē euitare. retinere docu
mēta. seruare leges ⁊ causas fidei sibi p̄missas. Item p̄grini officiū ē nō
hil p̄teme gozii suū gerere ⁊ nil de alio q̄tere. Privati p̄o seu serui est of
ficū pari iure viuere cuius nō nimis submissum nec nimis offerentem se
velle pudica vel honesta. Itē officiū serui est res sibi p̄missas fideliter cu
ſtodiare ⁊ dñs suo put melius poterit sane p̄fulere. ⁊ q̄cqd ab eo exigis cō
plere cauteles ḡarrulitate. Nāq̄ lingua mali pars est. pars pessima seruū
Serui ḡ est penuria sine murmuratōe sustinere. tñ si nō sit verecūdia. sc̄z
dñs suo. vñ Lucan⁹. Non sibi sed dñs graue sit cū seruū egestas. Vñ d̄z
tale dñm eligere cui seruire nō dedec̄ est. Nā dignitate diuantis honosat
obseq̄ serui. Uiso q̄iter dñs d̄z se habere ad seruū ⁊ ecōuerso vidēdū ē q̄d
sit vtile ⁊ dispensatio eius. Utile est quod propter fructūm expēndendū

Et. **D**ividis autem vestre in bona animi et corporis et in bona fortune. Bona animi sunt virtutes et scie et huiusmodi. Bona corporis sunt rectitudo, nobilitas, velocitas, robur, magnitudo, quod sepe plus in conodi quam fructu affectat. Bona fortune sunt opulencia, platio, gloria, fama. Ad opulentiam referuntur pietatis, clientele, peculium, thezaurus et huiusmodi. Sub predictis edificia primum agri, et huiusmodi. Unde dicitur existens domino non despice puerum serui, sed sit virile, quia si consilium est de bonis animi, et ita primum honestatem vel probutem et scienciam.

Multo tamen sciunt parvuli quod ignoramus dominum magni. Unde in euangelio, Propterea oportet te regnare in terra quod abscondisti hec a sapientibus et revelasti ea parvulis (Nullius sensum si certum). Ite, puerum nullum despicias cuiuscumque sit ille puerus. Et quod puerus sit puer vel seruus vel liber, si in virile sit puerum, quia de virile puerum non credit virere negatur. Et quod puerum quedam facit ille pueratur. Unde de Salomon. Omnia fac cum consilio, et postea non penitebis. Quod puerum defendet te, et prudenter seruabit te, agnus cum puerum reguntur cum sapientia. Unde. Non sit neglecta seruus sententia recti. Non contempnatur tibi qui bene consiliatur.

Rebus et in censu si non est quod fuit ante.

Fac viuas contentus eo, quod tempora prebent

Altius preceptum est ne moueamur vel desperemus si sumus pauperes, cum autem fuerimus divites, quod divitiae trahunt cum eis. Quis diceret si divites fuerae, et modo sis pauper, propter hoc non despera (fac viuas prout est eo quod tempora prebent) quasi diceret, sufficiat tibi quod habras in presenti tempore, quia non opum affluentia, sed mentis iustitia dividit divitem hominem. Unde. Non defectus opum, sed desperatio pertinet Pauperiem mentis deficiente statu. Et alibi. Divitiae domine mundane sunt quasi spine. Pungunt in fine quod plus est causa ruine. Unde Salomon. Melior est pauper et sufficiens sibi quod diues gloriosus et indigens pane. Contra iste sic (si hec), id est in rebus, id est in possessionibus et in mobilibus et predictis et in censu, id est in facultate et pecunia et denariis (quod), id est in suis (sunt ante), id est in eis posteris (fac) ut viuas prout est eo, id est ea re (quod erga puerum) quasi diceret. Si divites primi fueris et postea pauper, esto prout est eo quod habes, id est ea re vel possessione, licet sit parvus, quasi diceret. Si divites fuisti quondam, nec tam habeas in possessione habuisti in principio, esto prout est eo quod habes. Dicitur ergo (Rebus et in censu certum), unde Pauperies census non sit turbatio sensus. Hoc sis prout est sicut fert omnia tempus.

Vox enim fugi ne ducas sub nomine dotis

Ne retinere velis si ceperit esse molesta.

Hic autor docet filium suum ne dueat voxem suam sub nomine dotis, id est pecunie, sicut faciunt multi quod accipiunt adulterias, claudas et infomes vel veterulas, quoniam datur eis in dotem multa pecunia. Vel aliter (suz)

ge). i.caue (ne ducas vxorē sub noie dotis). i.forme et pulcritudinis. **Ela**
Quid? Hōs est sua forma puerilis. q̄ si fuerit formosa vix aut nūc pu-
dica erit. n̄ **Quid?** Lis est cū forma magna pudicitie. et illud. **Eli** pot-
ter aliquā pulcrā regire pudicit. q̄ vt d̄ **Quid?** Lasta est quā nemo ro-
gavit. vel (**Dotis**). i.magnē nobilitas. q̄ sit tibi pondē r̄no solatiū. Sūt
enī multi ignobiles q̄ acceptūt uxores de nobilibus et nullā h̄st alia doce-
tales mulieres nō sunt sub potestate viroꝝ. h̄ mariti subiectūt eis. vñ de-
his d̄. Nō est malicia sūg maliciā mulieris. et erit scriptū est Nō ē caput
sūg caput serpētis. nec fraus sūg fraudē mulieris. **Eli** qdā sapientēs antiq-
itus duebat mulieres in h̄c modū q̄ posse eas relinqre tradēdo libellū
Quid? libellū repudij erat charta dimissiōis quā mariti dabat uxoris
suis eas p̄ter delictū suū dimittētes. Scriptū est em̄. Si inuēta fuerit i ad
ulterio. q̄o vt uxoris. h̄ sozor est habēda. n̄ vñ uēta illa nō h̄ viro alia ducere
uxorem. **Eli** aliter et erit humanū mādatū (fuge). i.caue (ne ducas) alii
quā uxoris. ita q̄ sit uxoris tua legitima. hoc est (sub noie dotis). i.sub noie
matrimonij. q̄ si diceret. noli ducere aliquā mulier vel p̄iunges tibi p̄ matrī
monij. ito scubinam hakeas r̄m. vt si grauis et molesta fuerit liceat tibi
hāc dimittēre. vñ tūmō bonis morib⁹ ducere mulierē. **Ite** utrāce?
matrimonij institor est solum cā sobolhabēde et cā fornicatoris euitans
de. vñ Thobias. Nō incētuo veneris. h̄ plis amore re. **Eli** qdā q̄ nō in-
tentōe plis ducunt uxores. h̄ p̄ dote habēda qd̄ autor docet euitare **Eli**
subiū. q̄ (Ac retinere vel si ceperit et molesta). i.molesta tibi inferens si
sic pdiga vel iracūda. vñ marito p̄traria et infesta vñ adultera. vñ Salo.
Nō est ira sup irā mulieris. mulier em̄ (si p̄ matrū hakeat) p̄traria est viro.
vñ qdā. Cū muliere maris q̄ gaudia vult nū merare. **Eli** das succare d̄ il-
le maris. Alij vñlus. Nō tibi cū votis uxoris sit copia dotis. Sed diligū-
ris sub ea si forte grauaris. **Ite** Ucūt uxores qdā nec his meliores. Nec
qrunt mores. sed qrunt. p̄ precio res.

Dulorum d̄ sce exemplo. que facta sequaris.

Que fugias. vita nobis est aliena magistra

Hic p̄cipit nob̄ autor; vt p̄ consideratōem faceoz alteri⁹ vīta nostrā
disponam⁹. vñ **Dulorus** in meli⁹ exēplū vertere serf. Et iuuat alteri⁹ vita
pbata h̄us. **Quid?** Haas est ab hoste doceri Phs. Qui cūq̄ dolorem
alteri⁹ didicis posse pati suū. Cōstrue sic (olise exēplo multoz). i.sapiētū
(q̄ facta). i.bona vel dona (sc̄pria). i.mitteris. et (q̄ fugias). i.mala opa q̄ll
diceret. Si videris alieui sapientē de facto suo bñ euenerit p̄ill facio illum
imitare. q̄re (vita aliena). i.altoꝝ (est). i.deb̄ esse (magistra). i.doctrīx. vt
ita loquar. Alij versus. Ex alijs discas qd̄ agas bñ qd̄ veremittas Ad
bñ viuendū. sic est exempla habendūt.

Quod potes id tempta opus. ne pondere pressus

Succumbat labor et frustata temptata relinquis.

Hic admonet nos auctor ne qđ supra v̄ires nostras aggrediāmūr. Et rēptā. i. aggredere (id op̄ qđ potes) ad finē p̄ducere. i. cū ad implem̄ dū te credas sufficiētē (nō labor) i. ne tu laborās (pressus pōd̄). i. pō derositate. et sic (relinquas frustra rēptata). i. inutile dūm̄tas ea q̄ incep̄stī. q̄si diceret. talia īcipe q̄ possis p̄summare ne in labore deficias. Stulti em̄ est incipe nō p̄siderata licetia p̄ficiendi. Et sapientia est incipe cū fiducia p̄summādi. q̄m fiducia est officiū ad p̄summādēm̄ rei festinare. **Vñ Lucan⁹** Nil credas actu. cū qđ superat agendū. Quidi⁹ Plurib⁹ int̄cī minor est ad singula sensus (succubat labor). i. deficiat li nō possis p̄ficerē v̄l relinquerē ea q̄ incep̄stī (frustra). i. inuanū vel inutile. q̄si diceret. talia incipias q̄ possis p̄ficerē v̄l p̄summare ne in labore tuo deficias. dum tēs ea q̄ inutile incep̄stī. vñ Qđ potes tecū id rēptēs et virib⁹ equū. Defeſſe vides nimio sub pondere v̄ires.

Quod nosti factum non recte silere noli

Nam videre malos imitari velle tacendo.

Hic p̄cep̄st autor ne malo p̄ negatiā nobis inūcrā teneam⁹ ne tacēdo silēs. Nequeores iudicem⁹. Dicit ḡ (noli silere) supple h̄ (qđ nosti). i. nō iusti faciū nō recte. s̄ praece. i. iniuste. q̄si diceret. praece. iniuste faciū. i. noli reticere ne videarī. p̄sentiētē illis malefactorib⁹ et princeps illi⁹ p̄fici. Nō em̄ solūm̄ rei surē q̄ p̄cēm̄ faciūt. h̄ q̄ p̄sentiētē. vñ. Paul⁹. Agetes et patētes v̄l p̄sentiētē parti pena puniens. vñ Pelle tollēt v̄l rōndēti parti pena zē. Et alibi dī. Si q̄s delinq̄t ut Paul⁹ ap̄ls in q̄. Qui p̄sentiētē et faciēt ipē rei. h̄sus. Si m̄hi tu credis nū q̄ malefacta s̄lebis. Nam q̄s celat se consentire reuelat.

Judicis auxilium sub iniqua lēge rogato

Ipse etiam leges cupiunt ut iure regantur.

(Judicis auxiliū zē) q̄si diceret si p̄lex aliq̄n̄ in aliq̄ tēte te dānaueritē fuge ad iudicēz exorū eū. ut erga te ius legis p̄fereret. Lex cīm̄ in se nō est iniqua. s̄z videt dānare q̄uis in se nō dānet. s̄z iudex iniqui⁹ iniuste legē p̄ exercere. Lex aut̄ p̄prie est ius scriptū mandāt honestū phibēs p̄trariū (Sub iniqua lēge) nō dī legē iniquā q̄tu ad legē. s̄z q̄tu ad iudicū. q̄ p̄ficiētē est q̄ si aliq̄ pecciat aliq̄ extra ciuitatē magnā dī penā pati. si ita maiore. si in clauſtro maximā. **Vñ** monet Lao filū suū q̄ in tali exorē iudicē. Qñq̄ lex fēcat vñū solū p̄cepti. **Vñ** fuerūt de legē lep̄ie et zelot̄ p̄pe. **Qñq̄** dī p̄cēm̄ s̄ue p̄cip̄scentia p̄tra spiritū et rōnēm. **Qñq̄** dī rō. **Vñ** ap̄ls. Video legē aliq̄ in mebris meis. i. somitē peccati vel carnis p̄cip̄s. tētē repugnantē legi mētis mee. i. rōnē. Qñq̄ norat iniquū iudicū. **Vñ** lege sic (rogato auxilium iudicis sub iniqua lēge). i. si iudex est p̄tra te in iuste dic et roga eum ut temperet iudicium suū et recurrit ad iusticiam. Cīde etiam leges cupiunt ut de iure regantur) q̄i facta sunt in se ut rei q̄ in quos iudices p̄uerant. Vel aliter et melius (rogato auxiliū iudicis). L.

F 11ij

dei. si tu es (sub iniqua lego). i. si carnis appetititia vexat te. vt leuias q
grām suā. z (ipē leges). i. appetititia z rō (cupiū ut iure regant). q̄tū is
aia. Unū (iure). i. rigor. rigor iuris nō parat vlli. vñ. Jūdice sis cur sub
iniqua lēge statutus. Nā sub iure regi placeat omni ipē legi.

Quod merito pateris patienter ferre memēto.

Lungz reus tibi sis. ipsum te iudice dama

¶ Docimētu est ut sūm acrū nob penā infictā nō aio dedignāti. h̄ pa
cienti z tenigno sustineam. Dicit ḡ memēto ferre). i. sustinere (particēter)
i. q̄ patētia qd̄ pateris merito) in penā quā meruisti digne sustinere vñ
Quid? in epls Leuit ex merito qd̄ patiare ferendū. p̄tra. Que ves
nur indigne pena dolenda venit. vii q̄da. Nō aio tristī fer penam quā me
ruisti. Quā pateris digne penā patiare benigne. Et alibi. Aut si forteve
lis moes in querere nemo est. Qui se qd̄ pacif. omeruisse neget. Lūc⁹ reus
eibi sis). i. cū scias te ēc̄ reū in aliq delicto (dāna). i. damnable redē (teip
sum) z hoc dico (te iudice). i. p̄ tuū iudiciū. q̄si diceret. tibyp̄ esto iudex.
q̄ q̄ iudicat in p̄tī nō iudicabili in fucro. vñ apls. Si iudicarem⁹ nō
metip̄os vñc̄ nō iudicarem⁹. vñ. Ōne tuū meritū sḡ fer q̄ patienter.
Lūc⁹ reus q̄stes nūc̄ te crimine monstres

Multa leges facito perfectis perlege multa.

Nam miranda canunt. sed non credenda poete.

¶ Hic autor ad studiū z sapie p̄scrutatiōem nos iūtar. Dicit ḡ (faci
to vt leges multa). i. multas srias in libris p̄teras (pletis). i. mults sen
tentij vel sciētis in libris acq̄slitis (lege multa) vt ita possis veritatē dis
noscere vel discere. vñ Salomo. In luto q̄re argentū. in libris p̄o sapiam
Et in q̄būdā libris habet (pletis negligē multa). i. sperne multa de his
q̄legunt Boerti⁹ Srias sua sicut grana. plectra. p̄yce sicut paleas. Non
enī q̄ in libris p̄tēnēt oia sunt credēta. Unū subiungit (Nā mirāda canū
h̄ nō credēda poete). i. res admīrādas q̄ nō sunt credēda. vñ Hora. Aut
p̄dēc̄ volūt aut delectare poete (h̄ nō credēda) q̄r mystice intelligēda qñc̄
canūt. Canto is ere ples h̄ sensus. Poeta d̄r a poto is qd̄ est fungo gis.
(Unū poete). i. heretici q̄ inueniūt z finiq̄ noua fieri fallunt alios p̄ pra
uam doctrinā. z talib⁹ nō est credēda. Alij p̄sus. Fac vt multa legas. et
ibidē sedule degas. Sz nec p̄ a peccas fari. h̄ mita poetas

Inter conuiuas fac sis sermone modestus.

Nel dicare loquax. dum vis urbanius haberi

¶ Hic docet nos cato vitare garrulitatem in conuiuio. Lūcua dī
citur ille qui facit conuiuum z qui est inuitatus ad p̄uiuum. z declinatur
hic z het p̄uiua. Unū (Inter conuiuas fac sis sermone modestus) id est
impone oī tuo custodiā. vñ David. Pone oī meo dñe custodiā zc.

Et Salomon omni custodia custodi cor tuum. et remoue os prauum et deſ
erabentia labia ſint procul a te. **V**el aliter (fac). i. caueas tibi a nimia gaſ
rulitate et potatore. vñ Horatius. Quid est hebitetas deuitat opera reſ
cludit. **F**ecudi calices que non fecere diſertū (modestus) quod multiloquio
non deſtit perīm. vñ Attēdix sapiens quid quoq; qñ loquax. Profert inſipies
ſubito q̄cqd meditat. Preceptū eſt ut inter pueratas modestias habeantur
vel teneamus. vnde ſupra paucā in pueris loquere te. Dicit ergo (ſac ut
tu ſis modestus). i. quietus et peratus (inter pueras). i. diſciplentes (ne
dicare loquax). i. litigiosus et garrulus. Loquax prie dī garrulus. Eto
quens vero dī facundus et diſertus ſive peritus. vñ No valer peritus qui
vult audire peritū. i. doctū et diſertum (dum viſ haberi). i. diei (urbanus)
id eſt sapiens vel facetus. Urbanus dicitur ab urbe. quod qui in urbe coheret
ſantur faceti ſunt (ne dicare loquax) vnde Inſipie principium. medium
quoq; conſipie finem. ſez verbi. Ut poſſis melius premeditata loqui. Ecce
alibi dicitur. Huius pueras videas ne multa loquaris. Dicitur ab urba
nis vir garrulitas inanis.

Lovingis irate noli tu verba timere

Nam lachrymis ſtruſt inſidiias dum femina plorat.

Nic docet nos autors ne linguis ſue litib; mulierū moeiamur. ſez conſtra ſermones. quod ſupra. Sepe enim mulier quē puerum diligit odiit (nolit
ergo timere) ut ideo cicias ſeruum de domo tua. vel (noli timere verba coſ/
iugis irate) contra te. fed ſemper facias voluntatem tuam. et ſicut dñs pſis
domini tue et diſponas et non des ei potestatē ſugere in vita tua. Nam dexter
eſt ſub potestatē tua. mulier ſi pīmatum habeat erit pītraria viro ſuo. De
modo et manerie mulieris ita dī q̄daz ſapiens. **M**ulier in culu pīlumpit
osa eſt. et domesticis grauitatē imperuosa. foras ſpectari. intus teneri. vulgē
ſauore dannosa libertate mercat. **M**ulier abſente viro querit qd uſbear.
querit qd liceat. ut explendas voluptates tota dexpumat. **C**uz iſiſ talis
ſit mulier. maritus ſi ſit ſapiens ponat ori ſuo frenū ut non eam oporteat
timere. ſed de ea faciat volūtate ſuā ſi male ſe habeat. quod de Salomon. No
eſt caput ſup caput ſerpentis. nec malicia ſup maliciā mulieris. Alibi dī.
Mulier omis aut eſt ſulta. aut inceſta. aut magniloqua. vnde quidam.
Oties immūde mulieres ſunt reor. vñ fīm phīm. **M**ulier eſt inſatiabilis
bestia et detestabilis virtus et ſatio. dānnū amabile. amor odibilis. origo liſt
ſomes mendacij. continua ſollicitudo. domus tempeſtatis. caſtigat̄ iuri
pedimentū. vice naufragium. hostis inſatiabilis. humānū mancipiū. in
deficiens pugna (Nam lachrymis ſtruſt te). Ouidius. Tercu nec voces
crede. quid enim facilius illis. Itē Et fierent oculos erudiere ſuos (Nam
ſtruſt inſidiias) id eſt parat (lachrymis). i. per lachrymas (inſidiias) id eſt
deceptiones (dum plorat) vñ Femina fallere. fallacij dicere quādo cauebit.
Secana pīſcib; et mare fluctib; ante carebit. Item Uento quid leuiſ
us. puluis. quid puluere. fama. Quid fama muler. quid multere nihil.
Mulier ſic deſcribitur ab Iſidoro. **M**ulier eſt amicicie inimicus. dulcis
calamitas. domesticā periculū. malū neceſſariū detestabile documentū et

Ende Nil tibi curetur si consurgis ira mouetur Femina dum plorat. tunc fallere quenq; laborat.

Vtereo quis sit. sed ne videaris abuti

Qui sua consumunt. cum deest aliena sequuntur.

Ad expensas modestas nos inuitat autor dicens. Non expende res tuas in malos usus. qui subiugit (Utere quis sit). i. rebus quae acquisisti utiliter poteris (sed ne videaris abuti). i. male ut vel extra usum viri. et hoc est luxuriari et prodige expendere. qui illi (qui sumunt res suas). i. dissipat superflue et prodigal deuorat. et cum ita sumperatur res suas (aliena sequitur). i. rebus alienis utitur cum deficiunt ea quae habuerunt de patrimonio vel quae excederunt de aperto. et hoc malum est. qui dicitur. est aliena vivere quadra. vñ Si tibi sit usus retinere fiat abusus. Qui sua demergunt post hoc extranea pergit.

Factibi preponas mortem non esse timendum

Quia bona si non est. finis tamen illa malorum.

Nicet docet nos autor ut mortis aduentum sine timore expectemus. Dicte enim quod semper bonum est meditari de morte. ut aio leto possis reliquere vitam. vñ Vivere non valuit quod mori non vult. Tuta enim cum expectatio mortis data est. Dicit ergo (Fac ut preponas mortem non esse timendum) quoenam malo accidat. vel egreditudine. vel alio casu iminente. Hoc enim est finis omnium rerum et communis qualitas vel quasi naturalis (que bona). i. que mors (mors). p. quibus. Quis non est bona et suavis. i. quis non putetur esse bona ab hominibus. qui minime placet eis (enim illa est finis malorum). i. miseria et labor terminatio. vita enim terminata oia finitur. et malorum hominum malitia. supple quod ipsa imponit finem malicie iniquorum in hoc solu bona est (fac) inquit (ponas mortem non esse timendam). i. sis in tali statu quod aduentum mortis non timeas. sed sis paratus iudicium domini suscipe. qui qui bene vivit male non morietur. vñ apostolus. Lupio dissoluimus et esse cum christo. vñ Stultus est timere quod impossibile est evitare. Et ideo fac tibi munredo te virtute quod securitas quod definiat sic. Securitas est fortis quod quam honorabilis pericula non verebitur cuiusdam. Stultus est contra aspera fortunam dare solarii. vñ Seneca Per haec virtutem effugiet timor mortis. hec natura hominis non pena. vñ Hac perditione intravit ut exire. Genitus lex est propterea quod accepere reddere. peregrinatio est vita. Cum multum ambulaueris redeundum est. vñ Stultus est timere regnum. (finis cum illa malorum). i. miseria et vel (malorum) scilicet hominum. qui mors imponit finem malicie hominum. Et dicitur (finis) quod opinio quoniam erat quod ait cum corpore morieretur. Dicte enim mors ultima linea rerum. unde Arte timore mortis pena formidinem non nolit. Que bona si non sit. enim hec mala nostra resolutae.

Acoris linguam si frugi est ferre memento

Namque malum est non velle pati. nec posse tacere.

Nic p̄cipit autor ut aliquā garrulitatez muliez patiamur. si tñ aliquā
veilitate videamus euēnire. Et hic docet vxori credere si aliquid dicat qđ
sit vtile. qđ nō est bonū s̄q; ea despicer. Dicit ḡ (memēro ferre). i. pati (ling
guā vxoris tue). i. garrulitate (si est frugis). i. vtile. Et est frugis nōne inde
clinabile oīs generis. et sc̄at idē qđ vtile. Dico qđ feras illā (nā malū est
nō velle pari). i. habere voluntatē partiēdī aliquid (nec posse tacere. i. si te ar
guat. p̄ter vtilitatē tuam). Hic enim norat dupler cautela. sc̄ qđ dectes pari
linguā vxoris tue si est vtile. et si nō possis pari cū fuerit vtile est malum
signū. Dicit ḡ (nā malū est nec velle pari lingua vxoris) si est vtile. et ma
li est illā pari pari rōne si nō est vtile. vñ Vxoris lingua si p̄dest cur ego
linquā. Nāc p̄t nescit vir stultus nec reterescit.

Dilige non egra charos pietate parentes

Hec matrem offendas. dum vis bonus esse parenti

Noc preceptū p̄sonat p̄cepto dato in plogo. sc̄ parentes ama. Jurca
illud. Honora parrē z matrē vt sis longeius sup terram. qđ qui maledic
xerit patri vel matrī more moriet. Contrue sic (Dilige nō egra). i. oīs fiz
tra. sed stabili z firma (pietate) id est toro animi affectu (parentes tuos
charos) id est dilectos. id est parrē z matrē qui p̄p̄t dicūtur parētes. qđ
vterō est cā partus (Hec offendas marrē tuā carnalem) id est in nullo li
tiges z scandalis (dum vis bonus esse parenti) id est pari z matrī. id
est placere z esse amabilis parrē z matrī. Alter vero p̄t legi z bene intelligi
de patre altissimo z immortali. id est christo. z de matre. id est sancta ecclie
sia. z p̄terenter z sic lege (Dilige parentes tuos) id est christū z ecclesiam.
quibz detur amor timor z reverēria (nō erga pietate) mo ex toro corde
tuo. ex tota aia tua. z plusq; teip̄m (nec offendas matrē) sc̄ sanctā ecclie
am qđ delictū tuū (dum vis bonus esse parenti) id est dum christo deside
ras p̄placere. vñ Esto pius vere sup his que te genuere Hec spernas ma
trem nisi vis offendere patrem.

Securam quicunq; cupis deducere vitam

Hec vicijs herere animum que moribz obsunt:

Nic incipit quarta z ultima distincio huius libri. in cuius princi
pio monet autor lectorem. vt si velit securam vitam ducere z honestā au
dit precepta sua z legat z relegat. quia quilibet clypeo virtutis munitus
eiuslibet aduersitati securus ac literē poterit obuiare ad modū boni viri.
Sed quia nullus aduersitatis et procellosis animi tempestatibus sine for
titudine bene potest obuiare. querenda z applicanda est fortitudo qđ quaz
prudentia quasi fortissimo clypeo premunita possit resistere aduersitati. z
ipsam equo animo tolerare. Unde tuz ista virtus ita sit qđ pericula conte
nifaciat difficultia aggredi et consummari co nūlā fortia roborat. robo
rata confirmata perpetuet. in honestuz erit si rāta z tam rario
nabilis virtus humani cordis insatiata incedat. Ducat ḡ fortitudo trea

puellas secū. quib⁹ auxiliantib⁹ ⁊ mādatū facientib⁹ officiū suū possit du
terc⁹ ad effectū. Prima ergo puella vocal fiducia q̄ assidet in hmo. Secū/
da est pstantia. que cooperat cū ea in medio. Tercia magnificētia que co
operat t̄ ea ⁊ roborat ⁊ pfirmat. Quicunq⁹ ergo in pncipio boni operis
fortitudinē habeat hanc puellā associet. videlz fiducia. q̄ fiducia est p̄tus
difficilū spontanea ⁊ rōnalis aggregatio. ⁊ sic incipiat. Qui hō post mez
diū boni operis bonū voluerit p̄ficere amplectat ſim puellā. ſez pstantia
Et est pstantia virtus operi incepto instans ppoſitū non relinquent. ⁊ ſie
hō in medio opatur. si vero hō iuchoata ⁊ iaz. puecta voluerit psumma
re. amplectat etiā puellā que dī magnificētia. q̄ est difficilū ⁊ pfectoꝝ
psummatiō. Quicunq⁹ ergo cupit ducere vitā ſecurā ſic incipiat ut ince
ptū opus pſeueraō pducat ad effectū. Dicit ḡ (Securā quicq⁹ cupis)
id est desideras (deducere). i. de ſursum ducere vel p̄tinuo ducere. vel p̄
fecte ducere (ſecurā vitam) id est ſeorsum a cura vel ſine cura ⁊ ſine ſolici
tudine. id est quietam ⁊ rāquillam vitam. vel (ſecuram). id est ſine timor
re temporalium. vel (ſecuram) id est ſine macula vicioſorum. id est vitam mu
dam ⁊ honestā. Non em p̄t viuere ſecure qui vicio est inuolutus. (nec) p̄
er nō ſit vicijs animū non habere) id est coniugi ⁊ copulari vicijs. i. nullaz
renus desideras animū tuū vicijs adhacerere (que morib⁹ oſlunt) que ſez
vicia (obſlunt) id est officiū vel noſent morib⁹ bonis. id est virtutib⁹. vel
(obſlunt) id est p̄traria ſunt (morib⁹) qui ſez mores multotiens ppter vi
ta corrumpuntur. vñ Ultimā ſecurā qui viſ deducere purā. Et li qd ſez
rs te morib⁹ addere queras

Hec precepta tibi ſemper relegenda memento

Inuenies aliquid quod te vitare magistro.

¶ Quia memoria hois fragilis est. ⁊ rerū turbine nō auditā ſemel ſuffiſ
cit retinere. vñ Lectio lecta placet. dectes repertis placebit ⁊. Conſtrue
(mēmēro hec p̄cepta) iterū ⁊ iterū (relegēda tibi). i. a re (ſemp̄). i. affidue
ſea q̄ ſepe legas illa (inuenies aliquid) ſez in p̄ceptis meis (qd). i. aquaz rem
(magistro). i. doceo (te vitare) p̄iugat magistro as are. vel (inuenies ali
qd) qd docet ſupple (vitare) i. cauere ⁊ vilipendere (magistro). i. te magi
ſtro. ⁊ te exiſtēte iudice. vel (inuenies aliquid qd te vitare magistro). i. do
re o q̄ vices. ⁊ hoc me magistro exiſtent. qd bonū eſt vitare. vñ (te vitare)
q̄ q̄ te potes cognoscere multa. licet illud nō exp̄ſſerim. tñ et dicitis meis
plura potes uitare. vñ Corde ſub tacto mea ponere. vba memento. In
quib⁹ agnoscas que criminā linquere poſcas.

Despice diuitias ſi viſ animo eſte beatus

Quas qui ſuſcipiunt mendicant ſemper auari.

¶ Nicē ponit p̄mū p̄ceptum. per qd ad rerum temporalium deſpectum
nos inuitat. Dicit ergo primo ſic. O tu lector (despice) id eſt vilipende.
(diuitias) vt poti⁹ tibi ſubiuigat q̄ tu illi iuxta illi horat⁹. Et mihi res nō

meritis subtilitatem conor. Despice in qua (si vis aio esse bñis). i. si placidam
et tranquillam desideras habere animum tuum et sine curis. diuitie enim non inferunt
beatitudinem. sed potius inferunt curas et sollicitudinem (quas) diuitias illi que
(suscepit). i. sicut se ipsum aspicit. i. venerantur et amant. Susepe ponitur
per venerari et amare. sicut despiceret per pretermere. quod inquit tales sunt (modi
est sp.). i. legestare affectionem (aurum). i. cupidi. Juxta illud Crescit amor non
miti. pcam pecunia crescit. Quidius Creverunt et opes et opum furiosa
lido. Et cui possideat plurima plura petunt. Vel (suscepit) i. coadiuvare
et quod portat totam curam sub eis imponet. Dicit Boetius. Si diuitiae alii
quod boni propter in se haberent. naturaliter in se nunquam pertingerent vel cuenterent.
Dicit ergo primo sic (Despice diuitias si via esse securus) in aio tuo et tranquili
la vita ducere. Qui enim diuities volunt fieri in hoc seculo incidunt in sollicitu
tudinem et in laqueum diaboli. viii Aug. Qui terrenas sicut vel cupit diuitias
as eternas abrenunt. viii Diues diuitias non congregat absque labore. Nec
tenet absque metu non desinit absque dolore. Et alibi dicitur. Diuitiae sunt rerum
gratae et gregatio. curaz minister. sicut fortuna imoderata insatiabilis in ui
dia. inuisa impudentia. res imoderata desiderata. inexplebare desideria quas
quod suscipit merificant aurum. Augrus non impletibus pecunia. quod au
ri nihil volunt expendere sed ab his exigunt. aurum dico. quia dominus de
dit aliquid diuitias et alia non. ut sic propter parientiam par peccatum dispen
sationem diuitium. viii. Despice ditari si vis in mente teari. Diues marcescit
quando plus copia crescat

Commoda nature tibi nullo tempore deerunt

Si contentus eo fueris quod postulat vobis.

Hic clareretur autor ad sobrietatem et modestiam. Dicit ergo primo sic
(Commoda nature) scilicet utilia et quae necessaria sunt et humanae nature sufficiunt
(debet nullo tempore) si tenuis fueris. eo quod vobis postulat. i. expostur Sen
tencia. Probabile est quod natura desiderat et expicit natura. quod satis est. Nam
propter situm queritur potum. propter famam queritur cibum. propter frigorem queritur pos
tulat vestimentum. viii Thobias. Non regum cumulus. sed sufficiencia dicitur. Si
tibi sufficiat paucula diues eris. viii Seneca. Lex autem illa ministrat non elus
rere non eligere. Vel (Commoda nature). i. frumentos quod naturaliter inservit non de
serit. viii Seneca. Nulli placula est frumentus oibus prout non querit donum nec censum nu
do homini aperire. viii Qui non curaret plus quam natura rogaret. Diues sic
est. quod res sibi nulla deesset. Et alibi Paup. em non est cui regum sufficiencys
Qui satis est quod habet satis illum ostendat habere.

Cum sis incanus nec remigratione gubernas.

Noli fortunam quoniam est dicere cecam

¶ Preceptum est ne fortune imputemus quod faciunt nos et imputandum
est. et negligentie et imprudentie nostre. Dicit ergo primo sic (Cum sis in

B i

cautus) id est imprudens sine prouidentia mulae prouidendo inutiliter
et indiscretamente hoc est quod subiungit (nec gubernas re). i. possessionem tuam (re)
ne) id est per rem. immo rationabiliter expendendo incidis in aduersitatem
cum ita si. non dicere fortunam cecam). i. fortune crimen imponere. quod non est ce-
ta quis depingit cecam. s. dando bonis mala. malis aut bona. vel (cum sis
incautus). i. tibi non paucen s. quod supponit (nec gubernas). i. non disponas
(rem). id est statum rerum tuarum (ratione). per rem exigit immo per inscriptio-
nem tuam res tuas amittis (non fortunam que non est dicere cecam). i. protra-
riam et queram quod non est. quod nihil est quod de fortuna existimat et assertur. Ut
citur enim absit a metibus fidelium ut fortuna aliquod esse credatur. Revera non
est ceca fortuna. quis ceca depingit. vñ Horatius fortune variatur imagi-
nione. Crecit decrescit in eodem suctore nescit. Dicit g. Lusus incautus
vñ. Si male referas. superdis rursus aceras. Fortune veras ne
gas afferre querelas.

Dilige denarium. sed parce formam.

Quoniam nemo sanctus nec honestus captat habere

Hic autor inuitat nos ut ad usum vite non avaricie pabulam et palia
achranus. Juxta illud. Ad usum non avaricie pabula pferre opes. Dicit
g. Dilige denarium). i. usum denarii. ut ea que tibi necessaria fuerint in/
de emas. Juxta illud Horatius in sermonib. Nescis quod valeat numerus quod
preat usum. Panis ematur olus et ceterum. In hoc possumus avarios dinoscere. quod
pater expendunt numeros paruos et curuos quod magnos et bonos (s. dilige
parce). i. pax (formam). i. templatorem denarii inspiciendo et venerando eas
(quae) denarii (vel quam formam). i. formosam monetam (nemo sanctus) id est
nullus pfectus nec honestus (captat habere) ad hoc ut seruerit illud. sed h.
ut expedit. Sancti enim et boni viri et religiosi volunt denarii non ad cumulum
sed faciendum. s. ad usum vite. et ad ergandum paupib. Formam denarii diligere
ille qui numeros pgregatos custodit illos non audes expeditere. quod est avarorum
vñ Horati. Modis pgestis vnde sacris et tanquam sacris. et tam pice
gaudere tabulis. Dicit g. pmo sic (Dilige denarium et ceterum). i. usum denarii
ut inde emas necessaria (sed parce dilige formam). i. positorem denarii ut
pulerit in die monete non diligas inspiciendo et venerando non expenden-
do. sicut qui denarios pgregant et pgregatos custodunt. et qui sacros sanctos
venerantur. Unde his pgregatis pecunie scripti sunt. Argentum et aurum
non valebit liberare eos in die iudicij. Unde Lumen forma hominis fragilis
est. Et cum succedit ad annos sit minor et ceterum. Si ergo forma humana non de-
bet appretiari. multo minus forma denarii. Et alter (formam). i. rotundita-
tem denarii. que signat ut sis pfectus in morib. quod rotunditas signat pfe-
ctiorem Denarius est ppropter scrupulos ponderis. sed modo in ylo accipit
tur pro pmonera currente de uno ad alium. Unde versus. Pro spe-
cie nullum. sed pro re dilige numerum. Quem nec adamauit sanctus. nec ho-
nestus ultra quam decuit dilexit

Lum fueris locuples corporis curare memento

Eger diues habet nūmos.sed nō habet seipsum.

Hic docet autor ne ppter avariciā curā corporis dimittam⁹. Dicit
S pmo sic (Lū fueris locuples), i. diues plenos habēs loculos denarijs
sicut diuites hūc. Loculi cī dicuntur sacculi in quibus denarij reponuntur, vñ
locuples q̄ quasi loculis plenus. Vel locuples i. habens loca plena siue
horea.agros.villas, et huiusmodi. Vñ cum ita sis (memento curare cor
pus) n̄ sis sicut diues eger q̄ nil vult expendere vnde cito moritur. quia
eger diues habet nūmos in archa sua (sed non habet seipm). i. sanitates
corporis. Et nota q̄ habere vel haberet dī multis modis. Quidā aliqd
habent in se. sed nō ad se. nec de se. vt dolū habz vinū in se. et p̄tiner. s̄z nō
habet ad se. quia non habet p̄ applicatōem. sed nō de se. q̄ nō est p̄ eius.
Quidā hñt in se. ad se. de se. vñ xp̄s h̄z aiam et corporis in se. q̄z in eo fues
runt. ad se p̄ applicatōem. de se q̄a fuerit p̄tes eius. Item q̄dam hñt
aliqd nō in se. nec ad se. nec de se. Iz iuxta se. sic eger diues pecunia h̄z non
in se. Iz iuxta se in archa. nec ad se. Iz ad utilitatem sui. Iz ad damnū. nec de
se. q̄z nō sunt partes eius. Itē q̄dam nō habent se. Iz aliqd contrā se. vt
eger diues nō habet se. q̄z nō h̄z sanitatem. Iz h̄z nūmos quos h̄z p̄tra se.
. i. ad damnū aie et corporis sui. Habere em̄ notat possessionē et applicati
onē. vt ista haberet hastā in manu. Inherentiā rei. vt h̄ si habet charitatē
fac qd̄ vñs. vñsionē vt xp̄s habuit aiam existentiam. vt hic nihil h̄z p̄tē. qd̄
ip̄m nō sit. vñs vel cohabitationem. vt iste habet vxorem. i. ea vritur.
Dicit ergo (cum fueris locuples). i. diues (memēto curare corpus tuū)
id est ad seruandum sanitatem vel salutē. et hoc est melius vt sis sanus et lā
guorem possis euadere. q̄ eger si diues fuerit h̄z nūmos. sed nō h̄z seip
sum. i. sup̄stius sanitatem. Vel sic (diues eger). i. curis aggrauatus et reb⁹
acq̄redis (haber) nanc̄ nūmos. sed nō seipm. q̄ seipsum cruciat cogit
tando de pecunia habenda. Vel nō habet seipm. i. potestatē suā. q̄z non
est cōpos sup̄stius. immo pecunie sue deditus est. Dicit em̄. maledictus
est homo q̄ nō possider se. vel q̄ nō h̄z seipm. i. semet in vehementib⁹ pe
riculis. vñ. Cum locuples fueris corpus curare doceris Se male custodit
diues quem copia ledit

Verbera cum tuleris discens aliquando magistri.

Fer patris imperium verbis dum crescit in iram

Hic docet autor nos obedire p̄ceptis magistri nostri et p̄ceptis pa
tris nostri dices (Cum tu discens aliquā tuleris p̄vera magistri fer patris
et.) q̄si diceret. cu obediās magistro q̄ quasi alienus est. multo magis de
bes obediāre patri tuo (cu p̄bis crescit in iram). i. cu iratus te increpat Vñ
(patris). i. magistri. q̄z sicut pater carnalis generat corp⁹. ita magister re
generat aiam informādo doctrinā. Unde. Si tu doctoris mādata feras
genitos. Sic debes imperium tam bene facere piūm. Fer patēt et p̄fert

B q̄.

poret cupit auferit. Continet hic agit. hec tibi ferre notat. ut g. libera
cū ruleris. g. locū a minori ostendit & patris debem⁹ tolerare castigatōem.
vñ (in discēs ruleris). i. disciplinā capiēs passus fueris (Caligā) ubera mā
gutri). d. cū ita sis q̄ tu obedias magistro multo magis debes obedire
pri tuo vel fer imperiū p̄tis. i. p̄ceptū. Triplex est p̄s. l. p̄ualis. informaſ
tu⁹ & ḡnari⁹. vñ Si fers doceor discēdī ppter amoē Rerū nō delire pa
trē dū subiacet ire. vel sic. Tu reprehendēcē debes tolerare parem

Res age que proſunt. rursus vitare memento.

In quib⁹ error inest. nec spes est certa laboris

Preceptū est vt rebus vellib⁹ labore noſtrū imponam⁹. & res mutiles
euentus. Res ibi large accepit. qz q̄qd est dī res. vñ Aug⁹. Reg. alie
sunt qd fruēdū est. alie qd vñdū est. Qñq̄ res fecit rē incorporeā. Qñq̄
idē est qd veritas. vñ nō ē ita in re. i. in veritate. qñq̄ fecit corūrū ita ha
bitū rē cū illa. qñq̄ idē ē qd p̄positū. vt h̄ facit ad re. i. ad p̄positū. qñq̄ idē
ē qd possēsio. vt iste abstulit mihi res meas. i. possēsioēs meas. qñq̄ idē
ē qd ḡsona. vt in decreto. Res q̄ culpa caret. i. ḡsona rē. Res idē ē qd vñ
lēcas. vñ in Horatio. Gudear aut doleat cupiat metuac̄ qd ad rē. i. ad
vtilitatē. Itē fecit effecit. vñ Quid? Et re nomē h̄. i. ex effecit & idē ē qd
figmētū. vñ chimera ē res. i. figurētū. & idē ē qd cā. vt h̄ Iraſci abs re nos
li. i. sine cā. qz dī diligē p̄tū tuū. & h̄ erit ad p̄fectū ne videas ea. (in q̄b⁹
error inest rē). i. ex q̄b⁹ laborib⁹ no potes fructū habere. h̄ dānū. vt diceat
h̄. h̄mōi ḡnale p̄ceptū est. Dicit ḡ (uge res). i. agere intērēs res (q̄ p̄funt)
i. q. p̄fecture sunt (rursus) dico tibi vitare mēmērō res (q̄b⁹ error inest)
poti⁹ dāmū q̄ vñllitas (nec spes ē certa laboris). i. a q̄b⁹ fructū laboris
nō speras habere. vñ in Alexādro. Lū labor & merces eq̄li lance coherēt.
Lū labor est dulcis rē. Res adiutrices age vñtūc̄ datrices. S̄ dū
bitas fugito s̄g nūmūc̄ nocivas

Quod donare potes gratis concedē roganti

Nam recte fecisse bonis in parte lucrosum est.

¶ Ut legēdī beniuelentiā & hilaritatē habeam⁹ nos inuitat autō. Se
nēcā seq̄ q̄ ait. Iocūda sunt bñficia que manu leui placidaq̄ fronte tribue
unt rē. Dicit ḡ h̄mo de ḡsona illi⁹ q̄ dat. scđo de re q̄ dat. tertio de q̄ dat.
quarto possibilitas dantis. qnto q̄liter sit dandum. sexto cui sit dandum
septimo q̄ sit dandum. Primo autē vidēdū est qd sit donū vel darum
¶ Scienđū est q̄ donū vel darum idem sunt largesū m̄pō vocabulo. & ē
omne illud qd p̄t̄ dari. Irē donū vel darū qñq̄ diuerſa fecit. Datū c̄m re
ſtringit ad naturalia. id est ad me. noriam & ad intellectum & ad rōem. do
num vero ad gratuita. vñ Jacob. Omne datum optimū. omne bonum
naturalē. & omne donū p̄fetur. i. omne bonum gratuitum. scilicet virtutis ad
fensum rē. Item differūt. quia donum significat ipsam rem. datum vero

ysum ret. Unde dicitur quod spiritus fuit donum ab eterno. id donabile. et tunc non
est aptitudine. Datum vero in tempore. et tunc facit utilitatem rei. Unde viso quod
sit donum et quid datum. redeundum est ad supra dicta sepe que patitur necari in
precedentibus. Primo nota persona dantis ubi dicitur (cedere roganti). id est. Sed
cuncto quod per dare nota ubi dicitur (quod donare) Tertio de quo dare debemus. viii
de Justiniano. Hoc solum possumus dare quod de iure possidemus. Quartio
possibilitas dantis quod nota in hoc libro (potes) quod ille (qui dat) dicit et
uere quod donum non sit maius sua facultate. Quinto quod in dono dicitur esse mo-
dus dandi. quod noratur ubi dicitur (gratis) quod gratis dandum est et sine dilatatione
viii Seneca Ingratum est donum sive beneficium quod inter manus dantis diu
hesitetur. Sextum est quod detemus videre cui donemus et non ingratu. sicut iocu-
latores vel merceretici. viii supra dicitur (Qui des video) quod nota ubi dicitur (ro-
ganti) supple grato et necessaria habenti. et non cupido et ambitioso. Septi-
mum est quare dare detemus. scilicet propter quam causam. nam ex precepto tene-
mur. Extra illud. Omnes perentem tribue. vel quod amicos inde lucrum cur. quod
nota ubi dicitur (Nam recte fecisse bonis in parte lucrosus est). viii Denigrat
meritum dantis mora. sed data statim. Unum plus laudis plusque favo-
ris habent. Et alibi. Dandi tolle moras. dando cito munus honoras et
vel (rogati). i. supplicati in hoc quod sumas (quod potes donare lucrosus est)
fecisse recte bonis. Dicit ergo (cedere alicui roganti gratis). i. spontanea
voluntate. vel sine remuneratore et non veude. quod per se quod donum sequitur gra-
tia non sequitur. viii Gratia nulla datur si munere munus amat (nam recte fe-
cisse bonis beneficium non oportet est lucrosum in parte. quod si dicitur quod recte facit bonis
sibi lucrum inde requirit. Vel sic (nam recte fecisse bonis). i. p. deesse bonis tamen in
parte (est lucrosum). quod non omni lucrum est quod est in parte. unde dicitur
Gratia accepisti gratias dare. viii Quod vis donare gratis nolito negare
Nam benefacta dare bonis imputat esse lucrari.

Quod tibi suspectum est confessum discute quid sit

Manus solent primo. que sunt neglecta nocere

Quod receptum est ut dubia et suspecta nobis inuestigemus. ne nobis infes-
trant documentum. Dicit ergo (quod tibi suspectum est). i. dubia et incertum (dis-
cute praeferit). id est inquire et inuestiga statim (quid sit) id est quid sequi
posset (inde namque solent nocere que primo sunt neglecta) et minime prouidens
tur. et si prouiderentur non nocerent alicui. omne ergo ignoratum detemus
inuestigare no nocet nobis. viii Job. Rem quam nesciebam litenter inue-
stigabam. vel (discute) quasi dicere. totum delibera inquirendo cuius vici
litatis sit opus quod via aggredi. Nam si fueris in electione duorum. quos
rum unum melius est altero. et eligas tibi prius. postea dimissio melioris
nocerbit tibi. namque ea que sunt neglecta primo solent nocere. viii Ex minima
scintilla magnus nascitur ignis. et Quidius Principijs obstat et. Inves-
tigat res que suspecta videbatur. Nam soler vere res discutissima nocere. Et ali-
bi dicitur. Et neglecta solent incendia lumere vires

Lum te detineat **veneris** **damnosa** **voluptas**

Indulgere gule noli, que **ventris amica** est.

Nec docet autor remediu*m* **tra carnis petulātiām**. De luxuria sati*s* dicitū est **sug*o*** ybi d*c*t. Luxuriā fugito **z*c*** v*n* ad p*n*s p*er*mitto de illa. s*z* q*r* autor: lectorē inuitat in isto loco ad abstinentiā gule. vidēdum est q*d* sic abstinentia. Abstinentia em*m* est p*ro*stus statutū prandēti terminū nō p*u*enēdi. Ita virtus impedit p*ro*mo p*ro*horā prandēti debitaz p*u*enēdi. Scđo im*p* pedis q*r*rendo cibos nim*m* delicate*s*, y*n* Horati^o. Noscēda est mēsura sui spectād*o* q*r* re*b*. Tercio ip*e*dit*n*imio apparatu cibariorum q*n* his nim*m* o*ga* daf. v*n* Horati^o. Nā pdigares est. Luxurie nā q*p*aruo p*ten*ta p*a*z t*er*etur. z questoz terra pelago*s* ciboz. Ambitio*s* fames z laute glo*r*ia mense Dicere q*i* paruo licet a*duc*ere vitā quā natura petat. Quarto impedit n*im*io a*per*itus in edendo. z mensurā sufficiētis refectois trāscēz bendo. z ebrietati vacando. q*d* est maximū p*er*tin*o*. q*r* q*n* venter imodera*s* te reficit tūc genitalia in libidinē p*u*ocātur. q*r* venter z genitalia sunt vici*m*. z ideo d*c*(voluptas) Est em*m* voluptas q*d*ā lubrica suauitas z illicita mentis inclinatio*s* (dānola). i. dānu*s* inferēs tibi. q*r* a*iam* denigrat, bursam euac*at*. homine*s* diffamat. corpus debilitat z enerat(Indulgere gule noli). i. plūstere vel insistere **z*c*** v*n* Grego. Noli esse hīlis illis quo*z* d*e* venter est. v*n* Venter obest vacuū dū nō partitur se. Vel aliter (cū voluptas **veneris** **damnosa**) i. libidinis dānnū tibi inferens. q*r* a*iam* vel hoīem **z** (noli indulgere gule). i. p*re*sentia crapule, v*n* sine cere*r* z baccho frigescit venus. v*n* Luxuriat raro nō bene pasta caro. Thobias **Virtus** sobrie*s* das dat gratia remedia luxus. q*r* libido vel gula est amica ventri. Bes mītalia em*m* z venter sunt vicini. v*n* Venter saginatus de facil^{is} spuma in luxuriā vel in libidinē. vnde Thobias Venter saginato **veneris** ad y*s*uz **veneris** amica caro carnēa mēbra petens. Libido sic describitur. Libido est humilium vel vilium z turpium membrorū ex indebito ordine pro ueniens a*per*itus. Amor, p*ro* luxu describitur sic. Amor est quedam mensis insania que vagū animū fert p*ro* inania sicut delici*s*. z bibit tristitia crebris dolorib*s* permiscens gaudia. vnde d*c*t. Quem nim*m* tangit venus z quem fortiter angit. Nec credas ventri quod vult gula cūcta volenti Et venus d*c* a **veneror** aris. q*r* solebat **venerari** in plurib*s* locis. Aut dicitur a **vena**. q*r* venit per **venas**

Lum tibi preponas animalia cuncta timere.

Unum **precipio** **hominem** **plus** **esse** **timendum**

Nec docet nos autor q*r* pre cūctis animantib*s* versutis humanam versutiam magis esse timendam. Dicit ergo (Luz tu preponas tibi) id est p*ot*ius penes te (cūcta animalia). i. fortia animalia. sc*z* leones z bo*s* ues z homīi animalia pro maiori parte timenda nō noceant tibi (precipio tibi) id est doceo (vnum hominem). i. soluz hoīem plus esse timendum quāl diceret sua p*ot*ia z inter cere*r* animalia debet hominē timere. q*r* in

geniosior est ad nocendū q̄ alia animalia. et ppter reverentiam similis
nature. vel q̄ sanctior est ceteris aialib. Et est aial ppie substātia sensibili
tis aiala. Biālū aliud rōnale. aliud irrōnale. vt hō. vñ Quidius.
Sanctius his aial mētisq̄ capaciū alte. Deeras adhuc r̄. Irrōnale. vt
bos asinus r̄. vñ Quidius Pronachs cū specēt aialia cetera Errā. Os
homini sublime dedit celūq̄ videre. Item aial qñq̄ idē est qd̄ imago. vñ
in Apocalipſi. Quartū aial erat sile aquile volanti Item aial idē est qd̄
homo simplex. vnde in ps. Animalia pusilla cū magnis. id est maiores &
minores. que sunt de fide ecclēsie. vnde Lū tibi preponas r̄. timore hor
oris quo aliquis timeret sibi penam. vnde (principio hominem plus esse ti
mendū) similicer timore hororis. q̄ ingeniosior est ad nocendū q̄ cetera
animalia vel timore reverentie. q̄ homo est dignissima creaturā. vel
propter conformitatem similem creatori. vel quia similis est creatori. Neqz
deo. vñ Homo habet esse eum lapidib. vegetare cū arborib. sentire cum
brutis aialib rōne vti cum angelis

Lum tibi preualide fuerint in corpore vires

Fac sapias animo. poteris vir fortis haberi

Sapientiā fortitudine ostēdit esse miscendaz Dicit ergo sic (Dū pua
lide vires). i. valide & robuste (fuerint tibi in corpe). i. cū sis fortissimus
in corpe (sapias). i. vt sis sapiens. vel sapientiā cū fortitudine habeas sic. id
est qd̄ si tu poteris vir fortis haberi. q̄ sapientiā cū fortitudine h̄ga optis
ma est. vñ d̄ Salomon Melior est vir sapiēs fortis. Et q̄ dominus aio suo
melior est q̄ viri expugnator. vñ claudianus. Tūc oia iura tenebis cū
possis rex esse tui. vñ Alexander. Lū tibi pualide fuerint in corpore vires
Exercendo vires tuas fac sapias. vt scias discernere qd̄ sit bonus & quid
malum. vnde puenit robur prudentia fortis. Utibz intentis non est tibi
fortis habendus. Sed quēcumq̄ puer sapienter docere vires. Si sapi
as ergo tace. bona res est vivere pace

Auxilium a notis perito. si forte laboras

Nec quisq̄ melior medicus q̄ fidus amicus.

Nic autor doceat nos amicos nostros inquirere quando opus est
q̄ nobis tenentur vt possint subuenire dicens (perito a notis). i. ab amicis.
vñ (auxiliū a notis r̄.) & nō ab ignotis (si forte laboras). i. aliquo la
borioso negocio vel aliqua infirmitate (nec quisq̄ melior medicus) quasi
dicat. sicut medicus utilis est ad depelleā morbos si amicus ad iuan
dū & sustendū amico si labor incubat ei vñ supra. Corporis auxiliū. vñ
Plus valet in vico bene fidus amicus amico. Quā nūmis plena de q̄t
terre crumenta. versus Natos implores fili si forte labores. Hoc ideo
dico. medicus quis maior amico

Lum sis ipse nocens moritur cur victima pro te.

B iiiij,

Stulticia est morte alterius sperare salutem.

Sicut ostendit autor sacrificiorum nocentium non esse deo acceptabile vel gratia nisi hoc deus permisus emendare a negotiis deo offerat sacrificium. quod deus non bene celestes impetrat dextra colit. sed genitrix. **L**umen ipsorum nocentium cur moritur victimam pro te? quod deus non habet. **S**perere tibi mors peccatis ad salutem ait. nec victimam cum tu sis praevenis. quod stulticia est. si nimis stultus sperare salutem in morte alterius id est spem habere de salute eterna in morte peccatis. Non enim peccates sunt nos metuimus deo detemus immolare. quod sacrificium deo placens est spiritus per tribulaciones et eorum peritium. Per mortificacionem spiritus prete carnis adopribimus salutem. et non occisione hircina vel thaurina. quod victimam deus fieri per puritatem et puritatem cordis. **E**s iste puritatem cordis humilitas cum lachrymis et recordatione peccatorum. Victimam autem deus a victoria sue ab hostibus deuictis. quod post victoriam fiebat sicut deus ab eis qui vadunt in hostes. **T**u victimam deus a vincendo vela ligando. quoniam quibusdam virtutem per facinoris caput victimam. scilicet arietis vel alterius a jalis ligabas. **V**enit mens dannabit hunc victimam nulla parabit. Qualiter ergo malis succurrit mors animalis.

Lum tibi vel socium vel fidum queris amicum

Non tibi fortuna est hominis sed vita perpenda.

Construe. **L**umen quis tibi socius. si ad utilitatem tui fidum amicu. si firmu et stabili fortuna hois. si diuitie qui habentur per fortunam. (non est per te tibi sed vita). si honestas vite. quod deus deit diuitias si bonos mores. quod si honesto associaris honestus efficiens. **V**enit David. **L**umen secundum eris. et cum viro innocente innoces eris. et cum electo electus eris. et cum querendo quereris. **V**enit Tu quereris si querendo socieris. Si secundum sequis. tu quoque secundum eris. **M**ora quod fidus deus respectu socieris sicut hic. **L**umen quis tibi vel socius vel amicus fidus. scilicet veracibus vel promissis. **D**e primo deus pater. Fidelis deus in oibz opibus suis regnatur. **D**e secundo ait apostolus. Fidelis deus qui non patitur vos tentari regnatur. **T**ertius deus fidelis in promissis. **V**enit euangelium. **G**e serue bone et fidelis. Item fidelis deus a fide. sicut ipsi sunt a christo. **V**enit. Si quis amicari vult nulli vel sociari. **N**on fortunatum querat sed more probatur.

Utere quesitis opibus fugere nomen auarii.

Quid tibi diuitiae prosum si pauper abundans

Ad usum rerum acquisitorum hic nos inuitat auctor dicens. Uttere opibus. **I**con filio rationis. quod deus. **O**pes tibi a deo collatas ad usum quererere detestas. put ex pedie vel regno. **P**rocul expediendum (fuge nomine auarii) quod deus. tali modo tuis rebus utere et fugias non me auarii. ne dicaris auarus propter renitentiam et abstinentiam bonorum tuorum. **A**uarius ab auro es deus quod id est quod cupio cum piso et in de auro sensus. **C**upiditus vel auarus quod habens vanas manus. **I**curias ad rectitudinem. quod omne curium melius teneret quam directum quod patet in hamo. **V**nde quidam. **C**urrerit frustra mihi cum murelegus teneret hamos. **V**enit. **F**uge.

lucrari parcendo nōmē auari. **C**ur sit carus census. quē seruat auarus
(Quid diuitie plūnū) ita dico si abūdas paup. si i diuītis abūdas cū
viuas parce nō expendendo misere egestate patiendo. q̄si di. nō plūnū di-
uitie tibi. vñ Horatius. Quo fortuna m̄hi si nō p̄cedis vti. vel tibi pau-
per. i. cupidus t auarus. q. d. Quid p̄dest tibi hatere mulcas faulcas
tes si nō sufficiāt tibi q̄ possides. si paup abūdas nec fruaria aetatis vel
sp̄ hereres opibz t sp̄ paup exst̄s bone opatōis. vñ Ergo facit h̄tus nō
rerū copia plenū. Ad viciū metis viciolum reddit egenū.

Sifamam seruare cupis (dum viuis) honestam

Fac fugias animo. que sunt mala gaudia vite.

Thic p̄cipit auctor ne de actibz criminolit gaudeamus in possidendo
diuitias nec inde nos iactem⁹. q̄r nihil adeo offendit deū sicut seruat ere-
cta post p̄tm. Dicit ḡ (Si vis seruare famā dū). i. q̄dū (viuis) id est si
vis laudari in vita tua (fac) ne gaudeas de aduersitate alterius nec velis
de malis opibz gaudere. vel cu malefeceris noli letari. q̄r nihil. Et tu re-
bus pessimis noli p̄gaudere. vt de luxuria. rapina. ingluvia. t h̄mōi. ne dī-
cakdēte q̄d̄ Salomon. Letant̄t̄ cū malefecerint t exultant̄t̄ in rebz pessi-
mis. qd̄ nō est faciūdū. Item risus in dolore miscebit t extrema gaudij li-
etus occupat. vel (fugias) gaudia vite p̄t̄s (q̄ sunt mala) t noctua ete-
ne vite. qd̄ Horati⁹ Gloria p̄t̄ nulla perēda cui est. vel (fac fugias aīo
q̄ mala). i. q̄ reddūt̄ malū t infamā. vt sunt amplexus mulierū. gulostas
et h̄mōi. q̄ hominē diffamāt̄. h̄tus. Ut tibi laus detur q̄ nūq̄ vituperet̄.
Quo mala letatur nunq̄ tua vita fruatur

Lum sapias animo noli irridere senectam

Nam quocunq̄ sene sensus puerilis in illo est.

Th̄cceptū est ne senes irrideam⁹ (Lū sapias). i. cū sapientiā habes in-
tegrā in aio tuo (noli irridere senectā). i. senecē aliquē noli despicer. t pone
prioratē p̄ subiecto dicēs (Nā quocunq̄ sene). i. senescēt̄ sicut regē latīno
p̄ regēt̄ latino (puerilis sensus). i. acutus sensus t fertilis sensus est t in
illo sene vt in pueris. Licet cū senes sint debiles t titubantes. tī validē
sunt p̄silio t prudētia. Et sīm hoc sene. d̄r a senos qd̄ est sensus. vel aliter
(noli irridere senectā). Nā q̄cunq̄ sene sensus puerilis in illo est) scilicet sene. i.
nimio p̄fec̄t̄ senio. Delirat sene t in puericiā redigit̄ vñ motuz pueri et
fatuitate in sensibz mult̄ pleq̄t̄. Lū igis turpe ē sene irridere cū habeat mo-
dū pueri. sic nec de factis sensu est eurādū. Seneca delirat eratē. q̄r p̄tinuo
obdurat aīm t memoriā. vñ senes d̄r q̄sī se nesciēs. vel aliter (noli irridere
senectā). i. eratē illā. s. senectute. q̄r p̄fert sapientiā. vt p̄z in pluribz (nā quoq̄
cūq̄ sene) abīci absoluti. vt p̄sus (sensus puerilis). i. idificeret̄ (est i illo). s.
in vicio senis t nō eratis. licet luxuriā t potū euacuāt̄ aīidue t inuictute
sua. sicut puerilis sensus sit in sene t nō ex senectute s̄t ex p̄uetudine. con̄
suetū est cū senes esse insensatos t fatuos. vñ. Sensu defectam voliri
dere senectā. Omibz est vīlis senibz mens t puerilis.

Disce aliquid nam cism subito fortuna recedit

Ars remanet vitam que hominis deserit vñqz.

Ad docerinam inuitat nos autor: quidam em propter rerum suarum affluentiam: quidam propter sanguinis claritatem: quidam propter elez ganticam sui corporis studere dignatur: quod prohibet autor et dissuadet dicens (Disce aliquid) id est aliquid scientia doctrine intende (nam cum fortuna id est rerum prosperitas (recedit subito) id est repente (ars) id est scientia per artem habitam (remanet) tecum (que non deserit vñqz vitam hominis) id est hominem dum vivit: quia vñqz ad mortem conco mitatur ipsum: quia scientia est thesaurus quem fures nunqz effodiunt nec mures corrodunt et. Unde quidam sapientia. Sapientia nescit suum delinquere possessorem: sed magis ipsum facit vivere per famam. Item sapientia est nobilis animi possitio que distributa per partes suscipit incrementum et avarum dignatur possessorem: que nisi publicetur cito elabitur. Item (disce aliquid) ut possit docere. vnde de Salomon. Doctrina magis qd aurum elige. Melior enim est sapientia cunctis opibus preciosissimis vnde Plus probbo thesaurum docti qd diutius aurum. Dicit ergo (Disce aliquid) nam cum subito fortuna recedit et. Fortuna quandoqz dicitur dea: vnde in Alexandro. Sedebat humi fortuna et. Prosperitas ut hic. Nam cum subito fortuna recedit status hominis in bono vel malo remanet. Quidius. Et cu fortuna statu cadetqz fides: vnde versus Res valet. ars prestat. si res petit ars nihil restat. Item Arrem scuteris quis opulentus habet. Ars manet. ars durat. fortuna recedere curat. Con dita decrescit. vulgata scientia crescit.

Prospicito cuncta tacitus quod quisqz loquatur

Sermo hominum mores et celat et iudicat idem

Precipit hic autor ut verba cuiuslibet in mente nostra cum diligetia (qua intentio pferunt hoies) consideramus. Dicit ergo (prospicito) id est p cul vide: et considera (cuncta) id est omnia facta vel dicta aitorum. Unde subdit et sermo in simplicibz celat mores hominu: qd illud quod aliquis ins telligit loquela sua manifestu facit. vel aliter (prospicito cuncta) id est facta omnibz hominu: vel (cuncta) scilicet p lens tempus. pteritum. et futurum. De pterito recordare. In pfecti ordina. De futuro prouide et prospicito. Si mulier hoc (qd quis loquatur) vel (prospicito cuncta). i. q mora. Et dicit cuncta a cunctis aris. qd est moror aris. tu dico (tacitus) et non loquens hoc quod quisqz loquatur. qd sermo hominu celat id est regit quandoqz (mores) id est consuetudines suas. qd aliud habent homines in corde. aliud in ore vnde a talibus caueas tibi. vii Qui mel in ore gerit et me retro pungere qd rit. Eius amiciciam nolo mibi sociam. Et idem (Sermo iudicat mores hominu) id est suas consuetudines. qd quis hōbz illud in corde quod habet in sermone et opere vnde eadem diligas. vnde versus. Alterius seruus

tacito moderamine verba. Uerba quidam celant mores. eademq; reuelant. vnde Prospicio

Exerce studium q̄uis perceperis artem

Ut cura ingenium. sic et manus adiuuet vsum

Ad genū exercitū studij hic nos iunxit autor. q; studēdo sapia augmenat. Dicit g; (Exerce studii). i. exercitus adhibe studio. vel adhibe studiū artib;. ut possis dicere cū Seneca. Nullus dies erit sine studio (q; uis perceperis artem). i. intellectus. i. artis intelligentia habueris. q; vlus reddit magistrū (vñ dicitur). Natura reddit hominē idoneū ad aliquid cū summa diligentia animi pagidū vlus p̄tinquens reddit orificem. **N**e ergo q; studiū sine ingenio est quasi faber sine instrumēto. vñ Ingeniū nū sit ita dūlos est sine fructu. Hec duo p̄tūa fructificare solent. Studiū est vehementis animi applicatio ad aliqd agendū cū summa velocitate. **U**t cura ingenii). i. vt manus artificis (adiuuet vsum rei) ita (cura). i. animi exercitiū (adiuuet ingenii). i. sciam siue sapientiam mediare ingenio (sic manū) id est manualis operatio (adiuuet vsum). i. vslu manū. vñ Sic studeas p̄ te. q̄uis sis doctrus in arte. Sensus scrutādo crescit vlus operādo. vel sic Ars exercēdo et studendo crescat.

Multum venturi ne cyp̄es tempora fati.

Non metuit mortem qui sit contemnere vitam.

Nec a metu mortis dissuader aut. Nō em bñ viuetib; honestū est timere mortē. Seneca Mors adeo ē malū. vt sit extra oīm malorum metuz. **M**emoria mortis adeo est hñda. vt male viuetiū giculū relinqn̄. Dicit g; (Ne cures multū tpa fati). i. mortis (vēturi). i. ne sis curiosus de morte vēturi (mltū vēturi z̄). i. diligas (tpa fati). i. vite vēture. sc̄erne. v̄l sp̄s vēturi fati. i. mortis. dico ne cures multū vt amitteras gaudia vite p̄ntis z̄ q̄ doleas rātū q̄ op̄z̄ se mori. q̄ iā desperes de salute. atē. i. illā prepones rāt̄ desperas. Silit ne cures p̄x (tpa fati vēturi) ita q̄ nū q̄ habeas me moriā mortis z̄ q̄ nū q̄ dimittas speccare z̄ p̄sumēdo speras te hatere salutē z̄ timorē pene. rāt̄ interduas molas p̄struci² cures de morte hñda sic q̄ de ea memorā hñtā ita q̄ nō peccabis. vñ Salomon Memorare non uissima tua z̄ in eternū nō peccabis. Dicit igit̄ (Multū vēturi ne cures tpa fati). i. mortis. Fatū idē est qđ mors sicut h. Itē facū ē diuina. dispō in reb̄ hñtā q̄ quā dei. p̄uidentia singula necrit suis ordinib; z̄ dirigit in mortū. vñ Em q̄ illa dispō in diuina mēte ē adunata. p̄uidentia appellat. dī gesta ho z̄ applicata in reb̄ ē fatū. eo q̄ sicut Quintilian⁹ dicit (Nō metuit mortē q̄ sc̄ire p̄tenere vitā). i. p̄ntē. q̄ vita p̄ns dī ē p̄cepta. vñ Elīa brevis velut aura leuis q̄ sine teneris. Thobias Tenebrosa sophistica vita. z̄ Nō metuit mortē corporis q̄ p̄tenere sit vitā z̄ p̄ntē. vñ Nō sit tibi cure mortis formido future. Mors ho curat. h̄ viuere despiciat.

Disce. sed a doctis. in doctos ipse doceto

Propaganda etenim rerum doctrina bonarum

¶ Nisi docet nos autor ve nos ediscamus a sapientib⁹ nō astultis. non
vilia sed vicia. qz dicit Salomon. A sapiente tuū pquire cōsiliū ⁊ illud in/
strue de cōsiliū. ⁊ hoc est indocens ipē docero. Et post hoc sequitur (doctrin⁹
na bonar⁹). i. scia (est pagāda). i. dilatanda alijs. qz ut p̄dīcēt est nobilis
animi possit. Et alibi. Scire tuū nihil est nisi te scire seiat alter.
vel aliter (dixit) autor supius dixit aliquid. Hic aut̄ docet nos a qbz
detemus discere. sc̄z a doctis verbo ⁊ exēplo. qz plus valer doctrina exem/
pli. vii (dixit sed a doctis). i. p̄stū quere a dicretis ⁊ a sapientib⁹. qz sepe
rogare z̄c (pagāda). i. dilatanda ⁊ publicāda. vii Londita ratiōne. vii
gōa sc̄a trēcīt. ⁊ ecōtra doctrina malaꝝ rerū est extingūēda vel extirpan/
da sicut heresīz z̄c. plus Scire rudes querūt quod doctinos docuerūt.
Et successoz fiat doctrina bonarum z̄c.

Hoc bibe quod possis si tu vis vivere sanus.

Morbi causa mali est hominum quandoqz voluptas.

¶ Receptū est qz in potu mensurā ⁊ temperātiā teneam⁹ ⁊ sic de era
pula dissuader. dicit. Multig rapulā perierūt. qz dixerat supius (hoc biz/
te). i. quātū (possit). i. sustinere vales. qz si diceret nō ad superfluitatē sed ad
nature exigentia ⁊ tēperantia ⁊ nō vltra. vel sic (bitr̄ hoc qd pos.). i. po/
tentis (sio) id est potentiam habeas ad regendum. ⁊ ut potentiam teneas
qz quād aliquis est ebrius non est potens sui. quia superfluitas vini au/
ferit homini potentiam ⁊ valorem. vii Quidius. Leta tibi a nobis das
bitur mēlura bitendi. Officiū prestat mensz tu. (si tu vis vivere san⁹)
id est si tu vis ducere vitā salutāre ⁊ incolunem tam in corpore qz in aīa.
vii Salomon Vlinum ⁊ mulieres apostolarare faciūt sapientes (queūz vo/
lupras) id est superfluitas bitendi vel comedendi (est causa mali morbi) sc̄z
corporis ⁊ anime. vii Rationis vīle sepulchrū ebrietas. Multī enim p̄ pos/
tus superfluitatē incurrit egriitudinem que eos ad morte ducit. nam (que
tunc volupras) id est queūz superfluitas est (causa) id est materia (ma/
li morbi) id est infirmitas. vii Galienus dicit respondisse cuidam querēti
de morbo sic. Abstinētia est bona ⁊ summa medicina. vel (si vis vivere san/
sus) id est sapienter ⁊ honeste (queūz volupras) id est omnis superflui/
tas comenēdi vel bitendi (est causa mali morbi) ⁊ luxuria que p̄ tēcēt
est damnoſa. vii in esu ⁊ potu regnum dei nō possidetur. Bitere equivo/
cum est ad plura. bitere est proprie vinum vel aquam per os transglutire
Item bitere idem est qd intelligere. Alexander Atac hic dicentem vigili
bitet auro magistrum. Item bitere mystice accipitur ut in euāgeliō. Ni
si manduca eritis carnem filij hominis ⁊ biteritis eius sanguinem non
habebitis vitam in vobis. Itud exponitur primo ad litteram. ⁊ sensus
potest esse talis. Nisi manduca eritis carnem filij hominis et biteritis
eius sanguinem nō eritis de ecclesiā vnitate. Item bitere idem est qd incor/
porari. vii in euāgeliō Nō bibā amodo de hoc genitine vīta donec bibā
illud nouū vobiscum in regno patris mei. i. nō incorparabo mihi vitam

donee bibā rē. Itē bītere est suscipe passiōnē. vñ in euāg. Potestis bītere calicē quē ego bībitur⁹ sum. i. suscipe passiōne. Itē bītere idē ē q̄ in⁹ strui. vñ i euāg. Si q̄ sit veniat ad mez bībat. i. q̄ desiderat doctrinām veniat ⁊ instruat. dī ḡ. (Hoc bībe qd̄ rē.) Alij p̄sus. Sanior e p̄otes si cū moderamine potes dat penas mītas nimis accumulata voluptas

Laudaris quodcūq; palam quodcūq; probaris.

Hoc vide ne rursus leuitatis crīmīne dāmnes

Preceptū est ne qd̄ p̄sus laudauerimus vītuperemus. q̄r crīmīne in⁹ cōstantie videremur reprehēndi. Dēbemus igit̄ p̄siderare ne iudiciū laude⁹ cōndemnemus. Iuxta illud. Qualiter p̄mendas ⁊ q̄liter vītuperas aspīce Seneca Ne extollas aliquē nec vītuperes. Dicit ḡ (qd̄cūq; laudaris). i. laudaueris (palā). i. corā multis (qd̄cūq; p̄baris). i. p̄baueris vīlauda⁹ ueris (vide). i. caue ne dānes p̄sus laudātu⁹ culpādo (crīmīne leuitatis). i. inconstātie. vel sic Laudaueris p̄bis q̄ s̄bz̄ dicta. p̄baris facta. q̄r s̄bz̄ facta. q̄si diceret. turpe est illū quē laudaueris semel. ite⁹ reprehēdere. q̄r de inconstātie ⁊ leuitatis vītio posses redarci. vñ Tu nō esto leuis. Lauda⁹ da docēs bona queuis rē. Alij p̄sus. Si q̄s dānauit qd̄ p̄mitus ip̄e pro bauit. Talis laudator leuitatior halefamator rē. Vide et̄ p̄bū. antiquū ⁊ p̄tugāl vīdo vīdis. q̄r aliter esset vītima lōga de video ⁊ in impatiō. vīl est licentia poetica. sc̄z sīstole figura

Tranquillis reb⁹ (que sunt aduersa) caueto.

Rursus in aduersis melius sperare memento.

Hic p̄cipit autor ut de p̄speritate ⁊ aduersitate nobis caueamus. Dicā em̄ Seneca. Noli tranquillitati p̄fidere. memento q̄ mare puer⁹ titut eodem die. ⁊ vbi lūserunt nauigia ibi absorbentur. Dicit ergo (cas⁹ uero aduersa). i. ne eas in aduersitatem (tranquillis reb⁹). Id est in repte p̄speritatis. Unde in Alexandro Sub cardine cardo sic nihil est firmū cui non metus esset ruine. Pōstic adhuc rē. Itē econtra (tranquillis reb⁹). Id est tu existens in p̄speritatis. caue tibi de aduersis. q̄r de Salomon. In die bonoy nō sis immemor maloy. In p̄trarium tu existēs i aduersis reb⁹ (rursus in aduersis reb⁹) existēs supple. (memēto sperare meli⁹ us) in tpe aduersitatib⁹. i. noli desperare quin habeas adhuc p̄speritatem. Horat⁹ Brata supueniet q̄ nō sperabis hora. ⁊ Quid? Sepe creat molles aspera spina rolas. vel (tranquillis reb⁹). i. in pte (que sunt aduersa). i. ad guerram (rursus) in tempore guerre (memēto sperare) q̄ habeas la lucē. vñ Rebus tranquillis metuas aduersa sub illis. Rursus in aduersis melius sperare supersis.

Discere ne cesses. cura sapientia crescit.

Rara datur longo prudentia temporis ysu

Gracie ad doctrinā nos inuitat autor. Dicit ḡ (Necesses discere).
.i. sine intermissione doctrine. et studio indulgere. q̄ sapientia crescat (cura)
.i. studio curioso. et int̄eta studij assiduitas et doctrine augmentū suggestit
sapientia. Dicit em Seneca. Nihil qd̄ nō expugnet. et inua expugnatio
vel opatio intenta et diligens cura (Raro prudentia datur). i. acq̄nt (longo
vñ sp̄is) ḡ multo minor breui vñ t̄pis sic probabile q̄ sit d̄m. Uel
Crata. i. p̄ciosa. q̄ ḡto rarius rato p̄ciosus p̄ doctrinā diuinā ad scie ḡ
uenis p̄manentia. vñ Om̄e qd̄ est raz p̄star me iudice cax. Hic p̄radicet
gallo rufinus insidus p̄tradicit p̄tra regine vel legis gallo rufine. Quam
uis te raz credo valere paz. Alij v̄sus. Ut valeas multum q̄ras filio
ne scire. Multa legas facio. cū sit mod̄iste perito. Itē viue q̄si cras mo
ritur. disce q̄si sḡ victurus. vñ Vlue carēs vitio rāc̄sis cras moritur.
Int̄edens studio q̄si vita nō cariturus. Item Dicit q̄ nesci cura sapien
tia crescat. Crecit et auger si t̄pis vñ hater. Uel sic. Nā datur immēius
in longo tempore sensus.

Parce laudato. nam quem tu sepe probaris

Vna die (qualis fuerit) monstrabit amicus.

Preceptū est vt in laudib⁹ alterius modestiā teneamus. Dicit Se
neca Parce lauda. vitupera parcus. similē reprehensibilis est nimia lauda
rio vt imoderata vituperatio. Dicit ḡ (Parce laudato) Parcere p̄p̄re ē
int̄urias illatas remittere. Unde dī quod̄ie. Parce mihi dñe t̄c̄. remic
te p̄ctū mēū. Itē parcere est suggestionē maloy hoīm v̄l demonum p̄tra
bonū hoīem refrenare. Glā dāuid. Ab occultis meis mūda me dñe. et ab
alienis parcer seruo suo. Item parcere est nō corrigerē. vt iste parcit virge.
Itē pcere idē est q̄ nō expendere. vt iste parcit burse. et inde deriuat par
ca cum. a quo parce aduerbiū de quo habet hic (Parce laudato t̄c̄). Be
atus petrus dī. Nemo p̄pheta est in vita terrena. vñ Laudāti parcus
culpādi peior esto Peccator. si nō affit vterez mod⁹. et seq̄tur (Vna dies.
qualis fuerit). i. in tpe neciratis a p̄probē amici tui fidelicis vel infidelis
ras. q̄r aux̄ in fornace. fides in anxietate p̄probatur Thobias Surū in
fornace. fides in anxietate niter. In tempore felicit̄ tūc cognoscitur amici.
Sorte patet misera que sit dilectio p̄a (parce laudato). i. mediocriter pos
nendo temperamentū. q̄dam sunt qui vlera modū laudāt qd̄ est vicioz
(Vna dies). i. vnius diei mōra sorte (monstrabit). i. ostendit (qualis fue
rit) sive bonus sive malus amicus tuus (quem probaris). i. probaueris
sepe. q̄r in vnius diei momento poteris probare sorte amorem ipsius quē
sepe laudasti. q̄r. Nō faciūt anni quod facit vna dies. vñ? Tu caueas dī
t̄ḡtnm te semper amauist.

Ne pudeat que nescieris te velle doceri

Scire aliquid laus est. turpe ne discere velle.

Hic autor docet np̄ p̄pter pudorē desistamys addiscere q̄ nescimus

Quidā eū sunt q̄ malū nescireq̄ inquirere z addiscere. Dicit ḡ (Ne p̄
beat te docere q̄ nescieris laus est) .i. laudabile .z vtile est (scire aliquid).i.
aliquātulū habere sciām. **V**nū Discere quere sepe revoluere sit tibi cura
Hec tria sunt via qua sapientia sunt valituru. Dicit ḡ (Ne pudeat) ne es
scriba frē stulticie. **V**nū Salomon Sapientia atq̄ doctrinā studii despiciunt
z ne ascribat arrogātie z supbie. vnū idem. Arrogantiam z supbia
z prauam vitam. z os lingue detectas sapientia (Scire aliquid laus est) q̄a
inde laudat sciens (Curie est nil discere velle).i. p̄cīm. q̄z nolens addiscere
halat in se ignorātiā invincibilem q̄d est maximū p̄cīm. **V**nū sciendum est
q̄ duplex est ignorantia. Quedā necessaria que vitari nō p̄t. z hec dī
invincibilis. q̄z non p̄t vinci studio vel alio modo. z talis non est peccatum
Aliā voluntaria siue vincibilis. q̄z doctrina vel studio vel alio mō vinci po
test. z talis est p̄cīm. **V**nū Tres infelices in mūdo dicimus esse. Infelix q̄
multa sapit. nesciqt̄ docere. Infelix q̄ pauca sapit. spēriqt̄ doceri. Infel
lix cuius p̄dest sapientia nulli. Alij plūs. Ne pudeat queri que nescit arte
doceri. **Q**uis est laudatur. q̄ nescit viceperatur. Item. Plus est om̄ire
sapienti plurima scire. id est oēs diuitie succubunt ph̄ilosophie. Plus q̄
diuitias scire valere scias

Cum venere z baccho lis est sed iuncta voluptas

Quod lautum est animo complectere. sed fuge lites

T(Cum venere z baccho lis est) .i. cum luxurioso. q̄z si luxuriosus. et
zelotipus z bilinguis z similis linguolus erit. **E**t (lis est cū baccho) .i. cui
ebrio. quia si aliquis ebriosus est irascitus insanus z iurgius erit. vnū Juris
gia p̄cipue vino stimulare cauero (sed iuncta voluptas).i. vnum sequitur
exaltero. quia ebriosi sunt luxuriosi. Luxra illud. Enter mero ciboz estu
ans de facilis p̄mat in libidinem. vel aliter (Cum venere z baccho lis ē)
quia ultra modum potatus opus veneris non potest perficere. sed sobrius
maiorēm halat voluptatem. z affectum q̄ ebriosus. **V**nū Quidius. Quae
nulla ebrietas. aut tanta sit ut tibi curas Eripiat z c̄. (Sed iuncta volu
ptas) quia si vnum sumatur in magna quātitate nō ultra mensurā opus
veneris p̄est perfici. **E**tel (voluptas). id est vtilitas vel delectatio. q̄a in
vtrōq; est vtilitas invenere quātum ad problemū si non excedatur supple in
baccho et vtilitas. q̄a potus moderatus necessarius est homini. s; tamen
non est potu abutendum. z nō (complectere in animo tuo quod lautus ē)
id est mundum. **O**c dicitur a Iauo as. id est dilige castitatem z sobrie
tatem. nō immūditā Salomō. Qui ingredit ad uxore p̄ximū sui nō erit
mūdus. cū trigerit vel retigerit eam. vel (lautum). i. laudarū p̄ syncopam
.i. laudabile z amabile. s; sobrietate veneris z bachi (sed fuge lites). **G**i
eū hec duo ultra modum sumant lites fūt. s; vīnū z luxuria. vnū Halo. Sū
mōpere caue iurgia. nam p̄tra parem p̄cedere inceptū est. cū superiore fung
osum. cū inferiore fōrdidum z c̄.

Demissos animo et tacitos vitare memento.

20 ii.

Quo flumen placidum forsan latet altius vnda

Tu: nimirū simplices et assiduū silētes euitem⁹ docet nos autor sic. sīc
ēm qdā ē vulpina sub specie pollēt sicut colubina. Dicit ḡ (memori⁹ vita⁹
re de missis ⁊ tacitos) qz nō credas eis nec socioris (aio). i. int̄ētōe aliqd.
vel (de missis ⁊ tacitos) i. nimirū humiles ⁊ vltra modū silētes. sicut sīc
hypocrite. vñ. Quiter hypocrita specie ten⁹ est heramita. H̄c et̄ tacita
latet anguis habēs aconita. qz d. Noli credere illis q̄ celāt q̄ in corde coſ
gitant. vñ. Nō te decipiāt animi sub vulpe latētes. Impia sub dulci mel
le latēt. vñ. accēdere a falso p̄phetis q̄ veniūt ad vos in vestimentis ouū in
tus at sunt lupi rapaces. Et q̄ virandi sunt h̄mōi hoīes oſidit p̄ metas
ph̄ā sumptuā a flumine currēte leuit̄ dices (q̄). i. in ḡ loco flumē ē plaz
cidū. vnda later forsan alti⁹. i. pfundi⁹ q̄ in illo loco q̄ imp̄ currit. Ut
sic (flumē) qd̄ est (placidū vnda). i. p̄vndā. i. qd̄ nō est rapidū (later forsan
altius). i. pfundi⁹ q̄ crederes. vñ. **F**ac tibi diuites sub fallo noīem⁹
res. Nec credas vnda placidā nō esse pfundam.

Lum tibi displiceat rernū fortuna tuarū.

Alterius specta. quo sis discriminē peior

Preceptū est vt cū paupratis virginia nos aggrauat. alioz ifortunū
nostro p̄formem⁹ p̄ferēdo vt pauprati nostrā leut⁹ pariamur. qz dī leut⁹
cōia tangūt. Dicit ḡ (Lū fortuna). i. cū stat⁹ (ruaz̄ rez̄) male se h̄z. **G**el
(cū fortuna tua p̄ rez̄ displiceat tibi). i. si mala fortuna sit i dī uitia v̄l alti⁹
is reb̄ (specta). i. p̄sidera diligēter (q̄). i. i. q̄ re vel quō ev (sis peior). i. se
licioz (discrimine). i. damno vel pīculo alteri⁹ q̄ sī diceret p̄sidera aliorū
discrimina ⁊ inuenies multos meliores ⁊ nobiliores te q̄ sunt infeliores
q̄ tu. ⁊ ita poteris leut⁹ dolere ⁊ nō displicer tibi fortuna tua. vñ. **F**elix
quē faciūt aliena pīcula cautū. ⁊ ecō uero. **G**el sic (specta). i. p̄sidera (q̄ di
scrimine alteri⁹). i. q̄ dīnia alteri⁹ sis peior ⁊ inuenies aliquē sīlis p̄dōnis
vel si nō est peior v̄l infeliciōr oīlo nō dīt̄ tibi despicerē reū tue vel fortuna
tua p̄ rez̄. **G**el sic (q̄ discrimine). i. q̄ p̄tō tuo tu sis peior statu alteri⁹. vel
(q̄ discrimine alterins). i. quo peccato alterius (tu sis peior) qz p̄tā alteri⁹
us impēdiūt sepe hoīes. vñ. **Q**uidī? Alioꝝ respicere casus. Lōcūs ipse
frees leutis p̄mania tangūt. vñ. Si p̄tūlaris ⁊ rez̄ dama secr̄s H̄i te
solentur q̄ peius habere videntur.

Quod potes id tempta. nam littus carpere remis

Lutius est multum q̄ velum tendere in altum.

Hic precipit autor ne opus aggrediamur viribus inconueniēs ad si
nem ducere habendo fiduciam. Quid est fiducia. Fiducia ēm est certa
spes animi producendi ad finem rem inchoaram sive rem incepitam quia
officium fiducie est ad p̄summatiōnē rei festinare. Unde Lucanus dī
Ali credens actuū cum quid sup̄ cresset agendum. Et alibi dicitur Iu-

cepturū opus summā spectare memetō. In cōpe h̄z leta p̄ficiēda manu. vñ
Tutius ē aggredi paruū q̄ magnū. q̄ magna decēt. Et p̄ opposi-
tu paruū qua decēt. Et q̄ (centa id qd̄ potes) s̄c̄ pluminare. i. aggredere
illā rē quā tu potes ducere ad effectū. q̄ tuti⁹ est. et hoc ōndit. metapho-
rā dices (Nā tuti⁹ est carpe lictus maris). i. securius est multo nauigare
circa lictus maris (q̄ velū tendere in altū). i. in mare p̄fundū. Icz q̄ na-
uigare in medio maris. vbi est magnū periculū aliquoties. vñ T̄lud tens-
tabis fieri qd̄ posse putabis. Tutius est prorā sḡ maris ire p̄ horā.

Contra hominēm iustum prae contendere nōlī

Semper enim deus iustas vlciscitur iras

Tu receptū ne iuste et innocentē vlnētib⁹ molestiā inferatus. q̄ boni a
malis decipiuntur. vñ Salomō. Ambulās recto itinere et timēt̄ deū deſ
picitur ab eo q̄ infamis grad⁹. vnde Lato filium suū a vicio isto volens
remouere filiuū suū phiser ne p̄tendat p̄tra iustū nec eū despiciat. q̄a deus
accipit vltionē ab illis q̄ p̄tra iustos p̄tendūt. vñ Da mīhi yndictam ec
ego retrubāt̄ dñs. Item Proficiunt̄ oculis supra mortalia iustis. **M**o
ra. q̄ homo quandoq̄ ponitur in plenitudine sue fratōnis in qua p̄p̄t
hendit rotam vñspeciem. vt om̄is hō est animal. Quandoq̄ ponitur p
digniorē parte hominis. vt in Alejandro. Inferior sibi sumat homo tē.
id est animus. Quādoq̄ ponit̄ in designatiōnē exterioris partis. vñ ap̄ls.
Qui distinguit̄ inter hoīem exteriorē et interiorē. q̄r interior est aīa. exterior
or vero corpus. Item homo p̄stat ex quatuor elementis sicut alia corpo-
ra. terra in terram versa. humor in sanguinem. aer in sp̄ritū. ignis in calo-
rem. Itēz homo p̄stat ex mortali et immortali. et definitur sic. Hō est aīa
rōnale mortale sensibile disciplinēq̄ capax. q̄ ingenio valer artib⁹ et per co-
gnitō en rem quicqd̄ agere dēbet eligit vt si qd̄ sit inutile p̄tentēz p̄tra hoī
minē iustū. i. aiā. Dicit̄ ḡ(noli p̄tendere). i. p̄tentēz p̄mouere (praeve)
iustite et nūq̄ p̄tra hoīem iustū. i. sc̄m̄ et religiosum. q̄ deus (iustas vñ
eiseit̄ iras). i. vltionē de ira iustite illata. vñ hātem⁹ de sancto B̄terio.
q̄ sanctū Martiñ deridebat. qui cum flagellabatur aī. hoc merito pa-
tior. q̄ peccauī in sanctum dei. vñ Aspiciunt̄ oculis superi mortalia iustis.
Alij versus. Vultum deliras si iustis porrigit̄ iras Iras iustas domi-
nus non mitit̄ iunctas

Ereptis opibus nōlī merere dolendo.

Sed grande potius tibi si contingat habere

Tu docet nos aut̄ potius gaudere de habitis et iumentis q̄ dolere
de amissis. et hoc est p̄tra auaros. q̄r grauius torquētur auari de amiss-
is ymemores q̄ delectātur habendo. Et alibi. Plozak lachrymis amissa
pecunia veris. Unde homo dēbet esse fortis et constans animo sicut Job
qui mutabilitatem rerum temporalium parcipendit dicens om̄is rebus suis. Dominus dedit dominus abstulit sic nomē domini benedictus

Unde quidā solans quādam de morte filij dicitur Noli flere qd̄ tale filium amilisti. sed gaude potius qd̄ talem genuisti & habuisti. Dicit ergo (nōl merere dolendo). i. flere (sed gaude potius) qd̄ doleas. quasi diceret. potius gaude. dū est de habitis qd̄ de amissis doleas. Vñ qdā sapies qd̄ lugebat mortē filij ait sibi p̄. Noli lugere vel tristari qd̄ filium amilisti gauſ de tē. vnde Lectum depone pro rerū perditione. Potius gaudebis super hoc sed tu quod hababas

Est iactura gratis. que sunt amittere dannis

Sunt quedam que ferre decet patienter amicum

Iactura est p̄ prie illud qd̄ naute periclitātes iactat in mari. sed hic potius p̄ incomodo Itē iactura venit grauis & in damnū qd̄ puenit eximproviso. Grauis h̄z multas fcarōes. qd̄q̄ facit ponderositatem. vt onus ē graue. i. ponderosum. Qd̄q̄ norat p̄ciositatem. vñ Alex. Numis est p̄ciosus et absq̄ p̄sonde sermo grauis. Qd̄q̄ est idē qd̄ p̄fus. vt dū nocte graueris summo tē. Qd̄q̄ est idē qd̄ iracundus. vt iste est grauis familiæ sue. Qd̄q̄ n̄rat difficultatem. vt lectio est grauis. i. difficultis Qd̄q̄ dī pregnās vt ista mulier est grauis. Qd̄q̄ molestu. vt cū dī. Noli mihi esse grauis. i. molestu. Qd̄q̄ idem est qd̄ damnosus. vt iactura est grauis. i. damnosus. Itē qd̄q̄ idē est qd̄ odiosus. vt cū dī. Justus est grauis ad videndum. Et qd̄q̄ dī grauis rōne peccati. vt populo graui iniqtate. Qd̄q̄ dī grauis rōne virtutis. vñ in p̄s. In populo graui laudabore Tiel lege sic grauis iactura est amittere ea qd̄ sunt. i. ea qd̄ aliquid habet si sunt magna & p̄ciosa. & aliqua nō ita magna qd̄ si amittant debet amicus supple sui (ferre) id ē sustinere patienter. qd̄ hō amicus sui est qui nō trahit sine cā. vñ Trasci abs re noli. vel aliter (grauis iactura est). i. magnū in cōmodū est & etiā dāno sum est (amittere). i. pdere (damnū). i. damnū hoīs. vel (damnū). i. prius vīchys. vel (damnū). i. damnū suū haberi. que vere sunt. sc̄z ererna gaudiā. Sunt qdām alia quesit amittatur (decet) hominē (amicū) sui (ferre) id ē sustinere patienter. sicut Job. qui ait rebo amissis. Dīs dedit dīs abstulit. sic nomen dīi benedictū. Vel aliter (grauis iactura) id ē maximū damnū (amittere) id ē recipere ad visuram (damnū) id ēst ad damnū suū que sunt homini necessaria. quandoq̄ sunt quedam sicut pauperes & homini que decet hominem (amicū) sibi (ferre) id ē sustinere patienter. vt quihz non vendat & aliam pecuniam non recipiat ad visuram. vñ supra (Infantez nudū tē.) vel aliter (iactura grauis est) id ē magnū damnū (damnū). i. anter dāna (qd̄ sunt amittere). i. pdere amicū. vñ Salomon Qd̄m tempore diligendus est amicus. & sunt qdām. sc̄z alie res qd̄ si amittatur debet (ferre). i. sustinere patienter. vt sunt qdām que ferre decet. sc̄z amicū si aliquā est iratus. vñ Non est cā leuis dānose pdere queuis. Quedam portabit patienter quiq̄ amabit.

Tempora longa tibi noli promittere vite

Quocūq̄ ingredenteris sequitur mors corporis vimbram

Maledicet nos autor ne fidamus in vita humana. qz de leatus Gregorius. Biens est huius vite felicitas et gloria secularis. viii Salomon. Ne gloriaris in crastini ignorantia quid superitura dices pariet. vni (Noli patimere tibi longa et pa vice) cuz nihil certus sit morte et nihil incertus hora mortis. Prerera impossibile est senectus diu vivere. sed possibile est in uenere citro mori (quocumque) suppeloco ingredieris (mors). i. necessitas moriendi (sicutur umbra corporis). i. corpus quod est velut umbra. qz citro transire viii Nos leuis umbra sumus. nos apti turbine sumus. Et nihil est sumus nos nihil ergo sumus. et terra quid nisi sumus. Et nihil est sumus. ut supra. Mors in hoc loco ponit p necessitate moriendi. qz ubique ingreditur hoc actu non moritur. sed sicut comitatur hominem necessitas moriendi. De qz vi in Genesi. Quacumque hora comedenteris morte moriemini. i. necessitas moriendi subiacta vel aliter. Noli patimere tibi sperando longa et pa vice. scilicet eternae. qz vere sunt longa si non cessas peccare. qz quocumque modo tu ingredieris existens in peccato eterna mors sequitur umbra corporis quo usque puniariis in corpore et aia. Uel (mors) id est diabolus. qui est causa mortis. Et dicitur ab Adam vel ad christum regnauit mors. id est diabolus sequitur umbra corporis cui nec dimittet te donec puniat in futuro. Uel aliter (tempora longa) Scriptus est enim. Mors et vita in manu domini sunt quocumque ingredieris. id est ambulans (sequitur mors corporis umbra) quia sicut umbra corporis sequitur ita mors sequitur hominem. quia ubi homo ibi periculum. viii. Non tibi fides et multo tempore viuas. Nam quo quisque abiit mors post vestigia vadit. Item Prererit hic vita veluti sic missa sagitta. Et hec vita brevis transire ut aura leuis. Alij verius. Nunquam patimere longe tibi tempora vite. Nam quocumque datur gressus te mors comitatur.

Ture deum placa. vitulum sine crescat aratro.

Ne credas placare deum dum cede litatur

Nec docet nos autor placare deum thure. i. pura mente et non virulo imo lato. qz sacrificium deo sponsi pertribulatus cor per tristum et primo legitur iuxta Iram. et quia illa litteratura est brevis. ideo leuiter illa praeseo. Si allegori ce sic per legi vel intelligi per vas in quo portat thus mens pia designat. qz detemus habere mente eleuata ad celum per precepta nostram. per thus orationem et deuotio mentis quia detemus ad deum effundere. viii in canticis Quae est ista que delcedit per desertum sicut virgula sumi ex aromatico myrrhe et thuris. per myrram mortificatio carnis designat. per thus deuotio. per ignem quo accedit thus intelligimus signum amore et diuinum. viii Mystica sunt vas. thus. ignis. nam vase nota deus pia thure pice est. ignis signum amoris. Tunc leges sic (Placa deum thure). i. mentis deuotio ut deuos pice (et sine) id est pimittere (vitulum). i. mente tua a peccato aliena (crescat) et bona opera (aratro). i. ad portandum iugum dei. Per vitulum intelligitur hoc quando est a peccato alienus. unde David. Imponent super altare tuum vitulos id est vitulos innocentes a peccato alienos ponent angeli super altare. i. super

Viii

Altḡ hierusalēc. Ne credas placare dñs rē). i. nō credas q̄ dñs sic placat
bilis q̄ carnis afflictōem si nō p̄cedat deuotio. Quidius vñ deos homis
ni q̄ p̄ciliare valeret. Fas erat et puri liq̄da mica salis Alter (Thure dñi
placa). i. om̄tiga (dñi thure incensum) in igne (sine virtutē tui credis placare arā
tro). i. ut aptus sit ad trahendū (ne credas placare dñi licetatur). i. imolas.
(cede). i. inolatōe alicuius aialis. vñ Victima serue dñi. thus sacrificē
Nunq̄ letatur dñs cū sede licetatur.

Lede locū; Iesus. fortune cede potenti

Ledere qui potuit quandoq̄ prodesse valebit.

(Lede locū Iesus). i. da locū Ieso vel ledēdo qm̄ sit tps. vel (cede) exhi
millādo. vñ Salomon Ego est humiliatus ibi est sapia. humiliata te ḡ in
obi. q̄ se humiliat exaltabit. et q̄ se exalteat humiliabit. vñ Aug⁹. Quis i
ne humiliata ceteras p̄tutes p̄gregat quasi puluerē in aere portat (for
tune cede potēti). i. forti et nobili. q̄r dicitur et potētor est te (Ledere q̄ po
tuit rē) vel alter (tu Iesus cede). i. da locū ei q̄ te lexit (fortune potēti). i. fe
licitati illius q̄ felicior et potētor est te vñ Nō vñsceris q̄uis tu Iesus ha
beris. Qui lexit temere poterit quādoq̄ valere

Lum quid peccaris castiga te ipse subinde

Vulnera dum sanas dolor est medicina doloris.

Nicenos autor monet q̄ post p̄cim̄ corrigamus nos. Et sūt ad verā
p̄fessionē nos inuitat dicens (Lū peccaris). i. p̄cim̄ feceris (qd̄). i. in aliq̄
(castiga te ipē). i. in p̄uertēdo te de p̄cim̄ (subinde). i. post p̄cim̄ (castiga)
Inquā p̄ficio ore. satissimē oge. q̄r aliter nō bñ penitebis. vñ Lōi cō
pūgal̄ os dicit opusq̄ sequat. Et licet correctio sit aspera. tñ est bona et
mitigat viciū. Qd̄ ostendit per metaphorā dicens (vulnera dum sanas)
Id est peccata q̄ p̄fessionē oris. p̄tritōem cordis. et opis satissimē dolor
est rē. vñ Ut corpus redimās ferrū patiaris r̄ignes. Alibi. Asperior sa
nat grauiores potio morbos. A silī de p̄fessionē Vel aliter (inde). i. post
ea. q̄ q̄uis correctio sit aspera tñ bona est. Et hoc ostendit p̄ metaphorā
dolor est rē. id est dum sanas vulnera. s̄z memēro dolorē. Medicina em̄
egrotanti imposta dolorē infert. sed postea ipm̄ dolorez sanat et emendaet
Alibi dī Si peccaueris te reprehendes. et p̄scientia te remordeat. et hec erit
peccati sanatio. vñ Quando peccatur correctio multa sequatur. Sanat lā
guorem faciens medicina dolorē.

Damnaris nunq̄ post longum tempus amico.

Dutavit mores. sed pignora prima memento

Doli leui accusatōne ab amicicia alicuius desistere. q̄si diceret Si aſſ

quis q̄dū fuerit in amicitia tua. et postea peccet in te condona ei. q̄r mutauit mores odiendo illum quē prius amabat. Sed memento primā p̄is gnora. id est p̄mam amicitiam. scz primum pignus r̄c. (damnatio) id est nunq̄d damnabis illum quem a puericia habuisti alicum. et s̄ aliquā occasione ab eius amicitia desistere. quia mutauit mores. scz te obliuiscēdo. Unde versus. Non est antiquus a te dānandus amicus. Mutauit mores effectus cerne priores.

Gratior officijs quo sis mage charior esto

Nomen subeas quod dicitur officiperdi

(**G**ratior officijs r̄c). i. facte esse gratū et memorē beneficij accepit a te et ea amaberis. q̄r munera sumpta ligāt (est gratio) id est amicabilis officijs). i. operib⁹ (quo) pro yr. vt (sis mage charior). i. magis charius (ne nomen subeas qd̄ dī officiperdi). i. officiu perditū. et est nomē indeclinabili le omnia generis. et potest adiungi cūlter casui. Et est officiperdi qui nō remunerat sibi seruitutem. vel qui perdit operam vel officium. quia pro illis nullam sequatur remuneratioem. vel aliter (sis mage charior officijs) scilicet operib⁹ tibi exhibitis ut illi qui tibi aliquid debuerint melius ament te post munus datum tibi q̄d illud munus quod tibi dederūt (ne subeas nomen qd̄ dī officiperdi). i. ne voceris officiperdi. talis q̄ officiū tibi exhibitu pdatur. Et sic officip̄dī est nomē indeclinabile ex duob⁹ obliq⁹ p̄positu. Officiperdi dī illud qd̄ non remuneratur quando aliquis perdit operam dāndo alicui. unde Officij gratius sis ut sias adamatus Ne possit verti iam te sup̄ officiperdi.

Suspectus caueas ne sis miser omnibus horis

Nam timidis et suspectis aptissima mors est.

(**S**uspectus caueas). i. suspectōis (ne sis miser omnibus horis) q̄ sp̄ in suspectō est miser efficiſ (nam timidis et suspectis aptissima mors est). i. suspectōis. Nā melius eſſ tali⁹ mori q̄d sp̄ vivere in timore. vel (caueas suspectus). i. ne sis suspectus. vñ Suspectus semper cur sis miser ipſe lūtēt Nam mors apte qd̄em suspicio p̄stat eidem.

Lum fueris seruos proprios mercatus in vsus.

Et famulos dicas. homines tamen esse memento

Ad humanitatē inuitat nos autor dicens. ne nostros famulos duca mus in p̄emptū cū eiusde sumus nature. Qm̄ vñ dī in Genesi. q̄i deus creauit oēs hoies nullū creauit nobiliozē altero. Et euz a summo creatorē originē habeamus et oēs fratres sumus. ideo dī (Lū fueris seruos proprios mercatus in vsus). i. in p̄priū vsū vel seruitutē (hoies n̄t esse memento). licet seruat̄ tibi erga eos tñ age humanitatē. vñ Lum sis mercatus famulos seruosq̄ lucratuſ. Sūr hoies isti quos p̄cio sic habuisti.

Quam primum rapienda tibi est occasio prima.

¶ Ne rursus queras que iam neglexeris ante

(Con)querue (prima occasio). i. prima oportunitas faciendi hoc qđ tu
desideras (est rapienda). i. aggreganda (qđ primū) id est cito vel velociter
(tibi) id est a te cum occasio boni operis venerit tibi. vñ Lucanus. Tols
le moras semp noctis differre paratis (Ne rursus). i. postea cum volue
ris facere illud vel habere de quo prius habuisti possibilitatem (queras)
illud et non inuenias. vel (queras) et inuenias (que iam neglexeris). id est
stimireris (ante) vñ Que tibi quez datur occasio prima petatur. Ne res
perire velis que neglexisse videris

Dorter repentina noli gaudere malorum

Felices obeunt. quorum sine criminē vita est.

Nic mouet nos autor ne morte alicui⁹ mali subitanæ gaudemus
qđ sit hō felix p̄t mori. vñ qđā. Q̄es crede mori mors nulli partē hono
ri. Ōs maiores mors occupat atqz minorēs. Equa falce lecat humiles
maioribus equat. Et alibi. Q̄icqd agas memori mēte teneto mori. vnde
(noli gaudere malorū morte repentina). i. subitanæ morte. sciz hominum
Scrip̄tū est em Noli gaudere de morte inimici tui sc̄is. qđ ōs homines
moriorū. h̄ eriā (felices). i. brevi (obrūt). i. moriūtur (quoꝝ) sc̄is felicium (vñ
ta est sine criminē). i. sine peccato. Lū ḡ tā boni qđ mali moriorū nulli⁹ morte
gaudere debes. vñ Ad subitanā mortem prauos venisse quid optem. Q̄ci
dic iniustus. nec non sine criminē iustus.

Cum coniunct⁹ tibi sit. nec res. et fama laborat.

Vitandum ducas inimicum nomen amici.

(Qum pūr⁹ tibi res). i. pecunia. i. cuz sis paup̄ et fama laborat. qđ ho
mines male loquuntur de ea. vel dicendo te esse diutē cū nō sis (ducas). i. di
gnū iudices (vitādū nōmē amici) adulteri singēs se eē amicū tuū et ē inim
ic⁹ tib. qđ reuera inimic⁹ est adultere et nō amic⁹. qđ vxoris tue fecit se eē
amic⁹. Ut aliter (Lū pūr⁹ tibi sit). i. fama pūgias laborat. ita qđ fama
mentis ea et sīnt falsa. vñ dī. Ulerū dīcēs nō laborat (nec res). i. nō sit ira
in rei veritate. i. vxori tua non sit talis qualis dī. a fama (vitādū ducas)
Id est vita ne (ducas nōmē amici inimicū). i. vt inimicū. qđ dicere. ne fa
mias de amico inimicū. qđ cā vxoris tue nō singit se esse amicū tuū. qđ fal
sum est qđ de ea dī. vñ Junctus ad vxore turpem vitabis amore. Ne laſ
bor incurrat qui rem famāqz retūdat

Cum tibi contingat studio cognoscere multa.

Sac discas multa. vita nescire doceri

(Quum tibi pertingat recte,) quasi diceret Noli superbire si tu scias aliquid
Immo velis sciām tuā sp̄ amplificare sp̄ addiscēdo et alios instruendo. vñ
supra Exerce studiū recte. Dicit ḡ (Cum tibi pertingat,) iaccidat (gnoscere
multa). i. res multas (studio). i. p̄ studiū (fac discas recte,) noli superbire in;
de. sed te p̄ nescire reputa (vita). i. caue (nescire doceri) p̄rohibendo alijs
audita. i. res auditas. vñ Nemo sit oblit⁹ cū fuerit multa peritus Quin
plus addiscat. nec discere queso fatiscat.

Miraris verbis nudis me scribere versus

Hec breuitas sensus fecit coniungere binos.

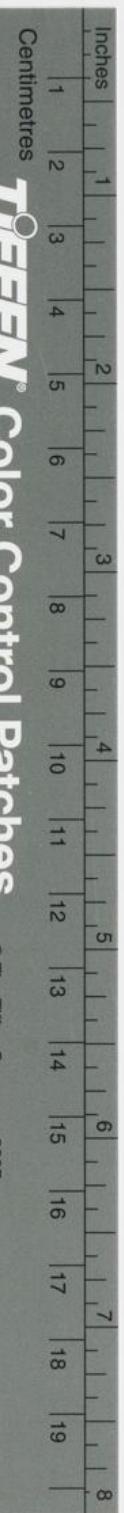
Miniturus auctor opus suū excusat se q̄ loquitur ita breuiter dicens. nō
hoc fecisse ex negligentia. sed ex sensu breuitate. vñ dicit (Miraris verbis)
interrogative potest legi. quasi diceret. Nō de te mirari me non amplius
plixius tractasse. hoc em̄ feci p̄ter sensu mei breuitatē. q̄ non sum ma
gnus poeta. vel p̄ter breuitatē sensus mei (menudis). i. apertis vel non
sententiosis verbis scribere versus. Et ita evitare arrogantiā. et sequitur.
(Hec breuitas sensus) sc̄z vt breuiter doceret (nudis). i. apertis verbis
fecit p̄tūgere binos (q̄r binī p̄tūcti sunt seriatim ad ostendendū qd agen
dum. qd fugiendū. qd tenendū. qd ve imitadū sit filio et nobis. quos sub
persona filij instruere intendebat. vñ Nullus mirest si carmen nudū habet
Dens paupertina p̄tūngit carmina bina.

Ad laudem et honorē cunctipotentis dei christifere
Marie virginis sine gaudenti felici glosellule Latonis
admodū proficie scholarib⁹ ac quibuscumq; alijs volen
tib⁹ instrui in honorū morū acceptatione studiosa. ma
lorū fuga. optime denivo correcte. Impresse Coloniae
In officina pie memorie honesti viri Henrici Quentel
lucente vigilia Nativitatis dñice. Anno. M. cccccv.

W
one
chr
ate
mu
lanc
ad S
us.
is
pr
nia

and the like of it were knowne to actualitie
amongst plentie of other humours and excretions
whereupon spissitudine of the humorall humor
was increased by reason of the same being
more compacte and more stiffe, so as to be
harder and more difficult to be remoued
and to be more difficult to be remoued.

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

A	1	2	3	4	5	6	M	8	9	10	11	12	13	14	15	B	17	18	19
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	---	----	----	----

